

December 04, 2023

WESTERN ARMENIA

N° 008

ԿԻԼԻԿԻԱՅԻ ԹԱԳԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌՅՈՒԾԸ ՍԱՆ ՄԱՐԿՈՅՈՒՄ, ՎԵՆԵՏԻԱ
THE LION OF THE KINGDOM OF CILICA IN SAN MARCO, VENICE
LE LION DU ROYAUME DE CILICE À SAN MARCO, VENISE

Ի՞նչ է ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Հայերու հայրենիքը **Հայկական լեռնաշխարհն** է, որը կը զբաղեցնէ 400000 կմ² տարածք եւ կը գտնուի **երեք ծովերու միջեւ**՝ Միջերկրական, Կասպից եւ Սեւ, ծովի մակարդակէն 1500-1800 մ միջին բարձրութեամբ: **Հայկական լեռնաշխարհին** ամէնէն բարձր կետը **Մասիս լեռան** գագաթն է (5165 մետր): Հայ ժողովուրդը հայկական **6 գաւառներուն** (Բիթլիս, Տրապիզոն, Վան, **Կարին**, Խարբերդ, Տիգրանակերտ-Դիարբեքիր) **բնիկ բնակչութիւնն** է, որը պատմականօրէն կը կոչուի «Հայաստան, ապա՝ թուրքական Հայաստան, իսկ այժմ՝ Արեւմտեան Հայաստան» եւ **Կիլիկիո**: Բարձրավանդակը **հայ արքաները** յաջորդէր են միմեանց՝ հիմնելով **բարգավաճ պետութիւններ**: Սակայն Հայկական լեռնաշխարհը **կայսրութիւններու՝** Աքեմենեաններու եւ Բիւզանդիոյ, արաբներու, մոնղոլներու եւ սելջուկ թուրքերու նաճումներու եւ **պատերազմներու թատերաբեմ** էր: 1894 - 1923 թուականներուն երեք յաջորդական **թուրքական կառավարութիւնները՝** Օսմանեան կայսրութիւնը, երիտթուրքերը եւ Մուստաֆա Քեմալը, իրականացուցեր են **Հայերուն ցեղասպանութիւնը** Արեւմտեան Հայաստան՝ սպանելով **2 միլիոն մարդ**:

Ցեղասպանութենէ **մազապուրծ Արեւմտեան Հայաստանի** հայերը **վտարուեցան** իրենց պապենական հայրենիքէն եւ ցրուեցան աշխարհով մէկ, եւ այսօր հիմնականը **կապրին են աքսորին մէջ՝** առանց որեւէ իրաւունքի :

Բռնազաւթուած Արեւմտեան Հայաստան **դեռ ապրող հայերը** կը շարունակեն մնալ **թուրքական զաւթիչ** ուժերու գաղութային լուծին ճնշման տակ:

Համազգային վերակառուցման գործընթացին շրջանակները ձեւաւորուեց **Արեւմտեան Հայաստան** պետութեան կառոյցը, որու հիմքը ընկած է Արեւմտեան Հայաստանի **Ազգային խորհուրդը**, որն իր գոյութեան մասին յայտարարեց **Շուշի 2004 թուականին**:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Էջ 2
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԻՇԵՑՈՒՄՆԵՐ

Էջ 6
ՔՈՒԵԱՐԿԵՑԷՔ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՊԱԳԱ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿԻՆ

Էջ 7
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԺ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿԱՃՈՒՆԵՐՈՒ ZOOM ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՔՐԱՀԱԵԱՆԻՆ ՑԱԽԱԿՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔԸ

Էջ 8
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

Էջ 20
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱԽԱԿՆԵՐԸ

Էջ 26
ԱՐՑԱԽԻՆ ԿՈԹՈՂՆԵՐ. ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ ԱՄԷՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆԸ ԿՄՆԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՅԱԴՐՈՒԹԻՆ ՍԲ. ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿՎԵՐԱԿԱՆԳՆԷ ՈՐՊԷՍ ԱՂՈՒԱՆԱԿԱՆ ԿՈԹՈՂ

Էջ 27
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԻԱՑԵՐ Է «ԵՒՐՈՊԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿԱԼԻ ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑՆԵՐ» ՈՒՂՈՒՆ՝ ՆՈՐԱՏՈՒՄԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԻՋՆԱԴԱՐԵԱՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ-ՅՈՒՇԱՐՋԱՆՈՎ

SOMMAIRE

PAGE 30
RAPPELS HISTORIQUES

PAGE 34
VOTEZ POUR LA LISTE DES FUTURS DÉPUTÉS DU PARLEMENT D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

PAGE 35
RÉUNION ZOOM DES CANDIDATS À L'ASSEMBLÉE NATIONALE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՔՐԱՀԱԵԱՆԻՆ ՑԱԽԱԿՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔԸ

PAGE 36
SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

PAGE 45
ENFANTS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

PAGE 52
MONUMENTS DE L'ARTSAKH. EXPOSITION AU MUSÉE D'HISTOIRE DE L'ARMÉNIE ORIENTALE

TOUT CE QUI EST ARMÉNIEN À JÉRUSALEM RESTERA ARMÉNIEN
L'ÉGLISE SAINT HARUTYUN D'HADRUT CONTINUE D'ÊTRE VANDALISÉE

PAGE 46
L'ARMÉNIE ORIENTALE A REJOINT LE VOLET « CIMETIÈRES IMPORTANTS D'EUROPE » AVEC LE CIMETIÈRE-MONUMENT MÉDIÉVAL HISTORIQUE DE NORATUS

CONTENTS

PAGE 56
HISTORICAL REMINDERS:

PAGE 60
VOTE FOR FUTURE THE LIST OF FUTURE DEPUTIES OF WESTERN ARMENIA

PAGE 61
ZOOM MEETING OF CANDIDATES FOR THE NATIONAL ASSEMBLY OF WESTERN ARMENIA

THE CONDOLENCE SPEECH OF ARMENAK ABRAHAMYAN, PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF WESTERN ARMENIA

PAGE 62
ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA

PAGE 70
CHILDREN OF WESTERN ARMENIA

PAGE 76
MONUMENTS OF ARTSAKH. EXHIBITION IN THE MUSEUM OF HISTORY OF EASTERN ARMENIA

EVERY ARMENIAN VALUE WILL REMAIN ARMENIAN IN JERUSALEM

L'ÉGLISE SAINT HARUTYUN D'HADRUT CONTINUE D'ÊTRE VANDALISÉE

PAGE 77
EASTERN ARMENIA JOINED THE "IMPORTANT CEMETERIES OF EUROPE" SECTION WITH THE HISTORIC MEDIEVAL MONUMENT-CEMETERY OF NORATUS

- Ռուսաստանի 1917 թվականի դեկտեմբերի 29-ի հրամանագրով՝ Ռուսաստանը ճանաչեց թուրքական Հայաստանի հայերի ինքնորոշման իրավունքը մինչև նրանց անկախությունը,
- 1919թ. փետրվարի 26-ին Հայոց ազգային պատվիրակության նախագահ Պողոս Նուբար փաշան Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի առաջ ներկայացրել է Հայաստանի մասին հուշագիր:
- 15 Մայիս 1919-ին, Ազգային Պատվիրակությունը՝ Արեւմտեան Հայաստանի առաջին կառավարությանը, ընտրված Փարիզի Հայոց Ազգային Համագումարի կողմից, կազմված էր Նորին Գերազանցություն Պողոս Նուբար Փաշաին, Պրոֆեսոր Ա.Տէր Յակոբեանէն, բժիշկներ Հ.Ներսիսեան եւ Կ. Պաստերմանեանի եւ Մ.Մ. Ա. Չոբանյանը և Վ. Թեքեյանը: Նա համատեղ աշխատելու է Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակության հետ՝ կազմված Մ.Մ. Ահարոնյանը, Հ.Օհանջանյանը և Մ.Բահաջանյանը վերջինիս հետ կկազմեն Ինտեգրալ Հայաստանի պատվիրակությունը, որի կարգախոսն է լինելու «Ամբողջական Հայաստան, ազատ և անկախ իր պատմական սահմաններում»:
- Արևմտյան Հայաստանի տարածքում Հայաստան պետությունը դե ֆակտո ճանաչվել է 1920 թվականի հունվարի 19-ին (Անկախության օրը), Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի կողմից:
- Սեւրի պայմանագրի նախագիծը պատրաստվել է 1920 թվականի փետրվարին Լոնդոնի կոնֆերանսում և վերջնական տեսքի է բերվել Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի շրջանակներում 1920 թվականի ապրիլի 24-ին:
- Արևմտյան Հայաստանի տարածքում Հայաստան պետությունը դե փոքր ճանաչվել է 1920 թվականի մայիսի 11-ին Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կողմից: Որոշվում է, որ հայկական պետության մայրաքաղաքը կլինի Էրզրումը (Կարին):
- Պայմանագրի ընդունումը հեշտացնելու և Սևրի կետերը կիրառելու համար հունական բանակը 1920 թվականի հունիսի 23-ին դաշնակից պետությունների խրախուսմամբ և աջակցությամբ հարձակվեց Անատոլիայում և Թրակիայում: Բուրսա, Բալիկեշիր, Ուշակ և Նագիլի մեկը մյուսի հետևից ներխուժելով այս հարձակումների էական նպատակն էր հրահրել Սեւրի պայմանագրի կիրառումը և թույլ չտալ պայմանագրի հոդվածներում որևէ փոփոխություն:
- 1920թ. մայիսի 11-ին ներկայացված Սեւրի պայմանագրի նախագիծն ի պատասխան հուշագրով Թուրքիան 1920թ. հունիսի 25-ին ճանաչեց հայկական նոր պետությունը (հիմք ընդունելով 1918թ. հունիսի 4-ի Բաթումի պայմանագիրը):
- 1920 թվականի հունիսի 25-ին Դամատ Ֆերիթ փաշան Փարիզում գտնվող պատվիրակության կազմում ներկայացրել է Օսմանյան կայսրության այս ալլընտրանքային խաղաղության առաջարկը: Բայց այս ալլընտրանքը չընդունվեց դաշնակից տերությունների կողմից:
- Սուլթան Վահիդետտինի նախագահությամբ 1920 թվականի հուլիսի 22-ին կայացած Ինքնիշխանության խորհրդի նիստը համարեց «որ նա գերադասում է թույլ գոյություն ունենալ, քան ծանր կորուստ ունենալը» և որոշում կայացրեց ընդունել Պայմանագիրը: Այն բանից հետո, երբ Թևֆիք փաշան չստորագրեց այս պայմանագիրը, որը բաժանում էր թուրքական տարածքը և որը բոլորովին չէր համապատասխանում ազգային պատիվին ու զգացմունքներին, Ռեշաթ Հալիս բեյը (բեյ, նշանավոր մարդկանց կոչում) և Ռեզա Թևֆիկը (Bölükbaşı) բեյը, որը մեղադրվում էր Դամատ Ֆերիտի կողմից: օգոստոսի 10-ին պայմանագիրը ստորագրեց 1920 թ.
- Հայաստան պետությունը, հիմնական դաշնակից տերությունները, ասոցիացված տերությունները և Թուրքիան 1920 թվականի օգոստոսի 10-ին ստորագրեցին Սևրի միջազգային պայմանագիրը:
- 1920 թվականի նոյեմբերի 22-ին Նախագահ Վուդրո Վիլսոնը ստորագրեց Իրավարար վճիռը, որը սահմանում է Հայաստան Պետության սահմանները Արևմտյան Հայաստանի և Թուրքիայի տարածքում:
- 2004 թվականի դեկտեմբերի 17-ին Արմենակ Աբրահամյանի նախաձեռնությամբ Արևմտյան Հայաստանի հայերի ազգային խորհուրդը հայտարարեց իր գոյության մասին ազատագրված Արցախում՝ Շուշիում:
- 2007 թվականի հունվարի 20-ին Արցախի Ստեփանակերտում Արեւմտյան Հայաստանի հայերի համագումարի պատվիրակները պաշտոնական հռչակագիր ընդունեցին բնիկ ազգի՝ Արեւմտյան Հայաստանի հայերի իրավունքների մասին:
- 2007 թվականի սեպտեմբերի 17-ին 144 պետությունների կողմից ՄԱԿ-ն ընդունեց Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների մասին հռչակագիրը, որը ճանաչում է նրանց ինքնորոշման իրավունքը:
- 4 Փետրուար 2011-ին Ազգային Խորհուրդը Արմենակ Աբրահամեանի նախագահությամբ կազմեց Արեւմտեան Հայաստանի կառավարությունը:

- 2013 թվականի հունվարի 24-ին Ազգային խորհուրդը և Արևմտյան Հայաստանի կառավարությունը ընդհանուր առմամբ հռչակեցին ժողովրդավարական ընտրությունների միջոցով Արևմտյան Հայաստանի խորհրդարանի ստեղծման նախագիծը: 2013 թվականի դեկտեմբերի 16-ին ընտրացուցակում գրանցված Արեւմտյան Հայաստանի հայերի կողմից պաշտոնապես ընտրվել են 64 պատգամավորներ:
- 16 Դեկտեմբեր 2013-ին խորհրդարանի պատգամավորներուն կողմէ պաշտոնապես ընտրուեցաւ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան 1-ին նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը: - 2014 թվականի փետրվարի 23-ին նախագահի հրամանագրով հայտարարվեց, որ Արևմտյան Հայաստանի Հանրապետությունը 1920 թվականին ճանաչված Հայաստան Պետության շարունակող պետությունն է:
- 2014 թվականի փետրվարի 16-ին նախագահի հրամանագրով ֆորմալացվել է Ազգային խորհրդի և կառավարության կենտրոնակայանը Արևմտյան Հայաստանի Կարինում (Էրզրում):
- Արևմտյան Հայաստանի Հանրապետության նախագահը 2016 թվականի մայիսի 9-ին հրամանագրով ընդունում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Սահմանադրությունը, որը ստորագրված և հաստատված է Արևմտյան Հայաստանի բոլոր քաղաքացիների կողմից:
- Նախագահ Արմենակ Աբրահամյանը 2016 թվականի հունիսի 24-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Սեւրի միջազգային պայմանագիրը:

Այսպիսով, Սեւրի պայմանագրով պաշտոնապես և անվիճելիորեն ամրագրվեցին հայերի իրավունքները թուրքերի կողմից գրավված որոշ տարածքների վրա:

Եվ Արևմտյան Հայաստանի այս տարածքները, տեղահանություններով ու ջարդերով դատարկվելով իրենց բնակչությունից, անշուշտ անհրաժեշտ էր, թե՛ պատմական, թե՛ իրավական տեսանկյունից, որ այդ իրավունքները հռչակվեն: Ժամանակակից առաջին ցեղասպանությունն այսպիսով հաստատվել է դրա զոհ դարձած հայ ժողովրդին տրված հատուցմամբ: Ընդունվել է, որ բռնությունն ու հանցագործությունն իրավունք չեն տալիս այն իրականացնողներին: Խիստ ցավալի է, որ այն ժամանակ Սեւրի պայմանագիրը ստորագրողները, հոգնածությունից կամ պատրանքային շահերից ելնելով, մոռացան հայերին: Բայց Լոզանի պայմանագիրը չէր կարող վերացնել վերջիններիս իրավունքները:

Ավելին, սույն պայմանագիրը, միջազգային իրավունքին համապատասխան, անգործունակ է հայ ժողովրդի դեմ, որը դրան կողմ չի եղել, թեև ստորագրել է Սևրի պայմանագիրը: Հանրային միջազգային իրավունքը որոշում է, որ երբ կոլեկտիվ պայմանագիրը չէղյալ է հայտարարվում և փոխարինվում մեկ այլով, վերջինս չի կարող կատարման ենթարկվել առաջին ստորագրած պետության դեմ, որը երկրորդի կողմ չի եղել: Այս պետության համար առաջին պայմանագիրը շարունակում է գործել: Հետևաբար, Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած, բայց Լոզանի պայմանագրից դուրս մնացած Հայաստանը կարող է օրինական կերպով պահանջել Սեւրի պայմանագրի դրույթների կիրառումը: Ավելին, սա ռազմական կամ դիվանագիտական ուժի կամ հարկադրանքի միջոցով ձեռք բերված Լեոնի պայմանագրի բնորոշ դեպքն է, և որի վավերականությունը հիմնականում վիճարկվում է:

Անկասկած, 1947թ. նոյեմբերի 21-ին ՄԱԿ-ի կողմից ստեղծված Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովը, որը ուսումնասիրում է Լեոնի պայմանագրերը, կուղղորդվի ուսումնասիրելու Լոզանի պայմանագրի վավերականությունը միջազգային հանրային իրավունքի առումով:

Անկասկած, 1947թ. նոյեմբերի 21-ին ՄԱԿ-ի կողմից ստեղծված Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովը, որը ուսումնասիրում է Լեոնի պայմանագրերը, կուղղորդվի ուսումնասիրելու Լոզանի պայմանագրի վավերականությունը միջազգային հանրային իրավունքի առումով: Պայմանագիրը, որը խախտում է օրենքը և արդարությունը, միշտ էլ ժամանակավոր է: Դա անհավասարակշռության աղբյուր է և ոչ թե խաղաղության:

Արեւմտյան Հայաստանի հայ ժողովուրդը, թեկուզ ցեղասպանված, համառ է, պահանջում է, որ իր նկատմամբ վերջապես արդարադատություն իրականացվի: Նրա իրավունքները անսահմանափակելի են, ինչպես մարդկության դեմ հանցագործությունները:

միջազգային իրավունքի համաձայն: Իր հերթին, Ֆրանսիայի խորհրդարանը օրենքի միջոցով հիշեցրեց դա. «Մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունները, ինչպես սահմանված է Միավորված ազգերի կազմակերպության 1946 թվականի փետրվարի 13-ի բանաձևով, հաշվի առնելով մարդկության դեմ հանցագործությունների սահմանումը, ինչպես նշված է 1945 թվականի օգոստոսի 8-ի Միջազգային տրիբունալի կանոնադրության մեջ, իրենց բնույթով անբացատրելի են»:

Նույնիսկ եթե Սեւրի պայմանագիրը վավերացված չէր բոլոր կողմերի կողմից, ինչպես օրինակ՝ Ֆրանսիան, այն կիրառում էին այն նույն կողմերը, որոնք չեն վավերացրել այն, օրինակ՝ Մեծ Բրիտանիայի Կիլիկիայում, Ֆրանսիայից խաղաղ բնակչության պաշտպանության մանդատների հարցը, և Իտալիան, որոնք չեն հարգվել:

Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած կողմերի վավերացման համակարգը ավելի լավ հասկանալու համար կարևոր է ուսումնասիրել յուրաքանչյուր ստորագրող պետության, այդ թվում՝ Օսմանյան կայսրության (Թուրքիա) ազգային Սահմանադրությունը: Օրինակ, սուլթան Մեհմեդ VI-ի 1920 թվականի հուլիսի 22-ի Ինքնիշխանության խորհրդից հետո սուլթանը հրամայեց ստորագրել Սեւրի պայմանագիրը, որը համարժեք է վավերացմանը՝ օսմանյան սահմանադրության հիման վրա:

Այս ուսումնասիրության մեջ հատուցումների վերաբերյալ բացահայտված թվերը հաշվի չեն առնում ողջ ցեղասպանության ժամանակաշրջանը, ինչպես նաև 1919 թվականի փետրվարին Փարիզում Պողոս Նուբարի խաղաղության կոնֆերանսում ներկայացված բնութագրերը: Հայերը, ի թիվս այլ բաների, ստորագրող պետություններից պետք է պահանջեն Սեւրի պայմանագրի վավերացումը:

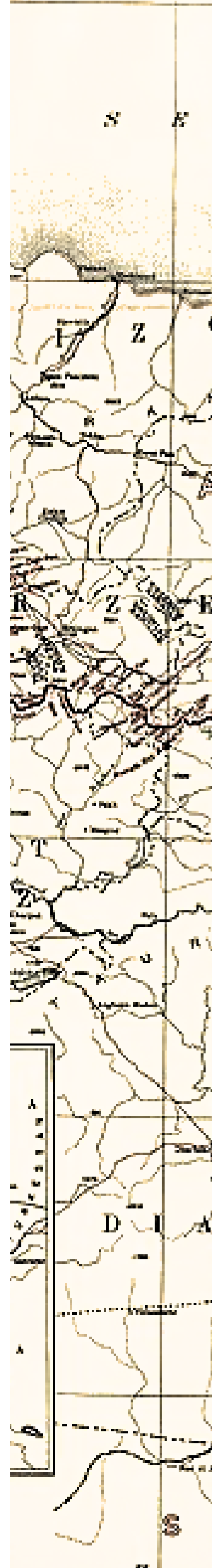
Սեւրի պայմանագրի չկատարման կամ դրա փոխարինման պահանջը թուրքական հակահայ և ակնհայտորեն հակաարևմտյան Հայաստանի քաղաքականության մի մասն է: Երբեք խաղաղության պայմանագիրը, որը սովորաբար կոչվում է Սեւրի պայմանագիր, չի եղել նման ագրեսիվ քաղաքականության առարկա, որը փորձել է փոխարինել այն, ի դեմս համապատասխան բնակչության:

Սեւրի պայմանագիրը առանց այն վերանայելու հնարավորության փոխարինելու փորձի, որոշ պետություններ և քաղաքական ուժեր կազմակերպեցին Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը (1920թ. դեկտեմբերի 2), Մոսկվայի պայմանագիրը (1921թ. մարտի 16), Կարսի պայմանագիրը (1921թ. հոկտեմբերի 20, 1921 թ.), Անգորայի պայմանագիրը կամ համաձայնագիրը (1921 թ. հոկտեմբերի 20), Լոզանի պայմանագիրը (1923 թ. հուլիսի 24), պայմանագիրը քրդական «Հոյբուն» կազմակերպության հետ (1927 թ.), Հայկական հարցի քաղաքական բանաձեռը: Եվրախորհրդարանի (18 հունիսի 1987 թ.), իրավիճակը Խորհրդային Հայաստանում (1988/1989 թթ.), առաջին պատերազմը Արցախում, Զուղայի գերեզմանատան ավերումը (14.12.2005թ.) նախիջևանում, երկրորդ պատերազմը Արցախում, ունենալով որպես. հետևանքները, Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ (Արեւելյան) Հայաստանի Հանրապետության միջեւ հաջորդ (ապագա) պայմանավորվածությունները:

Այս ամենը բավարար չէր (այս համաձայնագրերը իրավաբանորեն լեգիտիմ չեն) և բավարար չեն լինի փոխարինելու Սեւրի պայմանագիրը և զսպելու Արևմտյան Հայաստանի պահանջները և նախագահ Վուդրո Վիլսոնի իրավարար վճռի կատարումը:

1990 թվականի օգոստոսի 23-ին Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետությունն իր վարչական սահմաններում իրեն անկախ հռչակեց Խորհրդային Միությունից, որը 1920 թվականի դեկտեմբերի 2-ից օկուպացրել էր Հայաստանի Հանրապետության տարածքը՝ այդ ժամանակ արդեն ճանաչված անկախ պետություն:

Անկախության հռչակագրի և 11-րդ հոդվածի միջոցով նա ճանաչում է, որ Արևմտյան Հայաստանում տեղի է ունեցել հայերի ցեղասպանություն:

1920 թվականին Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետության անջատումը Հայաստանի Հանրապետությունից արձանագրվել է նոր հռչակված հանրապետության խորհրդարանի կողմից 1991 թվականի սեպտեմբերի 21-ին:

Նոր Հայաստանի Հանրապետությունը, իրեն չհայտարարելով ոչ որպես 1920 թվականի Հայաստանի Հանրապետության ոչ իրավահաջորդ, ոչ էլ շարունակող պետություն, հրաժարվել է Թուրքիայի նկատմամբ բոլոր հավակնություններից:

Հետևաբար, հայ ազգի արևմտյան և արևելյան բաղադրիչների միջև խնդիրների հստակ հանձնարարումը և դերերի տարանջատումը, նրանց ջանքերի համակարգումը կարող է նպաստել նրանց ազգային խնդիրների օպտիմալ լուծմանը:

Ահա թե ինչու Արևմտյան Հայաստանը ոչ միայն չի հրաժարվել իր իրավունքներից, այլև չի հրաժարվել իր պարտականություններից իր բնակչության և իրեն ինքնիշխան, ազատ և անկախ ճանաչած պետությունների հանդեպ:

- Նախագահը 2016 թվականի օգոստոսի 9-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Միավորված ազգերի կազմակերպության Ճովային իրավունքի մասին կոնվենցիան:

- Նախագահը 2016 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Պետությունների իրավունքներին ու պարտականություններին վերաբերող կոնվենցիան:

- Նախագահը 2017 թվականի հունվարի 20-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությունը:

- 2018 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընտրացուցակում գրանցված Արեւմտյան Հայաստանի հայերի կողմից պաշտոնապես ընտրվել են 77 պատգամավորներ:

- 18 Յունուար 2019-ին, Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Արմէնակ Աբրահամեան պաշտօնապէս վերընտրուեցաւ խորհրդարանի պատգամավորներուն կողմէ երկրորդ շրջանով:

- 2020 թվականի հունվարի 19-ին նոր կառավարությունը Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի պատգամավորներին ներկայացրեց կառավարության իր նախագիծը:

- 2020 թվականի օգոստոսի 10-ին Արևմտյան Հայաստանի հայերը, իրենց նախագահը, կառավարությունը և խորհրդարանը պաշտոնապես նշում են Սևրում ստորագրված միջազգային խաղաղության պայմանագրի ստորագրման հարյուրամյակը:

- 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին Արցախում սկսվեց երկրորդ պատերազմը, որը հարուցվել էր Ադրբեջանի կողմից՝ պետությունների միջազգային կռիվների և Սիրիայից ժամանած ջիհադիստ ահաբեկիչների աջակցությամբ:

- 2020 թվականի նոյեմբերի 8-ին ադրբեջանական զինուժը հայտարարեց Շուշիի օկուպացիայի մասին:

- 2021 թվականի մարտի 1-ին Արցախի խորհրդարանը 44-օրյա պատերազմից հետո Ադրբեջանի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքները հայտարարեց օկուպացված տարածքներ:

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- 2021 թվականի մարտի 1-ին Արևմտյան Հայաստանի խորհրդարանն ընդունում է «Արցախի մասին» օրենքը, որը ճանաչում է արցախահայության ինքնորոշման իրավունքը և նրանց ինքնավարությունը՝ Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի և Սևրի պայմանագրի տարածքային ճանաչման հիման վրա որպես անբաժանելի մաս: Հայաստանի Հանրապետության մաս 1920 թ.

ՔՈՒԵԱՐԿԵՑԷՔ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՊԱԳԱ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿԻՆ

(2023 թուականի օրենսդրական ընտրություններ)

Արեւմտեան Հայաստանին Հանրապետութեան խորհրդարանի ընտրական հանձնաժողովը ստորեւ կը ներկայացնէ Արեւմտեան Հայաստանին խորհրդարանի 2023 թուականի օրենսդրական ընտրություններու թեկնածուներուն պաշտօնական ցուցակը:

Յրաւիրուած եք՝ մասնակցելու Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան ապագա խորհրդարանին ընտրութեանը: Ընդամենը պետք է լրացնիլ հարցուած ձեւը եւ քուեարկիլ:

Ձեր ընտրութեան՝ «Կողմ, դեմ, կամ ես ձեռնպահ եմ» վաւերացումը եւ պատշաճ կերպով լրացուած ձեւը կկատարուի՝ սեղմելով «Ուղարկիլ» վերջնական ստեղծին վրայ:

Սա ցուցակէն կրնաք քուեարկիլ միայն «կողմ, դեմ կամ ձեռնպահ»:

Ցանկացած այլ ընտրութիւն անվաւեր կճանաչուի:

Սա պայմաններուն դուք կը պաշտպանէք կամ կը մերժէք Արեւմտեան Հայաստանին խորհրդարանին ապագա Երեսփոխաններուն ստորեւ նշուած ցուցակը:

Քուեարկութեան ձեւը բաց կըլլա 2023 թուականի Դեկտեմբեր 8-էն՝ ժամը 08:00-էն մինչեւ 2023 թուականի Դեկտեմբեր 15՝ ժամը 24:00-ի վերջնաժամկետը:

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔՈՒԵԱՐԿԵՔ

ԱՊԱԳԱ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐՈՒ
ՑՈՒՑԱԿԻՆ

- ✓ Կողմ եմ
- ✓ Դեմ եմ
- ✓ Ձեռնպահ եմ

ՔՈՒԵԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՁԵՒԸ ԲԱՅ ԿԵԼԱ

08.12.2023 ժամը 08:00-
15.12.2023 ժամը 24:00

ՔՈՒԵԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՖՈՐՄԱՍ

Online

www.president-western-armenia.eu

Քուեարկէք Արեւմտեան Հայաստանի խորհրդարանի ապագա պատգամավորներու ցուցակին

(2023 թուականի օրենսդրական ընտրություններ) Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդարանի ընտրական հանձնաժողովը ստորեւ կը ներկայացնէ Արեւմտեան Հայաստանի խորհրդարանի 2023 թուականի օրենսդրական ընտրություններու թեկնածուներուն պաշտօնական ցուցակը: Յրաւիրուած եք՝ մասնակցելու Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան ապագա խորհրդարանին ընտրութեանը: Ընդամենը պետք է լրացնիլ հարցուած ձեւը եւ քուեարկիլ: ... Lire la suite de

President

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԺ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԵՎՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ZOOM ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Դեկտեմբեր 3-ին տեղի ունեցավ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի ընտրական հանձնաժողովի կազմակերպած Zoom հանդիպումը: Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի նախագահ Նէլլի Յարութիւնեանն ներկայացուց այն երեսփոխաններուն, ովքեր անցողիկ շեմը յաղթայարած են : 112 թեկնածուներէն 62 անցողիկ շեմը յաղթայարած են՝ Վրեժ Աբրահամեան, Ժան Ղազարօսեան, Արմենակ Աբրահամեան, Լիդիա Մարգօսեան, Նէլլի Յարութիւնեան, Սեդա Մելիքեան, Գայանէ Թադեւոսեան, Բենիամին Յովհաննիսեան, Սիմոն Դարոնեան, Անդրանիկ Պերտակեան, Սարգիս Ստամբուլցեան, Փախստական Արամազանց, Արման Խաչիկեան, Վարդան Սիմոնեան, Սարգիս Նարոեան, Արման Գրիգորեան, Յովհաննէս Դաւթեան, Վրեժ Աբեջեան, Մարգարիտա Դաւթեան, Սիմոն Գասպարեան, Մուրադ Սուրենեան, Աշոտ Յարութիւնեան, Սուրեն Շահումեան, Պարոյր Շահումեան, Արմեն Պետտեան, Հրաչ Յագան, Նարինէ Սահակեան, Աշոտ Հարությունյան, Կարինէ Դովթյան, Աղայան, Արման Յակոբեան, Վարդան Զարենիկեան, Զարուհի Խաչատրեան, Մարտիրոս Կակոեան, Անահիտ Օհանեան, Արարատ Յովհաննիսեան, Սամուէլ Զուլեան, Վազգեն Սիսլեան, Արմենուհի Սահակեան, Խաչիկ Հայկանեան, Մարտին Խանեան, Աննա Սազարեան, Աննա Լա. Փաթիլիա Աբրահամեան, Արա Փահլեւեան, Ռուզան Մխիթարեան, Յովհաննէս Մանուկեան, Նունէ Բալաեան, Գրիգոր Ամիրզանեան, Սիմոն Մելքոնեան, Խոսրով Իլյոզեր, Արմեն Դաւթալեան, Արման Մազգերթեան, Իգոր Ազարեան, Սիւզի Վարդանեան:

Յիշեցունէ, որ ընտրութիւնները վերջնականապէս կամփոփուին Դեկտեմբեր 15-ին 2023թ.:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻՆ ՑԱԽԱԿՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔԸ

Դեկտեմբեր 5-ին կեանքի 86-րդ տարին մէջ, երկարատեւ ծանր հիվանդութենէ վախճանուած է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի երիցագոյն միաբաններէն Գերաշնորհ Տ. Տարոն եպիսկոպոս Ճերեճեանը: Արեւմտեան Հայաստանի Հանապետութեան նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը անդառնալի կորստի կապակցութեամբ խորին ցավակցութիւ կը յայտնէ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին, Ֆրանսիոյ հայոց թեմի առաջնորդարանին եւ եպիսկոպոսին հարազատներուն ու մերձաւորներուն: Գերաշնորհ Տ. Տարոն եպիսկոպոս Ճերեճեանը Հայ եկեղեցիի եւ Արեւմտեան Հայաստանի արժեքները կրող, մարդկային ու հիգետր բարձր ձատկանիշներ ունեցող փայլուն հոգեւորական էր եւ կը մարմնաւորէր հայ հոգեւորականին իրական կերպարը: Նա իր առաքելութիւնն կը յամարէր մշտապէս կանգնած ըլլալ մեր ազգային հիմնասիւններու՝ հայ մշակոյթի, եկեղեցիին, բանակի, ընտանիքի, յաւատքին քովը: Հայ գաղթական ծնողներուն զաւակը աչքերը բացած Պէյրութ, սակայն իր ողջ կեանքը նվիրած է հայ ժողովուրդին պատմութեանը եւ մշակոյթին:

**ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ**

**ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ/
ԱՐՑԱԽԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ**

2023թ. դեկտեմբերը կայանալիք ԱԺ
ընտրութիւններու նախընտրական քարոզարշաւ

ZOOM

www.WESTERNARMENIATV.COM

**ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ**

1918թ. Յունվար 9-էն Բրեստ-Լիտովսկ կը վերսկսուին յաշտութեան բանակցութիւնները: Ռուսական պատկերակութեան ղեկավարն արդէն Լեւ Տրոցկին էր, որը կը փորձեր ամէն կերպ ժամանակ շահիլ՝ հոյս ունենալով, թէ Գերմանիա եւ Ավստրիա շուտով յեղափոխութիւն կըլլա:

Սակայն յեղափոխութիւնը կերպ մը չէր սկսուի, իսկ Գերմանիոյ պահանջներն անելի ու անելի ծանր ու ստորացուցիչ կը դառնային: Լենինն ու Տրոցկին յարկադրուած էին յայտարարիլ, թէ «Եւրոպային յեղափոխական մասաները մեզի օգնութեան չեկան, որու պատճառաւ պատերազմի շարունակութիւնը անխուսափելի է»: Յունվար սկիզբէն Կովկաս տեղեկութիւններ կը տարածուին, թէ Թուրքիոն կը ցանկընա առանձին յաշտութիւն կնքիլ Անդրկովկասեան կոմիսարիատին հետ: «Մշակը» կահազանգեր, որ Թուրքիոն գարնանը կարող է սկսիլ առաջխաղացումը, եւ քանի որ ազգային զորամասերը կազմաւորուած չէին, այն կարող էր աղետալի յետեւանքներ ունենալ: Եթէ նոյնիսկ ազգային զորամասերը կարողանային պաշտպանիլ Կովկասի սահմանները, ապա Թուրքահայաստանի պաշտպանութիւնը գրեթէ անհնարին էր: «Անկասկած է, որ Հայաստանի փրկութիւնը վտանգուած է, եւ հաւանօրէն նա կփոխանցուի Թուրքիոն կա՛մ Լենին-Տրոցկիի կառավարութեան, կա՛մ Անդրկովկասի կոմիսարիատին ձեռքով», - կը գրէր թերթը:

Բանակցութիւններ «Կովկասեան անկախ կառավարութեան» հետ

1918թ. Հունվար 3-ին Կովկասեան
ռազմաճակատի հրամանատար Իլյա
Օդիշելիձեն կը յայտնէ, որ Կովկասեան
ճակատը թուրքական բանակի հրամանատար

Վեհիբ փաշան առաջարկեր է բանակցութիւններ սկսիլ «Կովկասեան անկախ կառավարութեան» հետ:

Յունվար 4-ին Կոմիսարիատն կանդիդատուհանա թուրքական առաջարկին. Գեգեչկորին կը զեկուցէ, որ թուրքերը պատրաստ են յաշտութիւն կնքիլ Կովկասին հետ: Քննարկման արդիւնքը Կոմիսարիատը կը յայտարարէ, որ իրենք ժամանակաւոր մարմին են, հարցին վերաբերեալ «կարծիք չունին» եւ որոշում ընդունելու պատասխանատւութիւնը կը թողնեն երկրային կեդրօնին:

Գեգեշկորին կը յայտնէ նաեւ, որ զինադադարին բանակցութիւններու ժամանակ ռուսական պատւիրակութեան ներկայացուցիչ գէներալ Վիշինսկին էր օգտագործեր «Կովկասեան անկախ կառավարութիւն» արտայայտութիւնը, ինչէն ալ այժմ կօգտուին թուրքերը: Բոլոն քննարկման արդիւնքը կորոշեն թուրքերուն ըսիւ, որ իրենք կը պատրաստուին մասնակցելու Հիմնադիր ժողովին, որտեղ ալ պիտի որոշուի յաշտութեան հարցը: Ռամիշվիլին կը նկատէ, որ զինադադարին խախտման պարագային «իրենք յնարաւորութիւն չունին Թուրքական կառավարութեան հետ պատերազմելու, ուստի պատասխանը պետք է այնպէս կազմուած ըլլա, որ առիթ չտա թուրքերուն խախտելու զինադադարը եւ Կովկասին դեմոկրատիային կորստեան մատնելու»:

«Զինադադարը կնքելէ քանի մը օր հետո Վեհիբ փաշան նոր դիմում մը կընէ Կովկասի բանակի հրամանատար Օդիշելիձէին, հաղորդելով, որ էնվեր փաշան կփափագի գիտնալ, թե ինչ ճամփով կարելի է վերանորոգել հարաբերությունները անկախ Կովկասի հետ: Էնվերի այնքան խորամանկությամբ մեջտեղ նետած «անկախ Կովկաս» խայծին բանւորական, զինւորական եւ գիւղացիական երեսփոխաններու խորհուրդը կպատասխանէ.- Մենք մասն ենք Ռուսական հանրապետութեան, խաղաղութեան համար ձեզի հետ կրնանք բանակցիլ Սահմանադիր ժողովի տալիք որոշումներէն ետք » (Աստուածատուր Խաչատրեան, Արեւելահայ եւ թուրք դիվանագիտական յարաբերութիւնները, 1917, Նոյեմբեր 30 – 30 Հոկտեմբեր, 1918, Երեւան, 1920: Հրատարակուեր է Երեւան, 2010թ.):

Յունվար 15-ին Անդրկովկասյան կոմիսարիատը պատասխանկուղարկէ Վեհիբին.

«Պ. Գեներալ, գլխաւոր զորահրամանատար էնվեր փաշայի յաղորդագրութեան էութեան առիթով անդրկովկասեան իշխանութիւնը կը խնդրէ ձեզի հաժապի ըլլալ, որ Կոմիսարիատը միանգամայն համերաշխ է օսմանեան զորքին գլխաւոր հրամանատարի հետ՝ անոր մարդասէր ձգտման մէջ՝ շուտով վերականգնելու փոխադարձաբար ցանկալի յաշտարար յարաբերութիւնները երկու երկրներու միջեւ»:

Նամակը Կոմիսարիատը էնվերին կը տեղեկացնէր որ պատերազմն աւարտելու համար իրենք պետք է բանակցին նաեւ ռուսական հանրապետութեան ինքնավար միւս կառավարութիւններու հետ, ուստի կը խնդրէր ժամանակ յատկացնիլ:

«Անդրկովկասեան կառավարութիւնը յոյս ունէ, թէ երեք շաբաթ ժամանակամիջոցը չի դժուարացնէ ձեզի, պ. գեներալ, սպասիել: Կը խնդրեմ յաւատացած ըլլալ դէպի ձեզի տածած գերազանց հարգանքին մէջ», - ասանկ կաւարտուեր Գեգեչկորիի ստորագրութեամբ նամակը էնվերը:

Թաթարներն անհամբեր կը սպասէին թուրքերուն

Թեւեւ Անդրկովկասը հանդես կու գար որպէս մէկ միասնական միաւոր, սակայն ակնյայտ էր, որ հայերու, վրացիներու եւ թաթարներու նպատակներն էապէս կը տարբերուէին: Եթէ թուրքական արշավանքը հայերուն համար միանշանակ ոչնչացում կը նշանակէր ապա թաթարներն անհամբեր կը սպասէին թուրքերուն: Վրացիները նոյնպէս թուրքական յնարաւոր արշավանքէն առանձնապէս տագնապներ չունէին:

«Եթէ չափազանցութիւն է ըսիլ, թէ թաթարները կուգէին տաճկական տիրապետութիւն, բայց կարելի է անւարան ըսիլ, թէ կցանկանային տաճիկներու յաջողութիւնը Տաճկահայաստան եւ անոնց հովանաւորութիւնը ինչպէս իրենց, նոյնպէս եւ Անդրկովկասին վրայ: Ատ հիմնովին յակառակ էր հայկական բաղձանքներուն եւ նպատակներուն:

Վրացիները տաճկական յովանաւորութիւն չէին ուզեր, բայց հայերու կշիռը չնչին դարձնելու համար Անդրկովկաս, կբաղձային, որ տաճիկները խլեն հայերու ձեռքէն Տաճկահայաստանը, եւ այդ ուղղութեամբ կովկասեան ճակատին հրամանատար Վեհիբ փաշայի խնամի Օդէշէլիձէի միջոցով հարկ եղածը կտնօրինէին», - կը գրեր Ռուպէն Տեր-Մինասեանը:

Օսմանեան կայսրութիւնը անկման մէջ է, այն, ինչ մենք կրնանք յիշիլ Հայերուն ցեղասպանութեան ժամանակ, այն է, որ տարածաշրջանը միակ պետութիւնը, որը միջազգային ճանաչում ստացաւ (Ռուսաստանի կողմէն) Տաճկահայաստանն էր, եւ որ արհեստական անդրկովկասեան կառավարութեան նպատակ ուներ թուլացնիլ հայկական դիմադրութիւնը Տաճկահայաստանին ճակատը:

2023 թուականի Սեպտեմբերուն արցախահայութեան դիմադրութեանն աջակցելու համար Արեւելեան Հայաստանի հրաժարումը, որը թլլ կու տար բնիկ հայ բնակչութեան ցեղասպանութիւնը իրագործիլ այս պապենական տարածքը, արդեն արձանագրուած է Հայաստանի եւ Բաքուի պատմութեան մէջ:

Եւ ինչպէս վարչապետ Փաշինեանը կըսէ ու կը շարունակէ կրկնիլ, այս պատմութիւնն արդեն ներառուած է եղեր 1991 թուականի Ալմա աթայի պայմանագիրները, որը նա միայն կը կիրառէ՝ նամակին պէս իհարկէ, որպէս պատրուակ՝ յաշուի չառնելու, որ Արցախը միշտ ալ մաս է կազմեր Հայաստանին:

Թուրքերը, հիանալի տեղեակ ըլլալով ռուսական բանակին նահանջի, Անդրկովկաս առկա ներքին խնդիրներու մասին (որոնց մասը մը տեղի կ'ունենար հէնց իրենց հրահրմամբ), աստիճանաբար հող կը նախապատրաստէին հարձակման համար: 1918թ. Յունվար 9-ին անոնք կը հեռագրեն Օդիշէլիձէին, թէ իբր հայերը բռնութիւններ են իրականացուցած մահմեդական բնակչութեան նկատմամբ:

Գեներալ Նազարբեկեանը, իր յուշերը անդրադառնալով այս միջադէպին, կը նշէր, որ այդ հեռագիրը Թիֆլիս կը հասնի միայն Յունւար 18-ին: Այդ նամակին հիման վրայ Կովկասեան բանակին գլխաւոր հրամանատարին կողմէն հրաման տրուեց, որպէսզի անմիջապէս դադարեցուեն ամէն տեսակի բռնութիւնները մուսուլման բնակչութեան նկատմամբ: Յունվար 16-ին Վեհիբ փաշան կրկին նամակ յղեց գլխաւոր հրամանատարը, բողոքելով հայերուն դաժանութիւններէն, որոնք իբր թէ կը սպասէին բնակիչները: Թէեւ Վեհիբը կը յայտնեն, որ իր ունեցած տեղեկութիւնները չեն համապատասխանի իրականութեանը, ինչը կը հաստատէին նաեւ Երզնկային ջոկատի հրամանատար գնդապետ Մորելն ու Բաբերդի կոմիսարը, թուրքական բանակը Յունւարին վերջին կ'անցնի հարձակման:

Մինչ 1918թ. Յունւար 8-ը տեղի ունեցած դէպքերու մասին պատմող տեսաֆիլմը առկա է Western Armenia Tv-իին Իւթուրեան էջը:

1917թ. Նոյեմբերին վերջը եւ Դեկտեմբերին սկիզբը Անդրկովկասի երեք ժողովուրդները ձեռնամուխ եղան ազգային զորամիաւորումներու ստեղծմանը: Փլուզուող Ռուսական կայսրութեան վերջին զինւորական ու քաղաքական ղեկավարութիւնն արդեն տուած էր համաձայնութիւնը, եւ հայերը, թաթարներն ու վրացիները կը փորձէին յնարաւորինս շատ զէնք ստանալ նահանջող ռուսական բանակի ստորաբաժանումներէն: Ռուս զինւորներն ու սպաները թեւ կը թողնէին սպառազինութիւնը, սակայն բոլորը կը փորձէին ստանալ աւելին, այդ պատճառաւ հաճախակի էին զէնքի օրինական ու անօրինական վաճառքին դէպքերը, ինչպէս նաեւ հարձակումները հեռացող զինւորական էշելոններու ու խումբերու վրայ: Հարիւրհազարաւոր զինւորներու ու անոնց ընտանիքին անդամներու անցումն

Անդրկովկասին երկաթուղային խոշոր հանգույցներով յաճախ մեծ լարուածութիւն եւ բախումներ կ'առաջացնէ:

«Վայրի» դիվիզիան

Առաջին համաշխարհային պատերազմի հէնց սկիզբէն Յարական Ռուսաստանը կը սկսի ազգային զորամիաւորումներ կազմաւորիլ, բացի հայկական կամաւորական ջոկատներէն, կը ստեղծուի նաեւ մուսուլմանական դիվիզիան, որու մէջ կ'ընդգրկուէին հիւսիս-կովկասեան ժողովուրդները: Դիվիզիոնին մէջ առանձին ստորաբաժանում ունէին նաեւ կովկասեան թաթարները: Մուսուլմանական դիվիզիոնը պատերազմի տարիներուն կը մասնակցէ շարք մը ռազմական խոշոր գործողութիւններու՝ հիմնականը արեւմտեան ռազմաճակատը, եւ աչքի կ'ընկնէ իր համարձակութեամբ, նաեւ դաժանութեամբ: Շուտով դիվիզիոնը կը ստանա «Վայրի» անուանումը:

Բոլշեւիկեան հեղաշրջումէն եւ ռազմաճակատի քայքայումէն ետք դիվիզիոնը կը յայտնուի Կովկաս: 1917թ. Նոյեմբերուն կազակներու եւ հիւսիս-կովկասեան ժողովուրդներու մէջ արիւնալի բախումներ կը սկսուին, ինչին յետեւանքով կաթաւածահար կ'ըլլա Անդրկովկասի մատակարարման գրեթէ ողջ համակարգը:

Շուտով Գանձակ, Շամքոր եւ այլ շրջանները կը կեդրոնանա դիվիզիոնի թաթարական ստորաբաժանումները, որոնք, միաւորուելով տեղի բնակչութեան հետ, իսկական պատուհաս կը դառնան ոչ մահմեդական բնակչութեան համար:

1917թ. Նոյեմբերին կեսերուն Անդրկովկասի յարաւային շրջանները կը սկսեն ասպատակիլ Իրանի տարածքէն ներխուժած թրքախօս ցեղերը, որոնք յայտնի էին շահսեւաններ անունով: Անոնց հարձակման հիմնական ուղղութիւնը Լենքորանի, Կովսականի, Ջրական, Մուղանի շրջաններն էին, որտեղ կիսավայրի ցեղախումբերը կ'ոչնչացնէին ռուսական ուղեկալները, կը սպաննէին զինուորներուն, կը կոտորեն խաղաղ բնակչութեանը եւ կը զբաղուին թալանով:

Տիրանալ հայերու հողին

Գանձակին շրջանը մահմեդականներու առաջին խժոժութիւններու ֆորմալ պատճառը հողի հարցն էր. Անդրկովկասեան կոմիսարիատի որոշումով սկսուած էր հողի բաժանումը, եւ մահմեդականները կը փորձէին դուրս մղիլ քրիստոնէա բնակչութիւնը, առաջին հերթին՝ հայերոգն, եւ տիրանալ անոնց հողին: 1917թ. Նոյեմբեր-Դեկտեմբեր ամիսներուն հայկական մամուլը կը տպագրեր հողերու ու գիւղերու բռնազաւթման բազմաթիւ ահազանգեր: Գանձակը իրադրութիւնը փոքր-ինչ այլ էր. հայկական համայնքին

կազմակերպվածությունը զերծ կը պահեր հարձակումներէն, սակայն հոս ալ յաճախակի էին թաթարներու ու ռուսներու բախումները:

1918-ի Յունվարին սկիզբը ծանր դրութեան մէջ կը յայտնուին Գանձակին շրջանի նուխի գաւառին հայկական գիւղերը: Մահմեդականները կը շրջապատեն նուխի քաղաքին շրջակա հայկական գիւղերը, կ'ավերեն ու կը թալնեն երեքը եւ կը պահանջեմ հայերէն անյապաղ հեռընալ՝ ըսելով, որ ատոնք թուրքական բնակավայրեր են: Հունվար 6-ին «Մշակ» թերթի թղթակից Աբգար Պայազատը (Աբգար Տեր-Աբրահամյան) կը հեռագրէ, որ թաթարները հարձակուած են հայկական Զաֆարապատ, Չոլախլու, Ալիար, Մալդ, Օթմանլու, Քյուլունգ եւ այլ հայկական գիւղերուն վրայ ու ստիպերեն հայերուն հեռընալ:

«Այդ գիւղացիները շնորհիւ անպաշտպանութեան կատարեցին այդ տարօրինակ հրամանը, որմէ ետք թուրք զինուած խուժանը թալանեց ամբողջ շարժական գոյքը, հրդեհի մատնեց գիւղերի բոլոր տունները», - կը գրէր Պայազատը: Թաթարական զինուած խմբաւորումները ոչնչացուցեր էին նաեւ երկաթուղային ենթակայարանները Եվլախ, Աղստաֆա, Շամքորում եւ այլուր:

Շամքոր

Շամքորին դեպքը բաւական մութ պատմութիւն էր, քանի որ ատկէ անմիջապէս ետք տեղեկութիւններ կը շրջանառուէին, թէ ռազմաճակատէն հեռացող ռուս զինուորներու զինաթափման հրամանը ստացուած է Թիֆլիսէն: Սիմոն Վրացեանն իր յուշերը կը նշէ, որ ռուս զինուորներու վրայ հարձակուող զրահագնացքը կը պատկանէր վրացի Աբխազավային, իսկ հարձակվողներու մէջ էին Վայրի դիվիզիայի զինեալները՝ գնդապետ Լեւան Մաղալովի (Մաղալիշվիլի)

հրամանատարութեամբ:

«Գրաւուած թնդանոթներն ու բոլոր զէնքերը սեփականացուց Գանձակին Մահմեդական ազգային խորհուրդը: Մեծ շուքով ավարը տարուեց Գանձակ:

Թուրք սոցիալ-հեղափոխական (Էսէռ) պարագլուխ Ասլան բեգ Սաֆիքուրդսկին, հեծած առաջին թնդանոթը, յաղթական մուտք գործեց Գանձակ»:

Հետագային յայտնի դարձաւ, որ այդ հարձակմանը անմասն չէին եւ վրացի վարիչներէն ոմանք: Հունվար 6-ին Ռամիշվիլին կը ղեկուցեր Անդրկովկասեան կոմիսարիատի նիստին, թէ «անհրաժեշտ էր զինաթափիլ Յարսկի Կոլոդեցէն մեկնած զորամասը եւ զենքը հանձնիլ վրացական կորպուսին: Ուղարկուեց զրահապատ մը եւ զորամաս մը... Բոլոր միջոցները ձեռք են առնուած»: Իսկ Զուլեյին կը մատնանշէր «Աբխազավային եւ իր զորամասի կատարած տխուր դերը: Զինաթափում չէր այդ, այլ զինուորներու թալան»:

1918թ. յունւարին վերջը Կովկաս տեղի ունեցող իրադարձութիւններուն առանցքը կրկին Բրեստ-Լիտովսկի բանակցութիւններն էին, որի երկրորդ փուլը սկսուած էր 1917թ. Դեկտեմբեր վերջին եւ մասնակի ընդհատումներով շարունակուեր մինչեւ 1918թ. Յունվար 28-ը: Բրեստ-Լիտովսկ Տրոցկին կը յրաժարուի ընդունիլ Գերմանիոյ վերջնագիրը, չի ստորագրեր որեւէ փաստաթուղթ եւ կը յայտարարէ, որ Ռուսաստանը միակողմանիօրէն կը դադարացնէ պատերազմը եւ կը ցրէ զորքը:

Յաջորդ օրը զինուորներուն ու սպաներուն կը դիմէ գերագոյն հրամանատար Կռիլենկոն՝ կոչ ընելով զինուիլ համբերութեամբ, պահպանիլ ռազմական տեխնիկան, չխոչընդոտիլ երկաթուղային շարժակազմերուն ընթացքը եւ զորամաս առ զորամաս նահանջիլ:

Գերմանացիները ռուսական պատւիրակութեանը կը յայտնեն, որ իրենց վերջնագիրը չընդունիլը կը նշանակէ, որ երկու պետութիւններու միջեւ կնքուած զինադադարը կը կորցնէ ուժը: Չնայած բոլշեւիկներու բողոքին նոտաներուն՝ 1918թ. Փետրվար 5-ին գերմանական զորքերը բոլոր ուղղութիւններով կ'անցնեն հարձակման, եւ մէկը միւսին յետեւէն կը գրավեն ռուսական բնակավայրերն ու կը մօտնան Պետրոգրադին: Քանը մը օրուապ մէջ գերմանական զորքերը, չհանդիպելով որեւէ դիմադրութեան, կ'առաջանան 200-300 կիլոմետր: Գերմանական պատւիրակութեան ղեկավար Մաքս Հոֆմանը կը գրէր. «Այդպիսի անհեթեթ պատերազմ ես դեռ չէի տեսած:

Մենք կը պատերազմէինք գնացքներու եւ ինքնաշարժներու մէջ: Գնդացիներով ու մէկ թնդանոթով խումբ մը զինուորներու կը նստեցուս գնացք ու կը շարժուիս դեպի յաջորդ բնակավայր: Կը վերցնես կայարանը, կը ձերբակալես բոլշեւիկները ու կ'երթաս առաջ»: Բրեստ-Լիտովսկին բանակցութիւններու ձախողումն Անդրկովկաս կ'ընդունեն տագնապով եւ անհանգստութեամբ: Անդրկովկասեան կոմիսարիատը պետք է իր դիրքորոշումը յստակեցնէր թուրքերուն հետ առանձին հաշտութիւն կնքելու հարցին մէջ: Փետրվար 3-ին Կոմիսարիատը կոչ կ'ընէ բնակչութեանը չտրուիլ սադրանքներուն, անսասան մնալ յեղափոխական դիրքերը եւ յիշիլ, որ անիշխանութիւնը կրնա հանգեցնիլ մեծ արյունահեղութեապ: Բանակցութիւններու տապալումէպ եւ գերմանական զորքերու առաջխաղացումէն անմիջապէս կ'օգտուին թուրքերը: Փետրվարին սկիզբը Կովկասեան ռազմաճակատը թուրքական բանակի հրամանատար Վեհիբը կը յայտարարէ,

որ անիշխանութեանը վերջ տալու նպատակաւ իրենց բանակը պետք է առաջ շարժուի այնքան, քանի դեռ չի հանդիպեր ռուսական զորքերուն: Թուրքերը շատ լաւ գիտէին, որ ռուսական ստորաբաժանումներուն չի հանդիպելու այն պարզ պատճառաւ, որ այդպիսիք գոյութիւն չունին:

«Օրըստօրե Տրապիզոնէն կը հեռնան ռուսական զորքերը, զինուորական եւ քաղաքացիական հիմնարկութիւնները, հիվանդատուները: Հոն կա փոքրիկ գունդ մը վրաց զինուորներու, որոնց ալ թողնուաղ է քաղաքին պաշտպանութիւնը: Քաղաքէն կը հեռնան նաեւ բոլոր հիմնարկութիւններիւ պաշտօնեաները, թէ հայ, թէ ռուս, թէ հոյն, թէ վրացի:

Շրջանը թուրքական զորքեր չկան, ուստի եւ անոնց կողմէն անմիջական վտանգ, բայց կան աւազակախումբեր (գուցէ եւ ասկեարներ են աւազակներու շորերով), որոնք պարբերաբար կը յարձակուեն յունաց գիւղերու եւ ռուս եւ վրաց զինուորներուն վրայ, երբ ասոնց կը յանդիպին փոքրաթիվ խումբերով:

Տրապիզոնէն դուրս գալը մեծ հերոսութիւն է: Այնտեղէն մեկնող մարդը կը յանդիպի մեծամեծ դժուարութիւններու, որովհետեւ նավեր քիչ կ'երթեւեկեն, իսկ երթեւեկող նաւերն ալ միշտ լեփ-լեցուն են զինուորներով:

Անիշխանութիւնը կատարեալ է: Շնորհիվ երթիւղայինին բացակայութեան եւ քաղաքէն դուրս գալու դժուարութեան, հիմնարկութիւնները չեն կրնա իրենց իրերը եւ ապրանքները փոխադրիլ Անդրկովկաս: Կամաւորներու ընտանիքները, մ»տ 200 կին եւ երեխա յարկադրուած էին վարձեր մասնաւոր յոյնի մը՝ 25000 ռուբլով:

Շնորհիվ հեռացող զորքերու, քաղաքը կը գտնուի սանիտարական ամենավատթար դրութեան մէջ: Ամէյ տեղ եւ ամէն կողմը գարշահոտութիւն կը տիրէ: Ժանտախտը, որ բոլորովին թուլացեր էր ցուրտերու պատճառաւ, շնորհիվ առաջ եկած կեղտոտութեան, կարող է նորէն իր գլուխը բարձրացնիլ գարնանը, երբ սկսուեն տաք օրերը: Ընդհանրապէս դրութիւնը, ինչպէս քաղաքը, նոյնպէս եւ շրջանը, շատ վտանգալից եւ ողբալի է»:

Թիֆլիս ԱՄՆ հիւպատոս Ֆելիքս Սմիթը 1918թ. Փետրվար 12-ին կը հեռագրէր ԱՄՆ պետքարտուղար Ռոբերտ Լանսինգին. «Ռուսական զորքերը փաստացի լքեր են Կովկասեան ռազմաճակատը: Էրզրում-Վան-Երզնկա գիծը գրաված են հայկական ուժերը: Տրապիզոնէն արեւելք եւ արեւմուտք կը զբաղեցնեն թուրքական անկանօն խումբերը: Տրապիզոնին հսկայական զինապահեստներուն կը սպառնան քուրդերը եւ տեղական մահմեդական բնակչութիւնը»

Սպառնալիք՝ միայն հայերուն համար
Անդրկովկասին հետ առանձին հաշտութիւն կնքելու թուրքական առաջարկը բարդ իրավիճակին առաջ կանգնեցուց հայերուն: Թուրքական արշավանքը Անդրկովկասին երեք ժողովուրդներէն միայն հայերուն համար էր սպառնալիք. թէ՛ վրացիները, թէ՛ առաւել եւս՝ թաթարները, թուրքերուն թշնամի չէին համարեր, հետեւաբար պատերազմելու որեւէ մտադրութիւն չունէին:

Վրացական մամուլը, վերլուծելով իրադրութիւնը 1918թ. Յունվարին վերջը, կը գրէր, որ թուրքական յաշտութեան առաջարկը պետք է անմիջապէս ընդունիլ: Թաթար հեղինակ Ախլիեւը մասնավորապէս կը գրէր. «Անկասկած է, որ մենք տանուլ ենք տուեր ներկա պատերազմը եւ շարունակիլ պատերազմը անկարող ենք, քանի որ չունինք այլեւս ոչ դրամ, ոչ զորաբանակ, ոչ փորձուած հրամանատարական կազմ, ոչ

կարգապահութիւն եւ ոգեւորութիւն, ոչ ռազմամթերք եւ ոչ եւս պատերազմին որոշ նպատակ: Պատերազմին որոշ նպատակ ունին միայն հայերը, ...եւ հազիւ թէ միւս ազգերը ջերմօրէն պաշտպանեն այդ նպատակը: Վրացիները չեն գնա պատերազմելու թուրքերու դէմ, քանի որ թուրքերը անմիջապէս չեն սպառնա Վրաստանը: Ռուսները իրենք կը հեռընան ռազմաճակատէն, իսկ մուսուլմանները նոյնպէս չեն գնա պատերազմելու թուրքերուն դէմ»:

1918թ. սկիզբը Անդրկովկասեան կոմիսարիատը կ'որոշէ դադարեցնիլ իր գործունէութիւնը, փոխարէնը ստեղծիլ ներկայացուցչական մարմին, որը կզբաղուեր Անդրկովկասին առջեւ ծառացած բազմաթիվ խնդիրներու լուծմամբ: Այդ խնդիրներուն թիվը առաջնայինը Թուրքական իշխանութեան հետ յաշտութեան բանակցութիւններն էին:

Ստանալով թուրքական կողմին հեռագիրը՝ Կոմիսարիատը խոստացեր էր երեքշաբթեա ժամկետը պատասխանիլ, իսկ վերջնական որոշումը պետք է ընդունէր նոր ձեւաւորուած Անդրկովկասեան սեյմը:

Սեյմին առաջին նիստը կը յրաւիրէ 1918թ. Փետրվար 10-ին: Երեսփոխանները ընտրուեր եւ բաշխուեր էին կուսակցական եւ միաւորումներու սկզբունքով: Ամենամեծը ընկերվար-ժողովրդավար մենշեւիկներու խմբակցութիւնն էր, որն ունէր 32 երեսփոխան:

Երկրորդ տեղն էր «Մուսաֆաթ եւ անկուսակցականներուն խմբակ»-ը՝ 30 անդամով: Թիֆլիսէն Հայերը ունեին 27 երեսփոխան՝ Ռոստոմը, Կոստի Համբարձումեանը, Համո Օհանջանեանը, Յակոբ Զավրեանը, Յովհաննէս Քաջազնունին, Սիմոն Վրացեանը, Ալեքսանդր Խատիսեանը, Խաչատուր Կարճիկեանը եւ ուրիշներ: Սէյմի երկրորդ նիստը՝ Փետրվար 13-ին, նախագահ ֆընտրուի Նիկոլայ Չիսեիձեն, այնուհետեւ ելոյթ ֆուներա Գեգեչկորին: Կոմիսարիատին կառավարման ժամանակաշրջանը ի յայտ եկած բարդութիւններու մասին խօսելէն ետք Գեգեչկորին կ'անդրադառնա յաշտութեան խնդիրը.

«Իմ ձեռքումն է զինադադարին եւ յաշտութեան վերաբերեալ փաստաթուղթ մը: Մեզի վրայ կը յաքուին ահարկու խավար ամպեր: Թէ ինչպէս պետք է խափանիլ կայծակը, ատ կվճռէ Սէյմը: Յամէնայնդէպս, յաշտութեան հարցը կը գրավէ առաջնակարգ տեղ: Ըստ երեւոյթին՝ Անդրկովկասին համար նա կրնա լուծուիլ բաւականին նպաստաւոր կերպով»: Թուրքիոյ հետ «ժողովրդավարական յաշտութիւնը» ձեռք էր բերուելու նախեառաջ հայերուն յաշուին, քանի որ պատերազմին ժամանակ ռուսական բանակն առաջացեր էր Արեւմտեան Հայաստանին տարածքը:

Յաշտութիւն առանց անքսիային

Փետրվար 15-ին կայացած Սէյմի հերթական նիստը մեծամասնութիւնը կը գտնէր, որ պետք է յաշտութիւն կնքիլ Թուրքական իշխանութեան հետ, սակայն նոյա սկզբունքով, որով կ'առաջնորդուէին բոլշեիկները՝ առանց անքսիային, ռազմատուգանքի եւ ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքին հիման վրայ: Այս մոտեցմանը դէմ կ'արտայայտուէին «Մուսաֆաթ»-ի ներկայացուցիչները եւ մենշեիկներու ղեկավար Նոյ Ժորդանիան:

Ըստ անոր՝ «Անդրկովկասը չի կրնա կնքիլ ամոթալի յաշտութիւն Թուրքիոյ հետ. աւելի լաւ է պատուով մեռնիլ»:

Ժորդանիային ելոյթն ուշագրավ դրուագներ կը պարիւնակէ նաեւ Անդրկովկաս բնակուող ժողովուրդներու տարածքային խնդիրներու վերաբերեալ: Նա կը նշէր, որ Անդրկովկաս ազգամիջեան բախումներէն խուսափելու միակ տարբերակը բոլոր ազգերուն իրաւայաւասարութիւնն է:

«Ամէն ազգ մը, որպէսզի ունենա ինքնորոշուելու հնարաւորութիւն, պահանջ ունէ տերիտորիայի: Սակայն մեզի մօտ, Անդրկովկաս համարեա ազգութիւն մը չի կարող ստանալ այնպիսի միահարթ տերիտորիա, որպէսզի ատոր մէջ շըլլա ուրիշ ազգի անդամներու մեծ թիվ: Եթէ գործը ատանկ է, ուրեմն յնարաւոր է, որ ամենուրեք ազգային մեծամասնութիւնը կհալածէ ազգային փոքրամասնութեան, այսինքն՝ շլուծուած կմնա հէնց այն հարցը, որը պետք է լուծուի, ազգային հարցը», - կ'ըսեր Ժորդանիան:

Հայ յեղափոխական դաշնակցութեան դիրքորոշումը կը ներկայացնէ Յովհաննէս Քաջազնունին.

«Դաշնակցութեան ֆրակցիան կ'ըղնէ հերթէն դուրս պատերազմը վերջացնելու եւ Ռուսաստանին յեղափոխական ժողովրդավարութեան ազդարարած սկզբունքներով յաշտութիւն կնքելու հարցը՝ յաշտութիւն առանց բռնագրավումի եւ ռազմատուգանքի՝ ժողովուրդներու ինքնորոշման հիմունքներով: Մեր ճակատը այս սկզբունքը պետք է հանգէ Թուրքահայաստանին ինքնավարութեան ստեղծման»:

Ամէնամտահոգիչն այն կետն էր, որտեղ կը նշուէր, որ Թուրքիո պետք է վերադարձուէն այն տարածքները, որոնք նա կորուսեր է միապետական Ռուսաստանին դէմ պատերազմը:

Այսինքն՝ Թուրքիոյ հետ «ժողովրդարական հաշտութիւնը» ձեռք կը բերուեր նախեւառաջ հայերու յաշուին, քանի որ պատերազմին ժամանակ ռուսական բանակն առաջացեր էր Արեւմտեան Հայաստանիպ տարածքը: Ինչ կը վերաբերէր Թուրքահայաստանին, ապա այնտեղի հայերն ու ասորիները կրնային ստանալ ինքնավարութիւն: Բացի այդ, Սէյմին առաջ քաշած մոտեցումը, թէ Թուրքիոյ հետ պետք է կնքուեր վերջնական յաշտութիւն, կը նշանակէր, որ ի դերեւ կ'էլնէին հայերուն բոլոր այն յոյսերը, թէ Հայկական հարցը կարող է լուծուիլ միջազգային դաշնագիրներով կամ դաշնակից պետութիւններու աջակցութեամբ:

«Հորիզոն» թերթն առաւել լավատեսօրէն էր տրամադրուած: Նախ կ'արձանագրէր, որ յաշտութեան հանձնաժողովին Սէյմ միաձայն ընդունուած եզրակացութիւնը եւ թուրքերուն հետ բանակցութիւն սկսիլը կը նշանակէր, որ Անդրկովկասը հանդէս կու գա որպէս առանձին պետութիւն: «Իր այս քայլով Անդրկովկասը կամա, թէ ականա պահ մը կը դադարէ պետական մասնիկին դեր կատարելէն եւ իր վրայ կ'առնէ ինքնիշխան եւ անկախ պետութեան սեփականութիւնը կազմող ֆունկցիաներէն մէկը՝ արտաքին յարաբերութիւնները», - կը գրէր թերթը: Կադետական կուսակցութեան ներկայացուցիչ, երեսփոխան Սեմյոնովը Սէյմը յայտարարէր էր, որ «Անդրկովկասը Ռուսաստանէն անջատելով՝ դուք կերթաք աւելի առաջ, դուք ստիպուած կ'ըլլաք Բաքուն եւ Վրաստանը անջատիլ Անդրկովկասէպ, Հայաստանը անջատիլ Անդրկովկասէն...

Անկախութիւն յայտարարելէն ետք դուք կմտնիք թուրքական օրիենտացիային մէջ, ականա կդառնաք Թուրքիոյ մէկ մասը կամ անկէ կախուած, կամ անոր յուանաւորութեան տակ: Դուք կընկնեք պետութիւններու այն խումբին մէջ, որը կը պատերազմէ Անգլիոյ, Ֆրանսիոյ եւ Ռուսաստանին դէմ»:

Հետագային Վրացեանը կը գրէր, որ Սեմյոնովը ճիշտ կը ներկայանցներ իրադրութիւնը. «Անդրկովկասը արագ քայլերով կը շարժուեր Թուրքիոյ գիրկը: Հայերը կը պայքարէին ատոր դէմ, եւ անոնց ընդդիմութեան պատճառաւ անկախութեան հարցին լուծումը հետաձգուեց»:

Անդրադառնալով Ռուսաստանէն հեռնալու տեսակետին՝ «Հորիզոնը» կը գրէր, որ ոչ թէ Անդրկովկասն է երես դարձեր Ռուսաստանէն, այլ յակառակը: «Ռուսական ժայռագավառներէն ոչ մէկն այնքան երկար ու համառ կառչած չմնաց Ռուսաստանէն. նա կը շարունակէ այսօր ալ իր երեսը դարձրած պահիլ դէպի հիւսիս, բայց այդ հիւսիսը, դժբախտաբար, աւելի ու աւելի կը հեռնա եւ թխպոտ կը դառնա»:

Սէյմին բոլոր երեսփոխաններու, այդ թիվը՝ մահմեդականներուն միաձայն քուեարկութիւնը, հօգուտ թուրքահայերուն ինքնորոշման, յոյս էր արթնացեր, թէ Անդրկովկասին ժողովուրդները հասկըցեր են, որ առանց այդ հարցի լուծման Անդրկովկաս յնարաւոր չէ խաղաղութիւն հաստատիլ:

Փետրվար 22-ին Անդրկովկասեան սէյմը կը սկսէ քննարկիլ Անդրկովկասը անկախ ժողովրդավարական հանրապետութիւն հռչակելու հարցը: Նախաձեռնութիւնը կը պատկանէր Նոյ ժորդանիային եւ Սէյմի մահմեդական երեսփոխաններուն:

Գլխաւոր փաստարկն այն էր, որ անկախութիւն հռչակելու պարագային թուրքերը ետ կկանգնեն Բաթումին եւ Կարսի նահանգները պահանջելէն:

Մինչ այդ, թուրքական կողմն արդեն համաձայներ էր բանակցություններ սկսիլ Անդրկովկասի ներկայացուցիչներու հետ: Վեհիբ փաշան փորձեր էր բանակցություններն անցկեցնիլ Թիֆլիս, ապա՝ Բաթումի, սակայն Անդրկովկասեան սէյմը թուրքերուն հետ հանդիպման համար ընտրեր էր Տրապիզոնը: Փետրվար վերջին հայերէպ, վրացիներէն եւ ադրբեջանցիներէն բաղկացած բազմանդամ պատուիրակութիւնը կը մեկնէ Տրապիզոն:

1918թ. Յունւարին վերջը՝ Երզնկային անկումէն ետք, թուրքական բանակն մէկը միւսին յետեւէն կը գրավեր նախկինը ռուսական բանակի վերայսկողութեան տակ գտնուող շրջանները եւ կը շաղթուէն դէպի Կարին: Հզոր բերդաքաղաքը, որը կը յամարուէր Արեւմտեան Հայաստանի բանալին, ռուսական 25-հազարանոց բանակը գրաւեր էր 1916թ. Փետրվարին սկիզբը: Թուրքական հարձակումը զուգահեռ պետք է շարունակուէր նաեւ Արդահան-Բաթում, Տրապիզոն-Բաթում, Բաթում-Թիֆլիս ուղղութիւններով: Փետրվար 10-ին թուրքերը մուտք կը գործեն Տրապիզոն, որտեղ քանի մը օր անց կը սկսուի Անդրկովկասեան պատուիրակութիւններու հետ բանակցութիւններու հերթական փուլը, որու ամբողջ ընթացքը թուրքական բանակը կը շարունակէր ռազմական գործողութիւնները: 1918թ. Փետրվարը Կարին կէդրօնացեր էին հայկական քանի մը զինուորական ստորաբաժանումներ, մեծ թիվով փախստականներ, Երզնկայէն եւ այլ վայրերէն նահանջած հայկական ուժեր: Փետրվարին սկիզբը Կարին կը գործուղվի Անդրանիկը, որուն շուտով կը սկսեն միանալ հիմնականը Արեւմտեան Հայաստանին հայերէն կազմուած կամաւորական տարբեր ջոկատներ: Քաղաքին ներքին դրութիւնն անկախն էր. նահանջին ընդհանուր տրամադրութիւնը, զորքին բարոյալքումը, կէդրօնական ղեկավարութեան ու հրամանատարութեան բացակայութիւնը քայքայեր էր պաշտպանունակութիւնը:

Բացի այդ, Կարին կար բավականին լաւ զինուած շուրջ 25 հազար թուրք բնակչութիւն, որն անհամբեր կը սպասէր Վեհիբ փաշային բանակը:

Գրող Վահան Թոթովենցը, որն Անդրանիկին զորամասերուն կազմը մասնակցեր է ռազմական գործողութիւններուն, «Զորավար Անդրանիկ եւ իր պատերազմները» գիրքը կը նկարագրէ Էրզրում (Կարին) ստեղծուած դրութիւնը.

«Կար հոս Մոսկուային հայկական կոմիտէն իր լիազորով: Ասիկա կէս քաղաքական մարմին էր, որովհետեւ մէկ քանի տարի է ի վերջոյ գործած էր Կարնոյ մէջ եւ վարկ ձեռք բերած: Կոմիտէն իր ձեռքին տակ ուներ մթերանոցներ եւ զորք:

Կար հոս Ազգային խորհուրդը, կար հոս Հայաստանի ապահովութեան խորհուրդը, Թորգոմը իր գունդով եւ երկեակ պաշտօնով: Օդիշէլիձէն իր վերջին յեղինակութեամբ:

Մուրադին սպայակազմը, Քղիի գունդը իր մեծով, Երզնկային գունդն իր մեծով, Բաբերդին գունդն իր մեծով: Այս բոլորն իրարու հետ վեճի եւ պայքարին մէջ, ամէն մէկը միւսին համար անսիրելի»:

«Զանազան եւ զարմանազան իշխանութիւններ»

Թոթովենցը կը գրէ, որ Էրզրում (Կարին) կային «զանազան եւ զարմանազան իշխանութիւններ, գունդեր, աշիրեթներ, միահեծանութիւններ»: Նա յատկապէս բացասաբար կը խօսի Տիգրան Աղամալեանին մասին, որը «վարժապետ մըն էր, որ անխղճութիւն ունեցած էր խառնուելու զինուորական գործին մէջ:

Այս մարդն ուներ զանազան պաշտօններ՝ Կարնոյ շրջանի կառավարիչ, Կարնոյ կոմիսար, Ազգային խորհուրդին Կարնոյ մասնաճիւղին նախագահ» եւ այլն:

Տիգրան Աղամալեանը, ըստ տարբեր աղբիւրներու, կը զբաղուեր զէնքի եւ այլ ապրանքներու վաճառքով: Արամ Ամիրխանեանն իր յուշերու մէջ կը գրէ, որ «Աղամալեանին համար կխօսուեր, որ 75 արկղ Մոսին հրացան, 60 000 փամփուշտով ծախած էր թուրքերուն»:

Աղամալեանը ֆինանսական մութ գործերը կը յամագործակցեր գէներալ Օդիշելիձէի հետ, որն այդ օրերուն արդեն լքեր էր Կարինը: Թոթովենցը կը գրէ, որ Օդիշելիձէն հեռընալիս հետը տարեր էր 5 միլիոն ռուբլի:

Աղամալեանն Անդրանիկին դէմ կը սկսէ տրամադրիլ Կարին եղած զինուորներուն՝ ըսելով, որ իրենք չպետք է ենթարկուեն Անդրանիկին նման ոչ զինուորականին հրամաններուն. «Աղամալեանը, իբրեւ Ազգային խորհուրդի տեղական նախագահ, Ա. եւ Դ. գունդերը թունաւորած էր ետ քաշուելու գաղափարով: «Ի զուր է Կարնոյ մէջ դիմադրութիւն փորձիլ. Ազգային խորհուրդը որոշած է 1914-ի սահմանը նահանջիլ, ամրանալ Կարսին մէջ, եւ եթէ թշնամին խզէ զինադադարը, Կարսին առաջ կարելի է ետ մղիլ թուրք հարձակողականը»: Աղամալեանին մաֆիան, ռազմագիտական այս բարձր տեսութեան պրոպագանդան ընելով, երբ իմացաւ Անդրանիկին գալուստը, Ա. եւ Դ. գունդերու սպաներուն եւ զինուորներուն հրահանգ կուտար չանսալ Անդրանիկին պէս ոչ զինուորականին մը հրամաններուն»:

«Չհրամայող մը չկա»

Կարինն ուներ ամուր պարիսպներ ու հզոր հրետանի. բերդին շուրջ 400 թնդանոթը նախատեսուած էր երկարատեւ պաշտպանութեան եւ պաշարման համար: Սակայն տարբեր յեղափոխութիւններուն յաջորդած եւ ամիսներ տեւող բարոյալքման ու թալանի յետեւանքով բերդին հրետանու մեծ մասը շարքէն դուրս էր եկեր:

Ավետիս Թերզիբաշեանը, նկարագրելով հայերու ռազմական ուժերը, կը գրեր, որ քաղաքը կատարեալ քառս էր, եւ բոլորը բոլորը կը յրամաեին. «Չհրամայող մը չկա, որպէսզի ես ալ անոր հրամայեմ»: «Չորս հազար կանօնաւոր, նոյնքան ալ անկանօն հետեւակ զորք ունինք, հինգ հարիւր կանօնաւոր, նոյնքան անկանօն ձիաւոր եւ թեւ ամրութեանց 400 թնդանոթներէն 200-ին բանալիները չկան մէջտեղ, 100-ը ձիւներու մէջ թաղուած են, 100-ը անգործածելի, բայց ունինք լաւ վիճակի մէջ լեռնային եւ դաշտային տասնեակ մը թնդանոթներ», - կը գրեր նա:

Ընդհանուր բարոյալքումն ու յաւատի բացակայութիւնը ակներեւ կը դառնա, երբ Կարս Անդրանիկը կը դիմէ իրեն դիմաւորելու եկած հազարաւոր մարդոց՝ ըսելով. «Ես ծեր զինըոր մըն եմ, կերթամ մեր հայրենի երկիրը պաշտպանելու: Ձեզմէ ո՞վ կը միանա ինծի»: «Մօտ 2000 հոգի շարքի կեցան, բայց երբ Անդրանիկ գնաց զանոնք զորանոց առաջնորդելու, միայն 25 հոգի մնացած էին»:

Անդրանիկին ժամանումը Կարին գեներալ Նազարբեկեանին համար անսպասելի էր: Կըսեր, որ պատահմամբ է իմացեր Անդրանիկին եւ սպայակոյտին (շտաբ) պետ Զինկեւիչի Կարին մեկնելու մասին: «...Նա նշանակուեր էր էրզրումին ջոկատի պետ եւ էրզրում ամրոցին պարետ, գնդապետ Մորելի փոխարէն: Իմ անձնական կարծիքս է, որ Անդրանիկին նշանակումը սխալ էր»:

Անդրանիկը, իհարկէ, շատ լաւ կը հասկընար, որ ստեղծուած անիշխանութեան պայմանները դժուար կըլլա կազմակերպիլ բերդաքաղաքի պաշտպանութիւնը: Դեռ ամիսներ առաջ Նազարբեկեանին եւ Արեշեանին հետ քննարկելով հայերու ու թուրքերու ռազմական կարողութիւնները՝ Անդրանիկն ըսեր էր. «Թուրքը ունէ բան մը, որ մենք չունինք եւ այդ պատճառաւ ան մեզի պիտի յաղթէ: Այդ բանը՝ տիսիփլինն է (դիսցիպլինա, կարգապահութիւն - հեղ.), եւ բանակին մէջ տիսիփլինը մահապատիժով կըլլա»:

Կարին Անդրանիկը կը փորձեր կիրառիլ մէկ այլ մարտավարութիւն:

Նա կը կարծեր, որ եթէ թուրքերը մօտնան եւ շրջապատեն քաղաքը, ապա տարբեր քաղաքական ու ռազմական ղեկավարները ստիպուած կմիաւորուեն եւ կդիմեն պաշտպանութեան:

«Թորգոմ, քեզի յայտնեմ գաղտնիքս, թող մարդ չգիտնա: Ես որոշած եմ պաշարուիլ այս բոլոր դասալիք երիտասարդներով Կարնոյ պարիսպներուն մէջ:

Այն ատեն կը տեսնես թէ ինչպէս կը կռուին՝ ուզեն չուզեն», - խմբապետ Թորգոմին ըսած էր զորավարը:

Արեւմտեան Հայաստանի Զաւակները

ԻՇԽԱՆ ՊԵՏՐՕՍԵԱՆ

Պահեստագորային Կապիտան Իշխան Պետրոսեանը ծնած է 1977 թուականի Յունիս 2-ին Երեւան:

Հայրը հայրենիք էր վերադարձեր 1945-թուականին՝ Թեհրանէն: Մայրը Էջմիածնի Հայթաղ գիւղէն էր:

Իշխան Պետրոսեանը սովորեր է Երեւանի Համո Սահեանի անուան N-70 միջնակարգ դպրոցը:

1995 թուականին զորակոչուած է ծառայութեան եւ ծառայեր Սիսիան:

1997 թուականին աւարտեր է ծառայութիւնը:

1999 թուականին ամուսնացեր է :

2000 թուականին ծառայութեան է անցեր ռազմական ոստիկանութիւն: Իր նւիրումին եւ մեծ հայրենասէր ըլլալու շնորհիվ հասեր է կապիտանի աստիճանի:

2004 թուականին տեղափոխուեր է Հայաստանի զինուած ուժերը ՀՕՊ զորքերու չորրորդ դիվիզիոն:

2015 թուականին դիվիզիոնը լուծարուելէն ետք տեղափոխուած է Արաբկիրի զինկոմիսարատ:

2016 թուականին քառօրեա պատերազմին ատեն ակտիւ մասնակցութիւն է ունեցեր: Նոյնիսկ մեր հերոս տղաներու մահուան լուրը անոնց ծնողներուն փոխանցիլը՝ կապիտանի ուսերուն էր: Նա ստիպուած էր յայտնիլ հարազատներուն այդ բոթը ու իրքանչիւր ծնողին հետ տառապիլ եւ զգալ այդ ցավը: Քսան տարի ծառայեր է հայոց բանակը, 2018 անցեր էր թշակի, բայց պատերազմի առաջի իսկ օրուընէ կամաւորագրուեր էր ռազմաճակատ մեկնելու: Դուստրերը կը պատմէին, որ պատերազմի առաջին օրերուն տեղը չէր գտնի, կըսեր կամչնամ, որ դեռ Երեւան եմ: Հասաւ նպատակը, գնաց ու կամաւորագրուեց Արաբկիրի զինկոմիսարիատը: Նա պատերազմին դաշտ մեկնեց այն պարզ գիտակցումով, որ սա հասարակ պատերազմ չէ, սա տարածքային կոնֆլիկտ չէ, այլ գոիւթեան պայքար, հայրենական պատերազմ, որտեղ կորոշուի մեր բոլորիս հայ մնալուն իրաւունքը:

Հոկտեմբեր 3-ին գնաց պաշտպանելու Ջրականին դիրքերը: Ընկերները կը պատմեն, որ արնաքամ ըլլալով, դեռ բան մը ալ տղոցը կը փրկեր: Կըսեն, որ կապիտանը տղոցը ըսած էր. «Տղաք, յաղթենք գնանք, որ Յոկտեմբեր 19 ին իմ աղջկաս հարսանիքն է. բոլորիդ կանչելու եմ»: Զինուորական ընկերները կը շեշտեն, որ ինչպէս իսկական հրամանատար, նա նետուած է իր ընկերներուն օգնութեան եւ մինչեւ վերջին շունչը պայքարեր է՝ յանուն հայրենիքի պաշտպանութեան, որովյետեւ կոիվ կու տար թշնամիին դէմ «Ո՛չ մի քայլ հետ» կարգախօսով:

ՏԱՐՈՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

2021-ի Նոյեմբեր 16-ին Արեւելեան Հայաստանի արեւելեան ուղղութեամբ ադրբեջանական ԶՈՒ ստորաբաժանումներու հարձակման յետեւանքով ծաւալուած մարտերուն ընթացքը հերոսաբար զոհուած լեյտենանտ Տարոն Զիւանի Սահակեան ծնունդով Տաւուշին մարզի Ոսկեպար գիւղէն էր, 15 տարեկան տեղափոխուած էր Կողբ, ապա որոշ ժամանակ ապրեր է Ռուսաստանի Դաշնութիւն: Տարոնին հայր, մայրը Զիւան Սահակեան ազատամարտին վետերան է, երկար տարիներ ծառայած է Նոյեմբերեանին սահմանապահ զորամասը, եղած է հրետանու հրամանատար, 1990-ական թուականներուն անոր ղեկավարած հրետանին գործեր է հզոր եւ անվրեպ, մեծ կորուստներ պատճառելով թշնամին: Տարոն Սահակեանի մայրը՝ տիկին Ալւարդը ծնած, դաստիարակած է հայրենասէր 3 որդիներ, Տարոնին աւագ եղբայր Ռոման Սահակեան կը ծառայէ սահմանապահ զորամասը, կապիտան է, փոքր եղբայրը՝ Տիգրան զինուորական բուհ է աւարտեր, բժիշկ է: 2021-ին ծառայութեան էր ընդունուեր Զերմուկին գունդը: 2021թ. Նոյեմբեր 16-ին նա նռնակը խլելով ադրբեջանցի զինուորականէն՝ պայթեցուցեր է, որու յետեւանքով ինքը զոհուած է, մեծ կորուստներ պատճառելով ադրբեջանցի զինուորականներուն:

Աւագ լեյտենանտ Տարոն Սահակեանին մարմինը 2021թ. Նոյեմբեր 17-ին յատուկ չվերթով Բաքուէն Երեւան է տեղափոխած Ռուսաստանի յարաւային օկրուգին հրամանատարին տեղակալ Ռուստամ Մուրադով: Մուրադով դիակը հանձնելով՝ փոխանցեր է ադրբեջանցիներու խօսքերը, որ Տարոն հերոս էր, զինքը յուղարկաւորեցէ՛ք հերոսին նման:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Արեւմտեան Հայաստանի գաւակները շարքի այսօրուա հերոսը՝ անվախ մարտիկ, ցանկացած իրավիճակը արագ կողմնորոշուող, մշտապէս լաւատես, 44-օրեա պատերազմին օրերուն «Արցախին հերոս» կոչմանն արժանացած Ալեքսանդր Իւանի Յարութիւնեանն է: Իր անունն Ալեքսանդր Յարութիւնեան վաստակած է անչափահաս տարիքը Արցախեան ազատագրական շարժմանը զինուորագրուելով, բազմաթիվ յաջողուած գործողութիւններ ծրագրելով ու առաջնորդելով, տարիներու արդար աշխատանքով, իր մարդամոտ ու արդարամիտ տեսակով: Ալեքսանդր Յարութիւնեան ծնած է 1974 թ. փետրվար 28-ին Ստեփանակերտ, սովրեր է համար 3 դպրոցը: Դեռեւս դպրոցական էր, երբ սկսաւ Արցախեան շարժումը, սակայն չկրցաւ կողքէն հանգիստ նայիլ ծաւալուող գործողութիւններուն ու շուտով դարձաւ 4-րդ կամաւորական վաշտի ամենաերիտասարդ զինուորներէն մէկը: Մասնակցած է Արցախեան երեք պատերազմներուն, ընդ որում առաջին պատերազմին ժամանակ ընդամենը 16 տարեկան էր: Բարձրահասակ էր եւ որպէսզի անդամագրուի ջոկատներուն, խաբած է, թէ 19 տարեկան է: Հայրը 3 օր փնտրելէն ետք Հայկավանի դիրքերը գտած է զինքե, զոռով բերեր տուն, ետք ուղարկեր գիւղը՝ տատիկին եւ պապիկին մօտ: Ալեքսանդրը կրկին կը փախչի՝ սկիզբը ազգային հերոս Յրի Պողոսեանին մօտ կ'երթա եւ կ'ըսէ, որ կ'ուզէ կռուին միանալ: Տարիքին պատճառաւ Յուրին չի ուզեր ընդունիլ յանձնարարութիւն կու տա՝ պայմանով, որ եթէ կատարի, կանդամագրուի:

Ալեքսանդրը Խոջալու կ'ուղարկէ, վերջինս կը կատարէ հանձնարարականը եւ կ'ընդունուի մարտական շարքեր: 1994թ. Մայիս 28-ին արժանացաւ այդ ժամանակ Արեւելեան Հայաստանի բարձրագոյն պարգելը յանդիսացող «Մարտական խաչ» 1-ին աստիճանի շքանշանի: Պատերազմէն ետք Ալեքսանդրն Արցախին զինուած ուժերը ծառայեց մինչեւ 2003 թուականը, որմէ ետք առողջական վիճակէն ելնելով՝ որպէս 2-րդ կարգի հաշմանդամ գորացրուեց: Պատերազմին ժամանակ լսողութեան հետ կապուած խնդիր ձեռք բերեց, բայց առ կերպ մը չխանգարեց անոր յետագա ռազմական գործունեութեանը: Արցախին Ազատամարտիկներու միութեան վարչութեան անդամ, Ստեփանակերտին տարածքային միաւորման նախագահ Ալեքսանդր Յարութիւնեան ստացած է իրաւաբանական կրթութիւն, որոշ ժամանակ աշխատած է Ասկերանի շրջանի ջրային կոմիտէն, սակայն Արցախեան առաջին պատերազմին ընթացքը սիրահարվելով զինուորական համազգեստը՝ մինչեւ կեանքին վերջը յաւատարիմ է մնացած զինքը: Շատ կը սիրեր ռազմական գործը, հագից զինուորական շորերը չէր հաներ, ողջ օրը հրաձգութեան կամ այլ գործողութիւններու մէջ էր: 2016թ. ապրիլեապ պատերազմին ժամանակ 15-ամեան որդին ալ է հետը տարեր: Պատերազմը 4 օր է տեւեր, բայց անոնք Թալիշ դեռ երկար ժամանակ ինժեներական աշխատանքներ կը կատարեին: Նոյնիսկ միւս որդու ծննդեան օրը՝ Յունիս 29-ին, դեռ չէին վերադարձեր ու ծնունդը նշեր են քանի մը օր ուշացումով:

Ապրիլեան պատերազմէն ետք Ազատամարտիկներու միութեանը կից գումարտակ կը կազմաւորուի ո բոլորին համար պարզ էր, որ հրամանատարը Ալեքսանդր Յարութիւնեանը պետք է ըլլա:

44-օրեա պատերազմին օրերուն ալ իսկոն կը նետուի մարտի դաշտ: Մայրը պատւիրած էր ընթացքը հեռաձայնի: Վերջին անգամ Յոկտեմբեր 8-ի գիշերն է հեռաձայնած եւ ըսած, որ Հադրութէն հարաւ ընկած «9 կիլոմետր»

կոչոիւղ տարածքն է: Ժամեր անց Բայրաքթարը յարուածեր է: Գիշերուա ժամը 2-ին է դեպքը եղած, ժամը 5-ին թուրքերը լուրերով արդեն յայտնած են, որ հայ հերոսներէն մէկը չկա:

Հայրենիքին մատուցած ծառայութիւններու համար Ալեքսանդր Յարութիւնեան պարգեւատրուած է նաեւ «Արիութեան համար», «Շուշիին ազատագրման համար»

, «Մարտական ծառայութիւն», «Վազգէն Սարգսեան», «Անդրանիկ Օզանեան» մեդալներով: Արցախի նախագահի հրամանագիրով 2020թ. Յոկտեմբերուն արժանացած է Արցախին հերոսի բարձրագոյն կոչման եւ պատգեւատրուած ր «Ոսկէ արծիւ» շքանշանով:

ԷՂԻԿ ԵՒ ԱՐՄԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՆԵՐ

Հայր եւ որդի Կարապետեանները զոհուած են արցախեան երրորդ պատերազմը: Հայրը՝ Էդիկ Կարապետեանը, կամաւոր էր, որդին՝ Արմենը, ժամկետային զինծառայող: Որդին զոհուած է Հոկտեմբեր 2-ին, հայրը՝ 3-ին: Հօր եւ որդու հոգեհանգիստն ու յուղարկաւորութիւնը նոյն օրն է եղած:

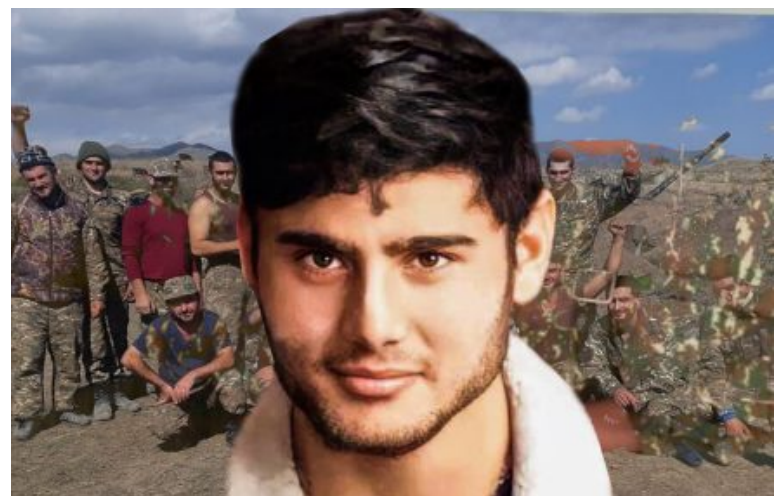
Արմենը ժամկետային զինծառայող էր, 19 տարեկան, տան փոքրն էր, իրմէ մեծ 2 քոյր ունի: Հայրենասէս երիտասարդ էր, նախաձեռնող, համայնքը շատ ակտիվ, ընկերասէր, մանկութենէ

դաստիարակուած էր հայրենասիրութեամբ ու հայրենիքին նկատմամբ մեծ նւիրումով, հոր օրինակին յետեւելով:

Հայրն ալ՝ Կարապետեան Էդիկը, 56 տարեկան էր, արցախեան գոյամարտին մասնակից է եղած 1992-1994 թուականներուն, «Շուն Էդո» մարտական անունն է ունեցեր: Պատերազմը սկսուելուն պէս կամաւորագրուած, գացեր է մասնակցեր կոուին: Տղայի մօտ չէր գացեր, ուրիշ կետը է կռուեր: Սեպտեմբեր 27-ի թուրք-ադրբեջանական հարձակումը Էդիկ Կարապետեանին վերջին պատերազմն էր. մարտական ծառայութեան մեղաւակիր ազատամարտիկը մասնակցած է թէ՛ արցախեան առաջին ազատամարտին, թէ՛ 2016 թուականի քառօրեա պատերազմին:

Պատերազմ մեկնելու միտքէն զինքը հետ չի պահեր անգամ տանը միայնակ մնացած մայրը: Կինը եւ դուստրը Հայաստան չեն եղաղ, կինը՝ Ալինան վստահեցուցեր է՝ պատերազմ չի մեկնելու: Կարապետեանները Սիւնիքի մարզէն են՝ Գորիսէն, սակայն արդեն քանի մը տարի է՝ կ'ապրեն Արմաւիրին մարզի Փարաքար համայնքը:

Հայրը որդին է հանգստացուցեր, թէ իրեն չեն տանի առաջնագիծ, տեսողութեան խնդիր ունէ, որդին ալ՝ հորը, թէ վարորդ է, դիրքեր չեն տանի: Թե՛ որդին, թե՛ հայրը զոհուած են անօդաչու թռչող սարքին յարուածէն, հայրը՝ Քարվաճառ, որդին՝ Մեխակավան: Էդիկը տեղեակ չի եղած, որ որդին զոհուեր է: Արմենը վերջին անգամ, երբ տանեցիներու հետ խօսեր է, ըսեր է՝ ամեն ինչ նորմալ է, կը պայքարենք: Հայր եւ որդի գիտակցուած մահուան են գազեր:

ԳԵՌՈՐԳ ԿՈՒԼԻՋԱՆԵԱՆ

Գեորգ Սամուէլին Կուլիջանեանը ծնած է 2002 թիւականի Մայիս 23-ին Մարտակերտին

Հոռաթաղ գիւղը: Նա 44-օրեա պատերազմը անմահացած հերոսներէն մէկն է: Գետորգը երկկողմանի ծնողագուրկ էր, կ'ապրէր մորաքրոջ եւ տատիկին հետ՝ Էջմիածինի Ծաղկունք գիւղ: Կը սիրէր ոտքով քալել, ուր կ'երթար, ոտքով կ'երթար-կուգար, կը սիրէր, որ ամէն ինչ ինքն իրենն ունենար: Ուսուցչուհիներն ու ընկերները կը պատմեն, որ շատ ընկերասէս ու բարի տղա էր, պատրաստակամ բոլորը օգնելու: Գետորգը տարբեր բնագավառներ է փորձեր ուժերը, հաճախէր է շախմատի, բայց քանի որ ակտիվ կեանք կը սիրէր, սկսած էր զբաղուիլ սպորտով: Սպորտե բազում յաջողութիւններու է հասեր՝ հիմնականը զբաղեցուցեր 1-ին կամ 2-րդ յորիզոնականները: Մինչ ծառայութեան մէկնիւր նա արդէն երկրապահ կամաւորներու միութեան կողմէն արժանացեր էր կրտսեր սերժանտի կոչման: Ծառայութեան անցեր է 2020 թուականի Յուլիս 9-ին Արցախին Մարտունիի շրջանի զորամասերէն մէկը, ետք տեղափոխուեր Հայկազով: Նա քանի մը ամսուա ծառայող էր, երբ սկսաւ պատերազմը: Հարազատներուն կը հանգստացնէր, թէ ամէն բան կարգին է, որ իրենք նորակոչիկ են ու չեն մասնակցի պատերազմին: Բայց Գետորգը հրետանաւոր էր: Վերջին անգամ մորաքրոջ հետ խօսած է Հոկտեմբեր 31-ին, հեռաձայնիչն անջատեր, որ կրակոցներուն ձայնը նա լսած չէր, չէր ասած, որ իրենք ալ կռուին կը մասնակցեն: Վիրաբի՝ Գետորգի ամէնմտերիմ ընկերոջ խօսքով՝ հեռաձայնած էր իրեն, եսած, որ գնալու են Շուշի, կարող է քանի մը օր չհեռաձայնէ, թող ընկերները գնան, իրենց տան համար ցախ կտրեն, ցախը քիչ էր ձմռան համար: Նոյեմբեր 2-ին Գետորգը անմահացաւ Շուշիին համար մղուող համառ մարտերը՝ հրետանու արկէն: Գետորգին զոհուելէն ետք «Յավերժներուն պուրակը»՝ 305 համարին տակ, Գետորգին անունով ծառն է տնկուած: Գետորգ Կուլիջանեանը հետմահու պարգեւատրուած է «Մարտական ծառայութեան» մեդալով:

ՏԻԳՐԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Տիգրան Յարութիւնեան արտիստ էր իր բոլոր յատկանիշներով. գեղեցիկ ու ոչ ոքի անտարբեր չթողնող արտաքին տեսքը, գրավչութիւնն ու արտիստիզմը զինքը բեմէն ու էկրանէն բացի այլ տեղ գնալու յնարաւորութիւն չէին թողնի:

Ընկերները Տիգրանը յաճախ կ'անուանէին երիտասարդ Դի Կապրիո: Պարարուեստին քուէջը սովորելէն ու երկար տարիներ տարբեր խումբերը պարելէն ետք Տիգրանն ընտրեց Երեւանին թատրոնի եւ ֆիլմին ինստիտուտը: Սովորելուն զուգահեռ կը պարէր «Ամարաս» համոյթը, անոնց հետ հասուցեր էր արտերկիր մեկնիլ համերգներու, մասնաւորապէս Փարիզ եւ Մոսկվա: Տիգրանը դերասանական կրթութիւն չունէր, սակայն ի ծնէ տաղանդին շնորհիւ բազմաթիվ առաջարկներ կը ստանար հայկական շուր-բիզնեսի աներկայացուցիչներու տեսահոլովակները նկարահանուելու համար: Կը խաղար «Outdance» սիթքոմը եւ կը պարէր Յակոբ Պարոնեանին անուան թատրոնը:

«Տիգրանը մէկ միաւորին տարբերութեամբ ընդունուեցաւ անվճար ու ծառայութեան մեկնեց իր հասակակիցներէն աւելի ուշ: 14 տարեկանէն Տիգրանն կ'աշխատէր ու ծառայութենէ առաջ աշխատանքային փորձ ուներ բազմաթիւ ու ամենատարբեր ոլորտները: Կ'ըսէր՝ ես պիտի ունենամ ամէն ինչ:

Ընկերներուն խօսքով՝ Տիգրանին հետ տխուր ըլլալն ու ձանձրանալն անյնար էր: Ցանկացած պարագային դրական ու լաւատես էր: Զինքը կարելի էր գտնիլ ցանկացած բարձունքէն թռչելիս:

Տիգրանը կը ծառայէր Յադրութ, պատերազմին օրերուն ալ հոն եղած էր: Զինակից ընկերները կը պատմեն, որ նա ուժեղ զինուոր էր, կամային ու պատրաստ օգնելու ընկերներուն: Հէնց ատանկ ալ՝ ընկերը փրկելիս հերոսացեր էր 2020թ. Հոկտեմբեր 10-ին:

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

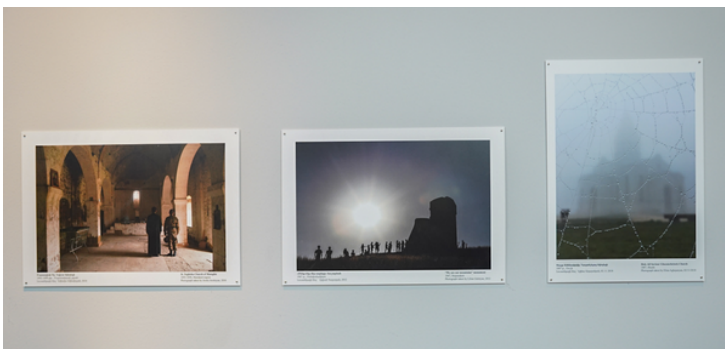
www.westernarmeniatv.com

ԱՐՑԱԽԻՆ ԿՈԹՈՂՆԵՐ. ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Հայաստանի պատմության թանգարանը մեկնարկած է Արցախին յուշակոթողներու լուսանկարներու ցուցահանդեսը: Մինչ այդ յայտարարուած էր մրցոյթ, որուն մասնակցած են տասնեակ լուսանկարիչներ Արցախէն:

Երկու անվանակարգը՝ գեղաուերստական եւ վավերագրական լուսանկար յաղթած են 3-ական գործեր: Նոյեմբեր հինգին ցուցադրուած են 60 լուսանկարներ, որոնց վրայ պատկերուած են տարբեր կոթողներ, եկեղեցիներ եւ յուշարձաններ Արցախէն:

Ցուցահանդեսին գլխաւոր նպատակն է՝ պահպանիլ յիշողութիւնը կորսուած կոթողներու մասին, որ անոնք չմոռացուին, նաեւ ցուցադրիլ այն կոթողները, որոնք ներկա պահին Արցախ վտանգուած են: Յատկապէս ատ կարելոր է էթնիկ գտումներէն եւ հայ մեծամասնութեան թռնի տեղահանումէն ետք:

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ ԱՄԷՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆԸ ԿՄՆԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Երուսաղեմին Հայոց պատրիարք Նուրհան արքեպիսկոպոս Մանուկեանը այցելած է հին քաղաքին հայկական թաղամասին «Կովերու պարտեզի» պատնէշուած յատուածը եւ իր աջակցութիւնը յայտնել թաղամասը փրկելու շարժման ակտիվիստներուն: Այս մասին X-ի միկրոբլոգը կը յայտնէ շարժումը:

«Ամէն հայկականը կմնա հայկական», - վստահեցուցեր է պատրիարքը: Մանուկեանը ակտիվիստներուն հետ քննարկել է նաեւ քաղաքի հայ համայնքին պահպանման հետագա քայլերը:

ՅԱԴՐՈՒԹԻՆ ՍԲ. ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿՎԵՐԱԿԱՆԳՆԷ ՈՐՊԷՍ ԱՂՈՒԱՆԱԿԱՆ ԿՈԹՈՂ

Բաքուն յայտարարած է Յադրութին Սբ. Յարութին եկեղեցին որպէս աղուանական եկեղեցի վերականգնելու մասին:

Այս մասին դիմատետրին էջը կը յայտնէ Արցախին մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութեան պետական խորհուրդը:

Կը նշուի, որ ըստ Յադրութ քաղաքի նորամշակ գլխաւոր հատակագծի՝ հնագիտական պեղումներ իրականացնելէն ետք այն կվերականգնուի:

Կը նախատեսուի նաեւ եկեղեցիին մէջ ստեղծիլ «աղուանական» մշակոյթը ներկայացնող թանգարան:

Յիշեցունք, որ 44-օրեա պատերազմէն ետք Բաքուի իշխանութիւնները տարբեր պատրուակներով կ'արգելէն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին առաքելութեան մուտքը բռնազաւթուած Արցախին տարածքներ: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին առաքելութիւն չի մէկնէր Արցախ նաեւ 2023-ին Սեպտեմբերուն արցախահայերուն բռնի տեղահանութենէ ետք:

Նշինք, որ Ըստ Մակար Բարխուդարեանի՝ եկեղեցին կառուցուած է 1621 թուականին: Եկեղեցին վերանորոգուած է 1819 թուականին, որու ժամանակ ալ տեղադրուած է գմբեթը: Վերանորոգումը իրականացուած է 2007 թուականին արմատներով ազդիւցեցի ռուսաստանաբնակ բարերար Միխայիլ Բաղդասարովին ֆինանսական օժանդակութեամբ:

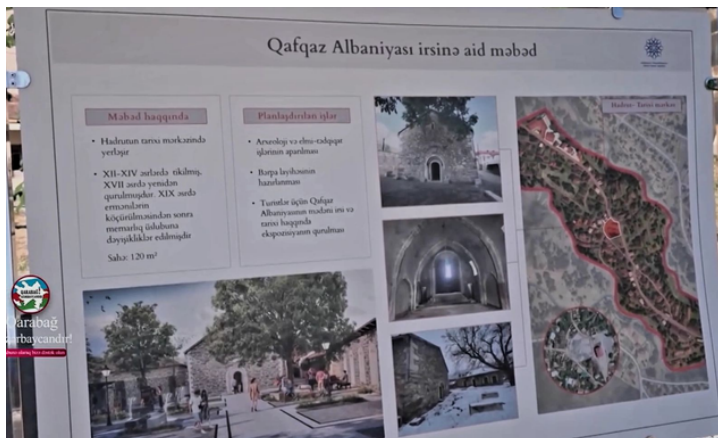

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԻԱՑԵՐ Է «ԵՒՐՈՊԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿԱԼԻ ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑՆԵՐ» ՈՒՂՈՒՆ՝ ՆՈՐԱՏՈՒՄԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԻՋՆԱԴԱՐԵԱՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ-ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՈՎ

Արեւելեան Հայաստանի կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ սպորտի նախարարութեան «Պատմամշակութային արգելոց-թանգարաններու եւ պատմական միջավայրի պահպանութեան ծառայութիւն» ՊՈԱԿ-ը պաշտօնապէս անդամակցեր է «Եվրոպայի նշանակալի գերեզմանոցներ» (Association of Significant Cemeteries of Europe/ASCE) ասոցիացիային:

Եւրոպային խորհուրդի «Մշակութային ուղիներ» ծրագրի «Եւրոպայի նշանակալի գերեզմանոցներ» ասոցիացիան կը յամարուի մշակութային եւ զբոսաշրջային ուղղութիւններու եւրոպական ամենամեծ ցանցերէն մէկը՝ լայն հանրութեանը ներկայացնելով եւրոպական գերեզմանատուններու մշակոյթը եւ ատոնց պատմական կարեւորութիւնը: Ասոցիացիան իր կազմը կընդգրկէ Եւրոպայի աւելի քան 150 նշանակալի գերեզմանոցներ՝ ամուր դաշինք ստեղծելով բազմաթիւ եւրոպական մշակութային եւ յուշարձանապահպան կազմակերպութիւններու միջեւ:

«Եւրոպայի նշանակալի գերեզմանոցներ» ասոցիացիային Արեւելեան Հայաստանն կանդամակցէ Նորատուսի պատմական միջնադարեան գերեզմանոց-յուշարձանաւ, որը լայն հեռանկարներ կը բացէ հայկական պատմամշակութային ժառանգութեան հանրահռչակման, զբոսաշրջային երթուղիներու ընդլայնման եւ միջազգայնացման համատեքստը:

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ, ՅԱՒԱՏԱՐԻՄ ՄՆԱԼՈՎ ԻՐ ՍԿՋԲՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԵՌՈՒՍԱԴԻՏՈՂԻՆ, ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ԱՆԽԱՓԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ՝ ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐՈՎ: ԻՆՉՊԷՍ ԱՐԴԵՆ ԳԻՏԵՔ, ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ԻՆՔՆԱԳՈՎԱԶԴՈՎ ՉԻ ԶԲԱՂՈՒԻ, ԱՆՈՐ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿԸ ՅԵՌԱՐՁԱԿՈՒԻՆ ԳԼԽԱԽՈՐԱՊԷՍ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԻՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՈՂ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ԵՆԹԱՏԵՔՍԵՐՈՎ, ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՏԱՐԲԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՎԵՐ ՀԱՆՈՂ ԼՈՒՐԵՐ: ՄԵՆՔ ԹԱՓԱՆՑԻԿ ԵՒ ՅԱՍԱՆԵԼԻ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵՆՔ ՆԱԵՒ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ, ԿԱՌԱՒԱՐՈՒԹԵԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՄԻՒՍ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԸ:

ՍԻՐԵԼԻ՝ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՁԵՐ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ՅՆԱՐԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԼ ԱԻԵԼԻ ԿԸՆԴԼԱՅՆՈՒԻՆ ՈՒ ԿԱՄՐԱՊՆԴՈՒԻՆ: ՄԵՆՔ ՈՒԺԵՂ ԵՆՔ ՄԻԱՍԻՆ:

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Շաբաթաթերթը կազմված է Արևմտյան Հայաստանի պետական հեռուստատեսության հովանավորությամբ:
Բոլոր հեղինակային իրավունքները պաշտպանված են:

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

QU'EST-CE QUE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE ?

La patrie des Arméniens est les hauts plateaux arméniens, qui occupent une superficie de 400 000 km² et sont situés entre trois mers : la mer Méditerranée, la mer Caspienne et la mer Noire, avec une altitude moyenne de 1 500 à 1 800 m au-dessus du niveau de la mer.

Le point culminant des hauts plateaux arméniens est le sommet du mont Masis (5 165 mètres). Le peuple arménien est la population originaire de 6 provinces arméniennes (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), historiquement appelées « Arménie, puis Arménie turque, et maintenant Arménie Occidentale », et Cilicie. États prospères. Cependant, les hauts plateaux arméniens furent le théâtre de conquêtes et de guerres des empires achéménide et byzantin, des Arabes, des Mongols et des Turcs seldjoukides. Entre 1894 et 1923, trois gouvernements turcs successifs, le gouvernement hamidien, le gouvernement des Jeunes Turcs et celui de Mustafa Kemal, ont perpétré le génocide des Arméniens en Arménie Occidentale, tuant près de 2 millions de personnes.

Après le génocide, la plupart des Arméniens d'Arménie Occidentale autochtones ont été expulsés de leur patrie ancestrale et dispersés dans le monde entier. Aujourd'hui, ils vivent pour la plupart en exil victimes des processus d'assimilation.

Les Arméniens qui vivent encore en Arménie Occidentale occupée continuent de subir la pression du joug colonial des forces d'invasion turques.

Dans le cadre du processus de reconstruction nationale, une structure de l'État d'Arménie Occidentale continuatrice de l'Etat d'Arménie reconnue en 1920 a été formée, dont la base est le Conseil national d'Arménie Occidentale, qui a déclaré son existence à Chouchi en Artsakh en 2004.

- - Par décret russe du 29 décembre 1917, la Russie reconnaît le droit à l'autodétermination des Arméniens de l'Arménie turque jusqu'à leur indépendance,
- - Le 26 Février 1919, le Président de la Délégation Nationale Arménienne Boghos Nubar Pacha présente un Mémoire sur l'Arménie devant le Conseil Suprême des Puissances Alliées.
- - Le 15 Mai 1919, la Délégation Nationale, première gouvernance de l'Arménie Occidentale, élue par la Conférence Nationale Arménienne à Paris, est composée de Son Excellence Boghos Nubar Pacha, du Professeur A. Der-Hagopian, des docteurs H. Nevrouze et K. Pastermadjian et de MM. A. Tchobanian et V. Tékéyan. Elle travaillera de concert avec la Délégation de la République Arménienne, composée de MM. Aharonian, H. Ohandjanian et M. Bahadjanian et formera avec cette dernière la Délégation de l'Arménie Intégrale, dont la devise sera « l'Arménie Intégrale, libre, et indépendante dans ses limites historiques ».
- - L'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale a été reconnu de facto le 19 janvier 1920 (Journée d'indépendance), par le Conseil Suprême des Puissances Alliées.
- - Le projet du Traité de Sèvres a été préparé à la Conférence de Londres en février 1920 et finalisé dans le cadre de la Conférence de San Remo, le 24 avril 1920.
- - L'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale a été reconnu de jure, le 11 Mai 1920 par le Conseil Suprême des Puissances Alliées et par les Etats-Unis d'Amérique. Il est décidé que la capitale de l'Etat arménien sera Erzeroum (Karin).
- - Afin de faciliter l'adoption du Traité et d'appliquer les clauses de Sèvres, l'armée grecque a assailli le 23 Juin 1920 en Anatolie et à la Thrace avec l'encouragement et le soutien des États Alliés. Avec l'invasion l'une après l'autre de Bursa, de Balikesir, d'Uşak et de Nazilli, le but essentiel de ces attaques était de provoquer l'application du Traité de Sèvres et de ne pas permettre une quelconque modification dans les articles du Traité.
- - Par un Mémoire en réponse au projet du Traité de Sèvres remis le 11 mai 1920, la Turquie reconnaît un nouvel Etat arménien le 25 juin 1920. (Sur la base du Traité de Batoum du 4 juin 1918).
- - Le 25 juin 1920, Damat Ferit Pacha en délégation à Paris, présente cette proposition de paix alternative de l'Empire ottoman. Mais, cette alternative ne fut acceptée par les Puissances Alliées.
- - Le Conseil de la Souveraineté se réunissant le 22 Juillet 1920, sous la présidence du Sultan Vahidettin a considéré " qu'il préférerait avoir une faible existence que d'avoir une lourde perte " et a décidé l'adoption du Traité. Après que Tevfik Pacha n'eut pas signé ce Traité qui morcelle le territoire turc et qui ne convient pas du tout avec l'honneur et les sentiments nationaux, Reşat Halis Bey, (bey ; titre donné aux personnes notables), et Rıza Tevfik (Bölükbaşı) Bey, chargés par Damat Ferit ont signé le Traité le 10 Août 1920.
- - L'Etat d'Arménie, les principales Puissances Alliées, les Puissances Associées et la Turquie ont signé le Traité International de Sèvres, le 10 août 1920.
- - Le 22 novembre 1920, le Président Woodrow Wilson signe la Sentence arbitrale définissant les frontières entre l'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale et la Turquie.
- - Le 17 Décembre 2004, à l'initiative d'Arménag Aprahamian, le Conseil National des Arméniens d'Arménie Occidentale déclare son existence à Chouchi en Artsakh libéré.
- - Le 20 Janvier 2007, à Stépanakert en Artsakh, les délégués de l'Assemblée des Arméniens d'Arménie Occidentale adoptent une déclaration officielle sur les droits des Arméniens d'Arménie Occidentale, nation autochtone.
- - Le 17 septembre 2007, par 144 Etats, l'ONU adopte la Déclaration sur les Droits des Peuples Autochtones, qui leur reconnaît leur droit à l'autodétermination.
- - Le 04 février 2011, le Conseil National sous la présidence d'Arménag Aprahamian constitue un gouvernement de l'Arménie Occidentale.
- - Le 24 janvier 2013, le Conseil National et le gouvernement d'Arménie Occidentale déclarent communément le projet de constitution d'un Parlement d'Arménie Occidentale par des élections démocratiques. Le 16 décembre 2013, 64 députés sont officiellement élus par les Arméniens d'Arménie Occidentale inscrits sur la liste électorale.
- - Le 16 décembre 2013, le 1er Président de la République d'Arménie Occidentale Arménag Aprahamian, est officiellement élu par les députés du Parlement.
- - Le 23 février 2014, un décret Présidentiel déclare que la République d'Arménie Occidentale est l'Etat continuateur de l'Etat d'Arménie reconnu en 1920.
- - Le 16 Février 2014, un Décret Présidentiel officialise le siège du Conseil National et du Gouvernement à Karin (Erzeroum) en Arménie Occidentale.
- - Le 09 Mai 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, par décret, le Président de la République d'Arménie Occidentale adopte la Constitution Nationale de la République d'Arménie qui est signée et approuvée par tous les citoyens d'Arménie Occidentale.

-
- - Le 24 Juin 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président Arménag Aprahamian ratifie le Traité International de Sèvres.

Ainsi, le Traité de Sèvres a consacré de façon officielle et indiscutable les droits des Arméniens sur certains territoires appréhendés par les Turcs.

Et, ces territoires d'Arménie Occidentale ayant été vidés de leurs populations par les déportations et les massacres, il était assurément nécessaire, tant sur le plan historique que juridique, que ces droits fussent proclamés. Le premier génocide contemporain avait ainsi été sanctionné par la réparation accordée au peuple arménien qui en fut la victime. On avait admis que la violence et le crime ne conféraient pas un droit au peuple qui l'a perpétré. Il est hautement regrettable que les signataires du Traité de Sèvres aient ensuite par lassitude ou par un intérêt illusoire, oublié les Arméniens. Mais le Traité de Lausanne ne pouvait faire disparaître les droits de ces derniers.

Du reste, ce Traité est inopposable, conformément au Droit International, au peuple arménien qui n'y était pas partie alors qu'il était signataire du Traité de Sèvres. Le droit international public décide que lorsqu'un traité collectif est abrogé et remplacé par un autre, ce dernier ne sera pas opposable à l'Etat signataire du premier qui n'aura pas été partie au second. Pour cet Etat, le premier y traité continue à avoir effet. En conséquence, l'Arménie, signataire du Traité de Sèvres, mais écartée du Traité de Lausanne, peut légitimement demander l'application des dispositions du Traité de Sèvres.

C'est au surplus le cas type du traité léonin obtenu par la force ou la contrainte militaire ou diplomatique et dont la validité est contestée de façon générale.

Sans doute la Commission du Droit International créée par l'ONU, le 21 novembre 1947, et qui procède à l'examen des traités léonins, sera-t-elle amenée à examiner la validité du Traité de Lausanne au regard du droit international public. Un traité qui bafoue le droit et l'équité est toujours éphémère. Il est source de déséquilibre et non de paix. Le peuple arménien d'Arménie Occidentale, quand bien même génocidé est tenace, il demande que justice lui soit enfin rendue. Ses droits sont imprescriptibles, de même que le sont les crimes contre l'humanité aux termes de la loi internationale.

Pour sa part, le Parlement français l'a rappelé par une loi ; « les crimes contre l'humanité, tels qu'ils sont définis par la Résolution des Nations Unies du 13 février 1946 prenant acte de la définition des crimes contre l'humanité telle qu'elle figure dans la Charte du Tribunal International du 8 août 1945, sont imprescriptibles par nature ».

Quand bien même si le Traité de Sèvres n'a pas été ratifié par toutes les parties, comme par exemple la France, il a été appliqué par ces mêmes parties qui ne l'ont pas ratifié, par exemple la question des Mandats de protection des populations civiles de la part de la France en Cilicie, de la Grande-Bretagne, et de l'Italie qui n'ont pas été respectés.

Pour mieux comprendre le système de ratification des parties signataires du Traité de Sèvres, il est important d'étudier la Constitution nationale de chacun des Etats signataires y compris de l'Empire ottoman (Turquie). Par exemple, suite au Conseil de souveraineté du Sultan Mehmed VI en date du 22 juillet 1920, le Sultan ordonne la signature du Traité de Sèvres, ce qui équivaut sur la base de la Constitution ottomane à une ratification.

Les chiffres révélés sur les Réparations dans cette étude, ne prennent pas compte de l'ensemble de la période génocidaire, ainsi que des caractéristiques présentées à la Conférence de la Paix par Boghos Nubar en février 1919 à Paris.

Les Arméniens doivent exiger entre autres de la part des Etats signataires, la ratification du Traité de Sèvres.

Prétendre la non mise en vigueur du Traité de Sèvres ou son remplacement fait partie de la politique turque anti-arménienne et évidemment anti-Arménie Occidentale.

Jamais un Traité de paix communément appelé Traité de Sèvres n'a fait l'objet d'une politique aussi agressive pour essayer de le remplacer, face aux populations concernées.

Pour pouvoir tenter de remplacer le Traité de Sèvres sans pouvoir le réviser, certains Etats et forces politiques ont organisé le Traité d'Alexandropol (2 décembre 1920), le Traité de Moscou (16 mars 1921), le Traité de Kars (20 octobre 1921), le Traité ou accord d'Angora (20 octobre 1921), le Traité de Lausanne (24 juillet 1923), l'accord avec l'organisation kurde Hoyboun (1927), la Résolution politique sur la Question arménienne du Parlement européen (18 juin 1987), la situation en Arménie soviétique (1988/1989), la première guerre en Artsakh, la destruction du cimetière de Jugha (14 décembre 2005) au Nakhitchévan, la seconde guerre en Artsakh, ayant comme conséquences, les prochains (futurs) accords entre l'Azerbaïdjan, la Turquie et la République d'Arménie (Orientale).

Tout ceci n'a pas suffi (ces accords n'étant pas juridiquement légitimes), et ne suffira pas pour remplacer le Traité de Sèvres et pour freiner les revendications de l'Arménie Occidentale et l'exequatur de la Sentence arbitrale du Président Woodrow Wilson.

Le 23 août 1990, dans ses limites administratives, la république soviétique d'Arménie s'est déclarée indépendante de l'Union soviétique qui a occupé le territoire de la république d'Arménie depuis le 02 décembre 1920, déjà reconnue à l'époque comme Etat indépendant.

Par sa déclaration d'indépendance et l'article 11, elle reconnaît qu'un génocide des Arméniens a eu lieu en Arménie Occidentale.

La séparation de la république soviétique d'Arménie de la république d'Arménie de 1920 a été actée par le parlement de la république nouvellement déclarée, le 21 septembre 1991.

La nouvelle république d'Arménie ne se déclarant ni comme Etat successeur ni Etat continuateur de la république d'Arménie de 1920 a renoncé à toutes revendications vis-à-vis de la Turquie.

Par conséquent, une attribution distincte des tâches et une séparation des rôles entre les composantes occidentale et orientale de la nation arménienne, et la coordination de leurs efforts pourraient contribuer à une solution optimale de leurs problèmes nationaux. C'est pourquoi non seulement l'Arménie Occidentale n'a pas renoncé à ses droits, mais également elle n'a pas renoncé à ses devoirs en direction de sa population et en direction des Etats l'ayant reconnu comme souveraine, libre et indépendante.

- Le 09 août 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président ratifie la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer.

- Le 01 Octobre 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président ratifie la Convention concernant les Droits et les Devoirs des Etats.

- Le 20 janvier 2017, au nom de l'Arménie Occide

- Le 17 décembre 2018, 77 députés sont officiellement élus par les Arméniens d'Arménie Occidentale inscrits sur la liste électorale.

- Le 18 janvier 2019, le Président de la République d'Arménie Occidentale, Arménag Aprahamian, est officiellement réélu par les députés du Parlement pour un second mandat.

- Le 19 janvier 2020, le nouveau gouvernement présente son projet gouvernemental devant les députés de l'Assemblée Nationale de l'Arménie Occidentale.

- Le 10 août 2020, les Arméniens d'Arménie Occidentale, leur président, leur gouvernement, et leur parlement commémorent officiellement le Centenaire de la signature du traité international de paix signé à Sèvres.

- Le 27 septembre 2020, débute la seconde guerre en Artsakh déclenchée par l'Azerbaïdjan appuyée par une coalition internationale d'Etats et de terroristes djihadistes en provenance de Syrie.

- Le 08 novembre 2020, les forces armées azéries annoncent l'occupation de Chouchi.

- Le 1er mars 2021, Le Parlement d'Artsakh déclare les territoires sous contrôle de l'Azerbaïdjan suite à la guerre de 44 jours comme territoires occupés.

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- Le 1er mars 2021, Le Parlement de l'Arménie Occidentale adopte la Loi sur l'Artsakh reconnaissant le droit à l'autodétermination des Arméniens d'Artsakh et leur autonomie sur la base de la reconnaissance territoriale de la Conférence de San Remo et du Traité de Sèvres comme partie intégrante de la République d'Arménie de 1920.

VOTEZ POUR LA LISTE DES FUTURS DÉPUTÉS DU PARLEMENT D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

(Élections Législatives 2023)

La Commission électorale du Parlement de la République d'Arménie Occidentale vous présente ci-dessous la liste officielle des candidats aux Elections Législatives 2023 du Parlement d'Arménie Occidentale.

Vous êtes invités à participer à l'élection du futur Parlement de la République d'Arménie Occidentale. Il vous suffit pour cela de remplir l'ensemble du formulaire demandé et ensuite de voter.

La validation de votre choix "Pour, ou Contre, ou Je m'abstiens" et de votre formulaire dûment rempli se fera en cliquant sur la touche finale "Envoyer".

Vous ne pouvez que voter "Pour ou Contre ou Abstention" de cette liste. Tout autre choix sera invalidé.

Dans ces termes, vous soutenez ou refusez la liste des futurs Députés au Parlement d'Arménie Occidentale spécifiés ci-dessous.

Le formulaire de vote sera ouvert, du 08 décembre 2023 à 8h00 jusqu'à la date limite du 15 décembre 2023 à 00h00.

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՔՈՒԵԱՐԿԵՔ

ԱՊԱԳԱ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐՈՒ
ՑՈՒՑԱԿԻՆ

- ✓ Կողմ եմ
- ✓ Դեմ եմ
- ✓ Ձեռնպահ եմ

ՔՈՒԵԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՁԵՒԸ ԲԱՑ ԿԵԼԱ

08.12.2023 ժամը 08:00-
15.12.2023 ժամը 24:00

ՔՈՒԵԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՖՈՐՄԱՍ

Online

www.president-western-armenia.eu

Participación en las elecciones al parlamento de Armenia Occidental

(Elecciones legislativas 2023) La Comisión Electoral del Parlamento de la República de Armenia Occidental presenta a continuación la lista oficial de candidatos para las Elecciones Legislativas 2023 del Parlamento de Armenia Occidental. Le invitamos a participar en la elección del ... Lire la suite de

 President

REUNION ZOOM DES CANDIDATS À L'ASSEMBLÉE NATIONALE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

Le 3 décembre a eu lieu la réunion Zoom organisée par la Commission électorale de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale. La présidente de l'Assemblée nationale de la République d'Arménie Occidentale, Nelly Harutyunyan, a présenté les députés qui ont dépassé le seuil temporaire.

Sur 112 candidats 62 ont passé le seuil, Vrej Aprahamian, Jean Ghazarossian, Armenag Aprahamian, Lydia Margossian, Nelly Harutyunyan, Seda Melikyan, Gayane Tadevosyan, Beniamin Hovhannisyanyan, Simon Daronian, Andranik Pertakian, Sargis Stamboltsyan, Arman Khatchikyan, Vardan Simonian, Aramazd Arbagian, Shant Yergatian, Areg Pilvankian, Sarkis Naroyan, Arman Grigoryan, Hovhannes Davtyan, Vrej Abejian, Margarita Davtyan, Simon Gasparyan, Murad Surenyan, Ashod Harutyunyan, Suren Shahumyan, Paruyr Shahumyan, Armen Petoyan, Hrach Yagan, Narine Sahakyan, Ashot Harutyunyan, Marieta Dunikyan, Karine Grigoryan, Alexandro Dorumian, Violeta Aghayan, Arman Hakobyan, Vartan Zarenikyan, Zaruhi Khatchatrian, Mardiros Cakoyan, Anahit Ohanian, Ararat Hovhannisyanyan, Samuel Julian, Vazgen Sislyan, Armenuhi Sahakyan, Khachik Haykanyan, Martin Khanyan, Khachik Haykanyan, Anna Grigoryan, Mirta Satchian, Alexander Nazaryan, Lala Aslikyan, Pathilia Aprahamian, Ara Pahlevayan, Ruzan Mkhitarian, Hovhannes Manukyan, Nune Balayan, Grigor Amirzayan, Simon Melkonyan, Khosrov Ilyozer, Armen Davdalyan, Arman Mazgertyan, Igor Azaryan, Suzy Vardanyan.

Nous vous rappelons que les élections seront finalisées le 15 décembre 2023.

MESSAGE DE CONDOLÉANCES DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, ARMENAG APRAHAMIAN

Le 5 décembre, dans la 86ème année de sa vie, sa Grâce, T. Djeredjian de Taron, l'un des plus éminents Évêque de la congrégation du Siège Mère de Saint Etchmiadzine, est décédé après une longue et grave maladie.

Le Président de la République d'Arménie Occidentale, Armenag Aprahamian, exprime ses plus sincères condoléances au Siège Mère de Saint Etchmiadzine suite à la perte irréversible de l'Évêque au presbytère du diocèse arménien de France et à ses parents et amis. Son Excellence l'évêque T. Djeredjian de Taron était un brillant ecclésiastique qui portait les valeurs de l'Église arménienne et de l'Arménie Occidentale, possédait de hautes qualités humaines et spirituelles et incarnait la véritable image d'un ecclésiastique arménien.

Il a rempli sa mission de toujours resté fidèle à nos piliers nationaux : la culture arménienne, l'église, l'armée, la famille et le patrimoine. Enfant de parents immigrés arméniens, ils lui ont ouvert les yeux à Beyrouth, mais il a consacré toute sa vie à l'histoire et à la culture du peuple arménien.

SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

A partir du 9 janvier 1918, les négociations de réconciliation reprennent à Brest-Litovsk. Le chef de la délégation russe était déjà Lev Trotsky, qui essayait par tous les moyens de gagner du temps, espérant qu'il y aurait bientôt une révolution en Allemagne et en Autriche.

Mais la révolution n'était pas encore commencée et les exigences de l'Allemagne devenaient de plus en plus sévères et humiliantes. Lénine et Trotsky ont été contraints de déclarer que « les masses révolutionnaires d'Europe ne sont pas venues à notre aide, c'est pourquoi la poursuite de la guerre est inévitable ». Début janvier, des informations se sont répandues dans le Caucase selon lesquelles la Turquie souhaitait conclure une paix séparée avec le Commissariat transcaucasien. Le journal « Mshak » a averti que le gouvernement turc pourrait commencer son avancée au printemps et que, comme les unités militaires nationales n'étaient pas constituées, cela pourrait avoir des conséquences désastreuses. Même si les unités militaires nationales pouvaient protéger les frontières du Caucase, la défense de l'Arménie turque serait presque impossible. « Il ne fait aucun doute que le salut de l'Arménie est en danger et qu'elle sera probablement transmise à la Turquie soit par le gouvernement Lénine-Trotsky, soit par le commissariat de Transcaucasie », écrit le journal.

Négociations avec le « Gouvernement indépendant du Caucase ».

Le 3 janvier 1918, le commandant du Front du Caucase, Ilya Odishelidze, a rapporté que Vehib Pacha, le commandant de l'armée turque sur le Front du Caucase, avait proposé d'entamer des négociations avec le « Gouvernement indépendant du Caucase ».

Le 4 janvier, le Commissariat examine la proposition turque. Gegechkor rapporte que les Turcs sont prêts à faire la paix avec le Caucase. À la suite de la discussion, le Commissariat déclare qu'il s'agit d'un organe temporaire, qu'il « n'a pas d'opinion » sur la question et laisse la responsabilité de prendre une décision au centre du pays.

Gegechkori rapporte également que lors des négociations d'armistice, le représentant de la délégation russe, le général Vychinski, a utilisé l'expression « gouvernement indépendant du Caucase », que les Turcs utilisent désormais. À la suite de discussions animées, ils ont décidé d'annoncer aux Turcs qu'ils participeraient à l'Assemblée constituante, où sera résolue la question de la réconciliation. Ramishvili observe qu'en cas de violation du cessez-le-feu, « ils n'ont aucune possibilité d'entrer en guerre contre le gouvernement turc, la réponse doit donc être structurée de telle manière qu'elle ne donne pas aux Turcs l'occasion de violer le cessez-le-feu et de détruire le cessez-le-feu ». « Quelques jours après la signature de l'armistice, Vehib Pacha a adressé une nouvelle demande à Odishelidze, le commandant de l'armée du Caucase, lui rapportant qu'Enver Pacha aimerait connaître la manière de rétablir les relations avec le Caucase indépendant. Le Conseil des députés travaillistes, militaires et paysans répondra à l'appât si astucieusement lancé par Enver pour le « Caucase indépendant » :

« Nous faisons partie de la République russe, nous pouvons négocier avec vous pour la paix après les décisions de l'Assemblée constituante » (Astvatatur Khachatryan, Relations diplomatiques entre l'Arménie Orientale et la Turquie, 30 novembre 1917, – 30 octobre 1918, Erevan, 1920. Publié à Erevan, 2010).

Le 15 janvier 1917, le Commissariat transcaucasien adressa une réponse à Vehib Pacha. A l'occasion de l'essentiel du message du général commandant en chef Enver Pacha, le gouvernement transcaucasien vous demande d'être assuré que le Commissariat est pleinement uni au commandant en chef de l'armée ottomane dans son effort humanitaire pour rétablira bientôt les relations conciliantes mutuellement souhaitées entre les deux pays. »

Dans la lettre, le Commissariat informait Enver que pour mettre fin à la guerre, ils devaient également négocier avec les autres gouvernements autonomes de la République russe, c'est pourquoi ils demandaient du temps.

« Le gouvernement transcaucasien espère que la période de trois semaines ne vous rendra pas la tâche difficile, Général, attendez. Je vous demande de croire en mon grand respect pour vous », était la fin de la lettre signée par Gegechkori à Enver.

Les Tatars attendaient avec impatience les Turcs

Bien que la Transcaucasie ait agi comme une seule unité, il était évident que les objectifs des Arméniens, des Géorgiens et des Tatars étaient très différents. Si l'invasion turque signifiait une destruction totale pour les Arméniens, les Tatars attendaient les Turcs avec impatience. Les Géorgiens n'étaient pas non plus particulièrement inquiets d'une éventuelle invasion turque. » S'il est exagéré de dire que les Tatars aimeraient la domination turque, on peut affirmer sans se tromper qu'ils aimeraient le succès des Turcs en Arménie turque et leur patronage sur eux-mêmes et sur la Transcaucasie.

C'était fondamentalement contraire aux aspirations et aux objectifs arméniens. Les Géorgiens ne voulaient pas du patronage turc, mais pour rendre insignifiant le poids des Arméniens en Transcaucasie, ils auraient voulu que les Turcs prennent l'Arménie turque des mains des Arméniens, et dans cette direction ils auraient réussi ce qui était nécessaire par l'intermédiaire d'Odeshelidze, le commandant du Front du Caucase, beau-frère de Vehib Pacha », écrivait Ruben Ter-Minasyan.

L'Empire ottoman en déclin, ce que l'on peut retenir durant le génocide des Arméniens, est que le seul Etat qui a obtenu une reconnaissance internationale (par la Russie) dans la région était l'Arménie turque et que la constitution d'un gouvernement artificiel transcaucasien avait pour objectif d'affaiblir la résistance arménienne sur le front de l'Arménie turque.

Le renoncement de l'Arménie Orientale à soutenir la résistance des Arméniens d'Artsakh en septembre 2023, laissant le génocide de la population autochtone arménienne se perpétuer sur ce territoire ancestral est déjà inscrit dans l'histoire de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan. Et comme le dit et ne cesse de le répéter, le premier ministre Pashinyan cette histoire était déjà inscrite dans les accords Alma Ata de 1991, qu'il ne fait que d'appliquer à la lettre, bien sur, prétexte pour ne pas tenir compte que l'Artsakh a toujours fait partie de l'Arménie.

Les Turcs, parfaitement conscients du retrait de l'armée russe et des problèmes internes en Transcaucasie (dont certains étaient dus à leur instigation), préparaient progressivement le terrain pour une attaque. Le 9 janvier 1918, ils télégraphièrent à Odishélidze que les Arméniens auraient commis des violences contre la population musulmane. Le général Nazarbekyan, faisant référence à cet incident dans ses mémoires, il a noté que le télégramme n'était parvenu à Tiflis que le 18 janvier. Sur la base de cette lettre, le commandant en chef de l'armée du Caucase a ordonné de mettre fin immédiatement à toutes sortes de violences contre la population musulmane. Le 16 janvier, Vehib Pacha a de nouveau envoyé une lettre au commandant en chef, se plaignant des atrocités commises par les Arméniens, qui auraient tué les habitants. Bien que Vehib ait été informé que les informations dont il disposait n'étaient pas vraies, ce qui a également été confirmé par le colonel Morel, commandant du détachement de Erzinka, et le commissaire de Baberd, l'armée turque a lancé l'attaque fin janvier. Fin novembre et début décembre 1917, les trois peuples de Transcaucasie ont commencé à créer des unités militaires nationales. Les derniers dirigeants militaires et politiques de l'Empire russe en train de s'effondrer avaient déjà donné leur accord, et les Arméniens, les Tatars et les Géorgiens tentaient d'obtenir autant d'armes que possible auprès des unités de l'armée russe en retraite.

Bien que les soldats et les officiers russes aient laissé leurs armes, tout le monde a essayé d'en obtenir davantage, de sorte que les cas de vente légale et illégale d'armes ainsi que les attaques contre les échelons et les groupes militaires en partance ont été fréquents. Le passage de centaines de milliers de soldats et de membres de leurs familles par les principaux carrefours ferroviaires transcauciens a souvent provoqué de fortes tensions et des affrontements.

Division « Sauvage »

Dès le début de la Première Guerre mondiale, la Russie tsariste a commencé à constituer des unités militaires nationales. Outre les détachements de volontaires arméniens, une division musulmane a également été créée, qui comprenait les peuples du Caucase du Nord. Les Tatars du Caucase disposaient également d'une unité distincte dans la division. Pendant la guerre, la division musulmane a participé à plusieurs opérations militaires majeures, principalement sur le front occidental, et s'est distinguée par son courage et sa brutalité. Bientôt, la division prend le nom de « Wayr ».

Après la révolution bolchevique et la désintégration du front militaire, la division apparaît dans le Caucase. En novembre 1917, des affrontements sanglants commencent entre les Cosaques et les peuples du Caucase du Nord, à la suite desquels la quasi-totalité du système d'approvisionnement de la Transcaucasie est paralysée.

Bientôt, les divisions tatares de la division se concentrent à Gandzak, Shamkor et dans d'autres régions qui, s'unissant à la population locale, deviennent un véritable fléau pour la population non musulmane.

À la mi-novembre 1917, les régions méridionales de la Transcaucasie commencent à être conquises par les tribus turcophones qui ont envahi le territoire iranien, connues sous le nom de Shahsevars. La direction principale de leur attaque était les régions de Lenkoran, Kovsakan, Jrakan et Mughan,

où des tribus semi-sauvages détruisaient les compagnons russes, tuaient des soldats, massacraient la population civile et se livraient au pillage.

Prenez le contrôle de la terre des Arméniens

La raison formelle des premiers conflits musulmans dans la région de Gandzak était la question foncière. Selon la décision du commissariat transcaucasien, le partage des terres a commencé et les musulmans ont tenté de chasser la population chrétienne, en premier lieu les Arméniens, et de s'emparer de leurs terres. Au cours des mois de novembre et décembre 1917, la presse arménienne a publié de nombreuses alarmes sur l'occupation des terres et des villages. La situation à Gandaz était légèrement différente. L'organisation de la communauté arménienne la protégeait des attaques, mais il y avait aussi de fréquents affrontements entre Tatars et Russes.

Début janvier 1918, les villages arméniens de la province de Nukh de la région de Gandzak se trouvaient dans une situation difficile. Les musulmans encerclent les villages arméniens autour de la ville de Nukh, détruisent et pillent trois d'entre eux et demandent aux Arméniens de partir immédiatement, affirmant qu'il s'agit de colonies turques.

Le 6 janvier, le journaliste du journal « Mshak », Abgar Payazat (Abgar Ter-Abrahamyan), a télégraphié que les Tatars avaient attaqué les villages arméniens de Jafarapat, Cholakhlu, Aliar, Mald, Otmanlu, Kyulung et d'autres villages arméniens et avaient forcé les Arméniens à partir.

« Ces villageois, en raison de leur manque de défense, ont exécuté cet ordre étrange, après quoi les khujans armés turcs ont pillé tous les biens meubles et incendié toutes les maisons des villages », a écrit Payazat. Des groupes armés tatars ont également détruit des sous-stations ferroviaires à Evlakh, Aghstafa, Shamkor et ailleurs.

Shamkor

L'incident de Shamkor était une histoire assez sombre, car immédiatement après, des informations ont circulé selon lesquelles l'ordre de désarmer les soldats russes quittant le front avait été reçu de Tiflis.

Dans ses mémoires, Simon Vratsyan déclare que le véhicule blindé qui a attaqué les soldats russes appartenait à l'Abkhazava géorgien et que parmi les attaquants se trouvaient des soldats de la division « Sauvage » sous le commandement du colonel Levan Maghalov (Maghalishvili).

« Les canons capturés et toutes les armes appartenaient au Conseil national musulman de Gandzak. Le butin fut transporté à Gandzak en grande pompe. Le chef paramilitaire social-révolutionnaire turc (SR), Aslan Beg Safikurdski, chevauchant le premier canon, entra triomphalement dans Gandzak. Plus tard, on a appris que certains dirigeants géorgiens étaient également impliqués dans cette attaque. Le 6 janvier, Ramishvili a rapporté à la réunion du Commissariat transcaucasien qu'« il était nécessaire de désarmer l'unité militaire qui avait quitté Tsarsk Kolodets et de remettre les armes au corps géorgien. Un véhicule blindé et une unité militaire ont été envoyés... Toutes les mesures ont été prises. » Et Djugheli a souligné « le triste rôle joué par l'Abkhazava et son unité militaire ». Il ne s'agissait pas de désarmement, mais de pillage de soldats. »

Fin janvier 1918, les négociations de Brest-Litovsk, dont la deuxième étape avait débuté en 1917, étaient à nouveau au cœur des événements qui se déroulaient dans le Caucase fin décembre et se poursuivit avec des interruptions partielles jusqu'au 28 janvier 1918. A Brest-Litovsk, Trotsky refuse d'accepter l'ultimatum de l'Allemagne, ne signe aucun document et déclare que la Russie met unilatéralement fin à la guerre et dissout l'armée.

Le lendemain, le commandant suprême Krilenko s'est adressé aux soldats et aux officiers, les exhortant à s'armer de patience, à préserver le matériel militaire, à ne pas entraver la circulation des véhicules ferroviaires et à battre en retraite unité par unité.

Les Allemands informent la délégation russe que ne pas accepter leur ultimatum signifie que l'armistice conclu entre les deux Etats perd sa force. Malgré les notes de protestation des bolcheviks, le 5 février 1918, les troupes allemandes attaquent dans toutes les directions, s'emparent les unes après les autres des colonies russes et s'approchent de Petrograd. En quelques jours, les troupes allemandes, sans rencontrer de résistance, avancent de 200 à 300 kilomètres.

Le chef de la délégation allemande, Max Hoffman, écrit : « Je n'ai jamais vu une guerre aussi absurde. Nous nous sommes battus dans des trains et des voitures. Vous mettez un groupe de soldats équipés de mitrailleuses et d'un canon dans un train et vous vous dirigez vers la colonie suivante. Vous prenez le contrôle de la station, arrêtez les bolcheviks et continuez votre route. » L'échec des négociations de Brest-Litovsk est accepté en Transcaucasie avec inquiétude et inquiétude. Le Commissariat transcaucasien a dû clarifier sa position sur la conclusion d'une paix séparée avec les Turcs.

Le 3 février, le Commissariat appelle la population à ne pas céder aux provocations, à rester ferme dans ses positions révolutionnaires et à se rappeler que l'anarchie peut conduire à de grandes effusions de sang. Les Turcs profitent immédiatement de l'échec des négociations et de l'avancée des troupes allemandes. Début février, le commandant de l'armée turque sur le front du Caucase, Vehib, a annoncé que pour mettre fin à l'anarchie, son armée devait avancer jusqu'à rencontrer les troupes russes. Les Turcs savaient très bien qu'ils ne rencontreraient pas d'unités russes pour la simple raison qu'elles n'existent pas.

« Chaque jour, les troupes russes, les institutions militaires et civiles et les hôpitaux quittent Trabzon. Il existe un petit régiment de soldats géorgiens à qui revient la défense de la ville.

Les responsables de toutes les institutions, qu'elles soient arméniennes, russes, grecques ou géorgiennes, quittent également la ville.

Il n'y a pas de troupes turques dans la région, donc il n'y a pas de danger immédiat de leur part, mais il existe des gangs (peut-être des askyars en tenue de bandit) qui attaquent régulièrement les villages grecs et les soldats russes et géorgiens lorsqu'ils les rencontrent en petits groupes.

Sortir de Trabzon est un grand acte d'héroïsme. Quiconque part de là se trouve confronté à de grandes difficultés, car il y a peu de navires et ceux qui partent sont toujours pleins de soldats.

L'anarchie est parfaite. En raison du manque de moyens de transport et de la difficulté de quitter la ville, les institutions ne sont pas en mesure d'acheminer leurs marchandises et produits vers la Transcaucasie. Les familles des volontaires, soit environ 200 femmes et enfants, ont été contraintes d'embaucher un privé grec pour 25 000 roubles.

En raison du retrait des troupes, la ville se trouve dans les pires conditions sanitaires. Il y a de la puanteur partout et partout. La peste, qui avait été complètement affaiblie par le froid, grâce à la saleté qui l'avait précédé, pourrait réapparaître au printemps, lorsque les journées chaudes commenceront. En général, la situation, tant dans la ville que dans la région, est très dangereuse et déplorable. »

Felix Smith, consul américain à Tiflis le 12 février 1918, il télégraphia au secrétaire d'État américain Robert Lansing. « Les troupes russes ont effectivement quitté le front du Caucase. La ligne Erzurum-Van-Erzurum a été capturée par les forces arméniennes.

Des groupes irréguliers turcs occupent l'est et l'ouest de Trabzon. Les immenses arsenaux de Trébizonde sont menacés par les Kurdes et la population musulmane locale.

Une menace uniquement pour les Arméniens

La proposition turque de conclure une paix séparée avec la Transcaucasie a mis les Arméniens dans une situation difficile. L'invasion turque ne représentait une menace que pour les Arméniens parmi les trois peuples de Transcaucasie. Les Géorgiens et, plus encore, les Tatars ne considéraient pas les Turcs comme des ennemis et n'avaient donc pas l'intention d'entrer en guerre.

La presse géorgienne, analysant la situation fin janvier 1918, elle écrivait que la proposition turque de réconciliation devait être acceptée immédiatement. L'auteur tatar Akhliev a notamment écrit :

« Il ne fait aucun doute que nous avons perdu la guerre actuelle et que nous sommes incapables de continuer la guerre, car nous n'avons plus d'argent, pas de caserne militaire, pas de commandement expérimenté, pas de discipline et d'enthousiasme, pas d'équipement militaire et aucun autre objectif de guerre. Seuls les Arméniens ont un objectif de guerre, et pratiquement aucun autre pays ne soutient chaleureusement cet objectif.

Les Géorgiens n'entreront pas en guerre contre les Turcs, car ceux-ci ne menacent pas immédiatement la Géorgie. Les Russes eux-mêmes quittent le front et les musulmans n'entreront pas non plus en guerre contre les Turcs. »

Au début 1918, le Commissariat de Transcaucasie a décidé d'arrêter ses activités et de créer un organe représentatif chargé de résoudre de nombreux problèmes auxquels la Transcaucasie était confrontée. Parmi ces problèmes, les négociations de paix avec le gouvernement turc étaient les plus importantes.

Après avoir reçu le télégramme du côté turc, le Commissariat a promis de répondre dans un délai de trois semaines, et la décision finale devait être prise par le Seim transcaucasien nouvellement formé.

La première session du Seimas fut convoquée le 10 février 1918. Les députés étaient élus et répartis selon le principe des partis et des associations. La faction menchevik social-démocrate la plus importante comptait 32 députés.

En deuxième position se trouvait « Musafat et le groupe des non-partisans » avec 30 membres. Les Arméniens de Tiflis avaient 27 députés : Rostom, Kostî Hambardzumyan, Hamo Ohanjanyan, Hakob Zavryan, Hovhannes Kajaznuni, Simon Vratsyan, Alexander Khatisyan, Khachatur Karchikyan et d'autres. Lors de la deuxième session du Seimas, le 13 février, Nikolaï Chkheidze est élu président, puis Gegechkor prononce un discours. Après avoir évoqué les complications apparues lors de l'administration du commissariat, Gegechkori aborde la question de la réconciliation.

« J'ai entre les mains un document concernant le cessez-le-feu et la réconciliation. De terribles nuages sombres s'amoncellent au-dessus de nous. La Seim décidera de la manière d'arrêter la foudre. Quoi qu'il en soit, la question de la réconciliation occupe une place prépondérante. Apparemment, pour la Transcaucasie, cela peut être résolu de manière très favorable. » La « réconciliation démocratique » avec la Turquie s'est réalisée principalement aux dépens des Arméniens, car pendant la guerre l'armée russe est apparue sur le territoire de l'Arménie Occidentale.

Paix sans annexion

Lors de la session ordinaire du Seim tenue le 15 février, la majorité a estimé que la paix devait être conclue avec le gouvernement turc, mais sur le même principe que les bolcheviks étaient guidés par, sans annexion, des amendes de guerre et sur la base du droit de peuples à l'autodétermination.

Les représentants de « Musafat » et le chef des mencheviks Noah Jordan se sont opposés à cette approche. Selon lui, « la Transcaucasie ne peut pas conclure une paix honteuse avec la Turquie, il vaut mieux mourir avec honneur.

Le discours de Jordan contenait également des épisodes remarquables concernant les problèmes territoriaux des peuples vivant en Transcaucasie. Il a déclaré que la seule façon d'éviter les conflits ethniques en Transcaucasie est l'égalité de toutes les nations.

« Chaque nation a besoin d'un territoire pour pouvoir s'autodéterminer. Cependant, près de chez nous, en Transcaucasie, presque aucune nationalité ne peut acquérir un territoire aussi plat, de sorte qu'il n'y a pas un grand nombre de membres d'une autre nation. Si tel est le cas, il est alors possible que partout la majorité nationale persécute la minorité nationale, c'est-à-dire que la question même qui doit être résolue, la question nationale, restera en suspens », a déclaré Jordania.

La position de la Fédération Révolutionnaire Arménienne est présentée par Hovhannes Kajaznuni.

« La faction Dashnaktsutyun met hors de propos la question de la fin de la guerre et de la conclusion de la paix selon les principes annoncés par la démocratie révolutionnaire russe, une paix sans confiscation ni amendes de guerre, sur la base de l'autodétermination des peuples. De notre côté, ce principe devrait conduire à la création de l'autonomie de l'Arménie turque. »

Le plus inquiétant était le moment où il a été déclaré que la Turquie devait récupérer les

territoires qu'elle avait perdus dans la guerre contre la Russie monarchiste. En d'autres termes, la « réconciliation démocratique » avec la Turquie s'est réalisée avant tout aux dépens des Arméniens, car pendant la guerre l'armée russe est apparue sur le territoire de l'Arménie Occidentale. Quant à l'Arménie turque, les Arméniens et les Assyriens pourraient y obtenir l'autonomie. En outre, l'approche avancée par le Seim, selon laquelle une paix définitive devait être conclue avec la Turquie, signifiait que tous les espoirs des Arméniens que la question arménienne puisse être résolue par le biais d'accords internationaux ou avec le soutien des États alliés étaient anéantis.

Le journal « Horizon » s'est montré plus optimiste. Premièrement, il a noté que la décision unanime de la commission de réconciliation du Seim et le début des négociations avec les Turcs signifiaient que la Transcaucasie agissait comme un État séparé. « Avec cette démarche, bon gré mal gré, la Transcaucasie cesse de jouer le rôle d'entité étatique et assume l'une des fonctions d'un État souverain et indépendant, celle des relations extérieures », écrit le journal.

Le représentant du parti cadet, le député Semionov a déclaré au Seim qu'« en séparant la Transcaucasie de la Russie, vous irez plus loin, vous devrez séparer l'Azerbaïdjan et la Géorgie de la Transcaucasie, l'Arménie de la Transcaucasie... Après avoir déclaré l'indépendance, vous entrerez dans la stratégie turque, vous deviendrez involontairement une partie de la Turquie. » ou dépendant de lui ou sous son patronage. Vous tomberez dans le groupe des États en guerre contre l'Angleterre, la France et la Russie. »

Plus tard, Vratsyan a écrit que Semionov avait correctement présenté la situation. « La Transcaucasie se dirigeait rapidement vers la Turquie. Les Arméniens se sont battus contre cela et, en raison de leur opposition, la résolution de la question de l'indépendance a été retardée. »

Se référant au point de vue d'une sortie de la Russie, « Horizon » a écrit que ce n'est pas la Transcaucasie qui a tourné le dos à la Russie, mais bien le contraire. « Aucune des régions russes n'est restée aussi longtemps et aussi obstinément attachée à la Russie, aujourd'hui, il continue à garder son visage tourné vers le nord, mais ce nord, malheureusement, s'éloigne de plus en plus et s'éloigne de plus en plus.

Le vote unanime de tous les députés du Seim, y compris les musulmans, en faveur de l'autodétermination des Arméniens d'Arménie turque, a fait naître l'espoir que les peuples de Transcaucasie ont compris que sans la solution de cette question, il n'est pas possible d'établir la paix en Transcaucasie.

Le 22 février, le Seim transcaucasien commence à discuter de la question de la déclaration de la Transcaucasie république démocratique indépendante. L'initiative appartenait à Noah Jordan et aux députés musulmans du Sejm.

L'argument principal était qu'en cas de déclaration d'indépendance, les Turcs renonceraient à revendiquer les provinces de Batoumi et de Kars. Avant cela, la partie turque avait déjà accepté d'entamer des négociations avec les représentants de la Transcaucasie. Vehib Pacha a tenté de mener les négociations à Tiflis puis à Batum, mais le Seim transcaucasien a choisi Trabzon pour la rencontre avec les Turcs. Fin février, une délégation composée d'Arméniens, de Géorgiens et d'Azerbaïdjanais part pour Trabzon.

Fin janvier 1918, après la chute de Erznka, l'armée turque s'empare l'une après l'autre des régions auparavant sous le contrôle de l'armée russe et se dirige vers Karin. La puissante ville fortifiée, considérée comme la clé de l'Arménie Occidentale, a été capturée par l'armée russe forte de 25 000 hommes au début de Février 1916. L'attaque turque devait se poursuivre dans les directions Ardahan-Batum, Trabzon-Batum et Batum-Tiflis. Le 10 février,

les Turcs entrent à Trabzon, où débute quelques jours plus tard le prochain cycle de négociations avec les délégations transcaucasiennes, au cours duquel l'armée turque poursuit ses opérations militaires.

En février 1918, plusieurs unités militaires arméniennes, un grand nombre de réfugiés, les forces arméniennes se retirant d'Erznka et d'autres endroits étaient concentrées à Karin. Début février, Andranik fut envoyé à Karin, et bientôt il fut rejoint par diverses escouades de volontaires composées principalement d'Arméniens d'Arménie Occidentale. La situation intérieure de la ville était instable, l'ambiance générale de la retraite, la démoralisation des troupes, le manque de direction et de commandement centraux avaient détruit la capacité de défense. En outre, il y avait à Karin une population turque plutôt bien armée d'environ 25 000 personnes, qui attendaient avec impatience l'armée de Vehib Pacha.

L'écrivain Vahan Totovents, qui a participé aux opérations militaires au sein des unités militaires d'Andranik, décrit la situation à Erzurum (Karin) dans le livre « Le Général Andranik et ses guerres ». « Le Comité arménien de Moscou était ici avec son autorité. Il s'agissait d'un demi-organisme politique, car il travaillait à Karin depuis plusieurs années et avait obtenu un prêt. Le comité avait sous son contrôle des épiceries et des troupes.

Il y avait aussi le Conseil national, ainsi que le Conseil de sécurité de l'Arménie, Torgom avec son régiment et sa double position, Odishelidze dans sa dernière autorité.

L'état-major de Murad, le régiment de Kghi avec son commandant, le régiment d'Erznka avec son commandant, le régiment de Baberd avec son commandant. Toutes ces forces sont en conflit et luttent les unes contre les autres, chacun ne supporte pas l'autre. »

« Des autorités diverses et étonnantes »

Totovents écrit qu'à Erzurum il y avait « des

ashirets, des structures diverses et surprenantes ». Il parle particulièrement négativement de Tigran Aghamalyan, qui « était un enseignant qui avait l'impudence de s'immiscer dans les affaires militaires ». Cet homme a occupé divers postes : gouverneur du district de Karin, commissaire de Karin, président de la branche du Conseil national de Karin, etc. Tigran Aghamalyan, selon diverses sources, se livrait à la vente d'armes et d'autres marchandises. Aram Amirkhanyan écrit dans ses mémoires que « Aghamalyan aurait vendu aux Turcs 75 caisses de fusils Mosin avec 60 000 balles ».

Aghamalyan a coopéré dans de sombres affaires financières avec le général Odishelidze, qui avait déjà quitté Karin à cette époque. Totovents écrit qu'Odishelidze a emporté avec lui 5 millions de roubles lors de son départ.

Aghamalyan commence à accuser les soldats de Karin contre Andranik, affirmant qu'ils ne devraient pas obéir aux ordres d'une personne non militaire comme Andranik. « Aghamalyan, en tant que président local du Conseil national, les régiments d'A. et de D. furent catastrophés à l'idée de battre en retraite. « C'est en vain que l'on tente de résister à Karin. Le Conseil national a décidé de se replier jusqu'à la frontière de 1914, de se renforcer à Kars, et si l'ennemi rompt la trêve, l'offensive turque pourra être repoussée devant Kars. » La mafia d'Aghamalyan, faisant la propagande de cette haute théorie de la science militaire, lorsqu'il apprit l'arrivée d'Andranik, A. et D. Il a ordonné aux officiers et aux soldats des régiments de ne pas écouter les ordres d'un non-militaire comme Andranik.

« Il n'y a personne qui ne commande »

Karin avait des murs solides et une artillerie puissante, environ 400 canons de la forteresse étaient destinés à la défense et au siège à long terme. Cependant, à la suite de diverses révolutions et suite à des mois de démoralisation et de pillage, la majeure partie de l'artillerie du fort était hors d'usage.

Avetis Terzibachyan, décrivant les forces militaires arméniennes, a écrit qu'il y avait un chaos complet dans la ville et que tout le monde commandait à tout le monde. « Il n'y a personne qui ne commande pour que je puisse aussi lui commander. » « Nous avons quatre mille fantassins réguliers et autant d'infanterie irrégulière, cinq cents cavaliers réguliers et irréguliers, et bien que la force soit de 400 canons, 200 d'entre eux n'ont pas les clés au milieu, 100 d'entre eux sont ensevelis dans la neige, 100 certains d'entre eux sont inutilisables, mais nous disposons d'une artillerie de montagne en bon état et d'une douzaine de canons de campagne », écrit-il. La démoralisation générale et le manque de foi deviennent évidents lorsque à Kars Andranik s'adresse aux milliers de personnes venues à sa rencontre en disant :

« Je suis un vieux soldat, j'irai défendre notre pays natal. Qui va me rejoindre ? » « Environ 2 000 personnes faisaient la queue, mais quand Andranik est allé les conduire à la caserne, il ne restait plus que 25 personnes. »

L'arrivée d'Andranik à Karin était inattendue pour le général Nazarbekyan. Il a déclaré avoir appris le départ d'Andranik et du chef d'état-major (quartier général) Zinkevich pour Kars. « ... Il a été nommé chef du détachement d'Erzurum et garde de la forteresse d'Erzurum, à la place du colonel Morel. Mon opinion personnelle est que la nomination d'Andranik était une erreur. »

Bien entendu, Andranik comprenait très bien qu'il serait difficile d'organiser la défense de la ville fortifiée dans des conditions d'anarchie. Il y a quelques mois, alors qu'il discutait des capacités militaires des Arméniens et des Turcs avec Nazarbekyan et Areshyan, Andranik a déclaré: « Les Turcs ont quelque chose que nous n'avons pas et c'est pourquoi ils nous vaincront. Cette chose, c'est la discipline, et la discipline dans l'armée est passible de mort. »

Dans Karin, Andranik a essayé d'utiliser une autre tactique. Il pensait que si les Turcs s'approchaient et encerclaient la ville, les différents dirigeants politiques et militaires seraient obligés de s'unir et de recourir à la défense. « Torgom, laisse-moi te confier mon secret, ne le dis à personne. J'ai décidé d'assiéger tous ces jeunes déserteurs dans les murs de Karin. Ensuite, vous verrez comment ils se battent, qu'ils le veuillent ou non », a déclaré le commandant au chef du groupe Torgom.

Enfants d'Arménie Occidentale

ISHKHAN PETROSYAN

Le capitaine de réserve Ishkhan Petrosyan est né le 2 juin 1977 à Erevan.

Le père est revenu au pays en 1945, depuis Téhéran. Sa mère était originaire du village Haytagh d'Etchmiadzin. Ishkhan Petrosyan a étudié à l'école secondaire N-70 du nom de Hamo Sahyan à Erevan.

En 1995, il a été enrôlé et a servi à Sisian. Il a terminé son service en 1997. Il s'est marié en 1999.

En 2000, il rejoint la police militaire. Grâce à son dévouement et son grand patriotisme, il atteint le grade de capitaine.

En 2004, il a été transféré à la quatrième division des Forces de défense aérienne des Forces armées arméniennes.

Après la dissolution de la division en 2015, elle a été transférée au commissariat militaire d'Arabkir. En 2016, il participe activement à la guerre des Quatre Jours. Même la nouvelle de la mort de nos héroïques garçons à leurs parents reposait sur les épaules du capitaine. Il a dû dévoiler ces faits à ses proches et souffrir et ressentir cette douleur avec chaque parent. Il a servi dans l'armée arménienne pendant vingt ans, a pris sa retraite en 2018, mais s'est porté volontaire pour aller au front dès la veille de la guerre.

Mes filles m'ont raconté que dans les premiers jours de la guerre, je ne trouvais pas ma place, j'avais honte d'être encore à Erevan.

Il atteint son objectif, part se porter volontaire au commissariat militaire d'Arabkir. Il est allé sur le terrain de guerre avec la simple prise de conscience qu'il ne s'agissait pas d'une guerre ordinaire, ni d'un conflit territorial, mais d'une lutte pour l'existence, d'une guerre patriotique, où se décide le droit de nous tous à rester arméniens.

Le 3 octobre, il part défendre les positions de Jrakan. Des amis disent qu'en tant que combattant acharné, il y avait encore une chose qui a sauvé les garçons. On raconte que le capitaine l'a dit aux garçons.

« Les gars, gagnons, c'est parti, car le 19 octobre, je vous appellerai tous pour le mariage de ma fille. » Ses amis militaires soulignent que, en véritable commandant, il s'est précipité pour aider ses amis et s'est battu jusqu'à son dernier souffle pour la défense de la patrie, car il s'est battu contre l'ennemi avec le slogan « Pas de recul ».

TARON SAHAKYAN

Le 16 novembre 2021, le lieutenant Taron Jivani Sahakyan, tué héroïquement lors des combats suite à l'attaque des unités des forces armées azerbaïdjanaises dans la direction orientale de l'Arménie Orientale, est né dans le village de Voskepar dans la région de Tavush, a déménagé à Koghb, à l'âge de 15 ans, puis a vécu quelque temps en Fédération de Russie.

Le père de Taron, le major Jivan Sahakyan, est un vétéran de la lutte pour la liberté, il a servi pendant de nombreuses années dans l'unité militaire des gardes-frontières de Noyemberyan, il était commandant d'artillerie, dans les années 1990, l'artillerie qu'il dirigeait a agi avec puissance et indubitablement, causant de grandes pertes à l'ennemi.

La mère de Taron Sahakyan, Mme Alvard, a donné naissance et a élevé trois fils patriotes, le frère aîné de Taron, Roman Sahakyan, sert dans l'unité militaire des gardes-frontières, il est capitaine, son jeune frère, Tigran, est diplômé d'une université militaire et est médecin. En 2021, il rejoint le régiment de Jermuk. 2021 le 16 novembre, il a pris la grenade des militaires azerbaïdjanais et l'a fait exploser, ce qui lui a coûté la vie, causant de lourdes pertes à l'armée azerbaïdjanaise. Le corps du lieutenant Taron Sahakyan a été retrouvé en 2021. Le 17 novembre, Rustam Muradov, commandant adjoint du district sud de la Russie, a été transféré de Bakou à Erevan par un vol spécial. En remettant le corps, Muradov a transmis les paroles des Azerbaïdjanais selon lesquelles Taron était un héros, enterrez-le comme un héros.

ALEXANDRE HARUTYUNYAN

Le héros d'aujourd'hui de la série « Enfants de l'Arménie Occidentale » est Alexandre Ivani Haroutiounyan, un combattant intrépide, prompt à naviguer dans toutes les situations, toujours optimiste, qui a reçu le titre de « Héros de l'Artsakh » pendant la guerre de 44 jours.

Alexander Harutyunyan a gagné son nom en s'engageant dans le mouvement de libération de l'Artsakh en tant que mineur, en planifiant et en dirigeant de nombreuses opérations réussies, en années de travail équitable et en adoptant son type humain et impartial. Alexandre Haroutiounyan est né le 28 février 1974 à Stepanakert, il a étudié à l'école numéro 3. Il était encore à l'école lorsque le mouvement d'Artsakh a commencé, mais il ne pouvait pas suivre sereinement les actions qui se déroulaient en marge et est rapidement devenu l'un des plus jeunes soldats de la 4e compagnie de volontaires. Il a participé aux trois guerres d'Artsakh et il n'avait que 16 ans d'âge pendant la première guerre. Il était âgé et mentait en prétendant avoir 19 ans pour rejoindre les équipes. Après 3 jours de recherche, son père l'a trouvé dans les positions de Haykavan, l'a ramené de force chez lui, puis l'a envoyé au village chez ses grands-parents. Alexandre s'enfuit à nouveau, il se rend d'abord chez le héros national Yuri Poghosyan et lui dit qu'il veut rejoindre le combat. En raison de son âge, Yuri ne veut pas accepter et donne une condition que s'il remplit une mission, il sera enregistré.

Alexandre est envoyé à Khojalu, ce dernier remplit la mission et rejoint les rangs. Le 28 mai 1994, il a reçu le 1er degré de la « Croix martiale », qui était à l'époque la plus haute distinction de l'Arménie Orientale. Après la guerre, Alexandre a servi dans les forces armées d'Artsakh jusqu'en 2003, après quoi il a été libéré comme invalide de 2e classe en raison de son état de santé. Pendant la guerre, il a eu des problèmes d'audition, mais cela n'a en rien gêné ses activités militaires ultérieures.

Alexander Harutyunyan, membre du conseil d'administration de l'Union des combattants de la liberté d'Artsakh, président de l'union territoriale de Stepanakert, a reçu une formation juridique, a travaillé pendant un certain temps au comité de l'eau de la région d'Askeran, mais est tombé amoureux de l'uniforme militaire pendant la première guerre d'Artsakh, et y resta fidèle jusqu'à la fin de sa vie.

EDIK ET ARMEN KARAPETYAN

Le père et le fils des Karapetyan sont morts lors de la troisième guerre d'Artsakh. Le père, Edik Karapetyan, était volontaire, le fils, Armen, un conscrit. Le fils est décédé le 2 octobre, le père le 3 octobre. Les funérailles et l'inhumation du père et du fils ont eu lieu le même jour.

Armen était un conscrit, âgé de 19 ans, il était le plus jeune de la famille, il avait 2 sœurs aînées. C'était un jeune homme patriotique, proactif, très actif dans la communauté, amical, il a été élevé avec patriotisme et un grand dévouement à la patrie, à l'instar de son père.

Le père, Edik Karapetyan, avait 56 ans, il a participé à la guerre de survie d'Artsakh en 1992-1994, il portait le nom de combattant « Shun Edo ». Dès le début de la guerre, il s'est porté volontaire et est parti se battre. Il n'est pas allé là où se trouve son garçon, il s'est battu à un autre endroit. L'attaque turco-azerbaïdjanaise du 27 septembre fut la dernière guerre d'Edik Karapetyan. Le combattant de la liberté médaillé du service de combat a participé à la fois à la première guerre de libération de l'Artsakh et à la guerre de quatre jours de 2016.

Même sa mère, restée seule à la maison, ne l'a pas dissuadé de partir en guerre. Sa femme et sa fille n'étaient pas en Arménie, il a assuré à sa femme Alina qu'il n'irait pas à la guerre. Les Karapetyan sont originaires de la région du Syunik, de Goris, mais ils vivent depuis plusieurs années dans la communauté Parakar de la région d'Armavir.

Le père a rassuré son fils en lui disant qu'il ne serait pas emmené au front, qu'il avait un problème de vision, et le fils a dit à son père qu'il était chauffeur et qu'ils ne seraient pas emmenés à des postes. Le fils et le père ont été tués par une frappe de drone, le père à Karvachar, le fils à Mekhakavan. Edik ne savait pas que son fils avait été tué. La dernière fois qu'Armen a parlé aux habitants, il a dit que tout était normal, nous nous battons. Le père et le fils sont morts consciemment.

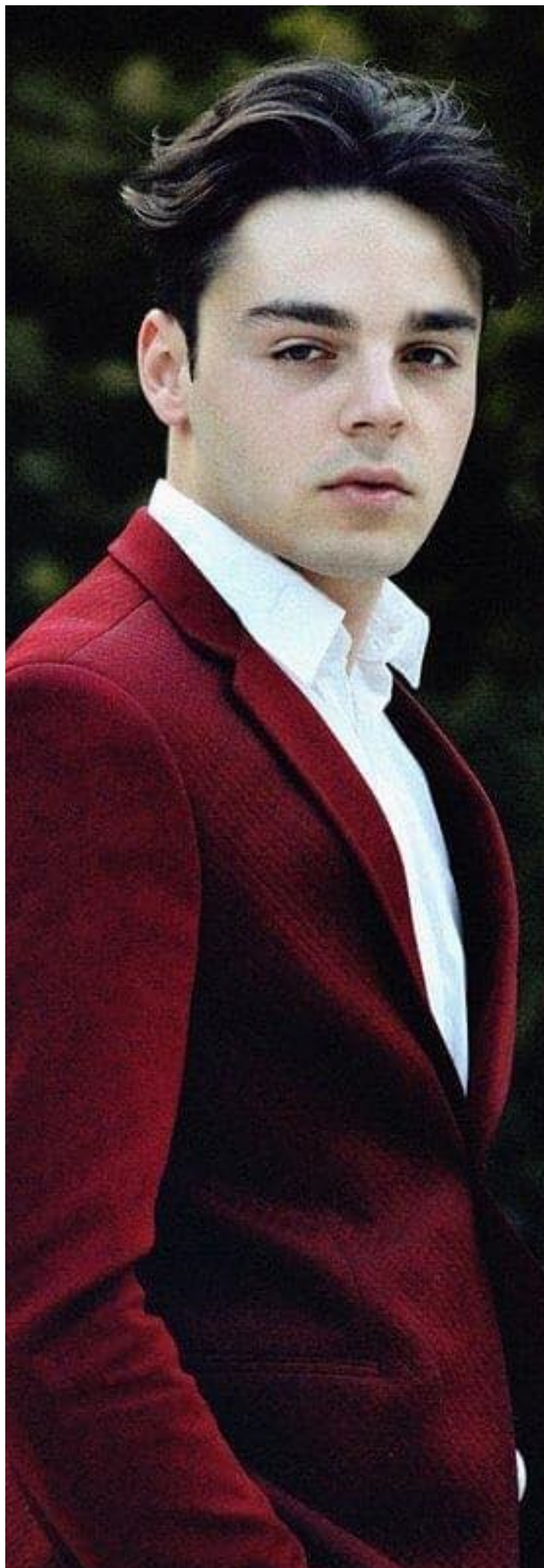

GEVORG KULIJANYAN

Gevorg Samveli Kulijanyan est né le 23 mai 2002 dans le village Horatagh de Martakert. Il est l'un des héros immortels de la guerre de 44 jours. Gevorg était orphelin des deux côtés, il vivait avec sa tante et sa grand-mère dans le village Tsaghkunk d'Etchmiadzin. Il aimait marcher partout où il allait, il faisait des allers-retours à pied, il aimait avoir tout pour lui.

Les professeurs et les amis disent que c'était un garçon très sympathique et gentil, prêt à aider tout le monde. Gevorg s'est essayé à divers domaines, a fréquenté les échecs, mais parce qu'il aimait une vie active, il a commencé à faire du sport. Il a remporté de nombreux succès sportifs, prenant principalement la 1ère ou la 2ème position. Avant de partir pour le service, il avait déjà reçu le grade de sergent junior de l'Union des volontaires de la Garde terrestre. Il a rejoint le service le 9 juillet 2020 dans l'une des unités militaires de la région de Martouni en Artsakh, puis a déménagé à Haykazov. Il était domestique depuis quelques mois lorsqu'il s'est enrôlé dans la guerre. Il a rassuré ses proches sur le fait que tout allait bien, qu'ils étaient de nouvelles recrues et qu'ils n'avaient pas participé à la guerre. Mais Gevorg était artilleur.

La dernière fois qu'il a parlé à sa tante, c'était le 31 octobre, il a éteint le téléphone pour qu'elle n'entende pas le bruit des coups de feu, il n'a pas dit qu'ils participaient également au combat. Selon Virab, l'ami le plus proche de Gevorg, il l'a appelé et lui a dit qu'ils allaient à Chouchi, il pourrait ne pas appeler avant quelques jours, laisser ses amis aller couper l'herbe pour leur maison, il n'y avait pas assez d'herbe pour l'hiver. Le 2 novembre, Gevorg a été immortalisé par un obus d'artillerie lors des combats acharnés pour Chouchi. Après la mort de Gevorg, un arbre au nom de Gevorg a été planté à « Everzhneri Purak » sous le numéro 305. Gevorg Kulijanyan a reçu à titre posthume la médaille « au combat ».

TIGRAN HARUTYUNYAN

Tigran Harutyunyan était un artiste dans toutes ses qualités, son apparence belle et impressionnante, son attrait et son talent artistique ne lui permettaient pas d'aller ailleurs que sur scène et à l'écran.

Les amis appelaient souvent Tigran le jeune DiCaprio. Après avoir étudié dans une école de danse et dansé dans divers groupes pendant de nombreuses années, Tigran a choisi l'Institut de théâtre et de cinéma d'Erevan. Parallèlement à ses études, il dansa dans l'ensemble « Amaras », avec eux il réussit à se produire dans des spectacles à l'étranger, notamment à Paris et à Moscou. Tigran n'avait pas de formation d'acteur, mais grâce à son talent naturel, il a reçu de nombreuses offres pour jouer dans les vidéos de représentants du show business arménien.

A joué dans la sitcom « Outdance » et a dansé au théâtre Hakob Paronyan.

« Tigran a été admis gratuitement avec un point d'écart et est entré au service plus tard que ses pairs. Tigran travaille depuis l'âge de 14 ans et a acquis une expérience professionnelle dans de nombreux domaines différents avant son service. Il disait que je devrais tout avoir.

Selon des amis, il était impossible d'être triste et de s'ennuyer avec Tigran. En tout cas, il était positif et optimiste. Il était amateur de sports extrêmes et a même acheté une moto. On pouvait le trouver au volant de n'importe quel véhicule.

Tigran a servi à Hadrut et y était pendant la guerre. Ses amis de l'armée disent qu'il était un soldat fort, disposé et prêt à aider ses amis. C'est ainsi qu'il est devenu un héros en sauvant son ami, le 10 octobre 2020.

A photograph of ancient stone ruins under a starry night sky. The ruins consist of several stone walls and pillars, some of which are partially collapsed. In the foreground, there are two large, rounded stone blocks, one of which has a small hole in it. The ground is covered in rubble and small stones. The sky is dark with many stars visible.

CULTURE

www.westernarmeniatv.com

MONUMENTS DE L'ARTSAKH. EXPOSITION AU MUSÉE D'HISTOIRE DE L'ARMÉNIE ORIENTALE

L'exposition de photos des monuments commémoratifs de l'Artsakh a débuté au Musée d'histoire de l'Arménie. Avant cela, un concours avait été annoncé auquel participaient des dizaines de photographes d'Artsakh, 3 œuvres remportées chacune dans deux nominations :

photo artistique et documentaire. Le 5 novembre, 60 photos ont été présentées, représentant divers monuments, églises et monuments de l'Artsakh.

L'objectif principal de l'exposition est de préserver la mémoire des monuments perdus afin qu'ils ne soient pas oubliés, ainsi que de montrer les monuments actuellement menacés en Artsakh.

C'est particulièrement important après le nettoyage ethnique et le déplacement forcé de la majorité arménienne.

TOUT CE QUI EST ARMÉNIEN À JÉRUSALEM RESTERA ARMÉNIEN

Le patriarche arménien de Jérusalem, l'archevêque Nourhan Manukyan, a visité la partie barricadée du « Jardin des vaches » du quartier arménien de la vieille ville et a exprimé son soutien aux militants du mouvement pour sauver le quartier. Le mouvement le rapporte sur le microblog de X.

« Tout ce qui est arménien restera arménien », a assuré le patriarche. Manukyan a également discuté avec les militants des prochaines mesures visant à préserver la communauté arménienne de la ville.

L'ÉGLISE SAINT HARUTYUN D'HADRUT CONTINUE D'ÊTRE VANDALISÉE

Bakou a annoncé que l'église St. Résurrection d'Hadrut sera restaurée en tant qu'église aghvanienne. Le Conseil d'État de l'Artsakh pour la protection du patrimoine culturel le rapporte sur sa page Facebook.

Il est à noter que selon le plan directeur nouvellement élaboré de la ville de Hadrut, celle-ci sera restaurée après avoir effectué des fouilles archéologiques.

Il est également prévu de créer un musée représentant la culture « calcaire » dans l'église. Rappelons qu'après la guerre de 44 jours, les autorités de Bakou, sous divers prétextes, interdisent l'entrée

de la mission de l'UNESCO dans les territoires occupés de l'Artsakh. Aucune mission de l'UNESCO ne s'est rendue en Artsakh même après la déportation forcée des Arméniens de l'Artsakh en septembre 2023. Il convient de noter que selon Makar Barkhudaryan, l'église a été construite en 1621.

L'église fut rénovée en 1819, lors de l'installation du dôme. La rénovation a été réalisée en 2007 avec le soutien financier de Mikhaïl Baghdasarov, philanthrope d'origine russe originaire d'Azok.

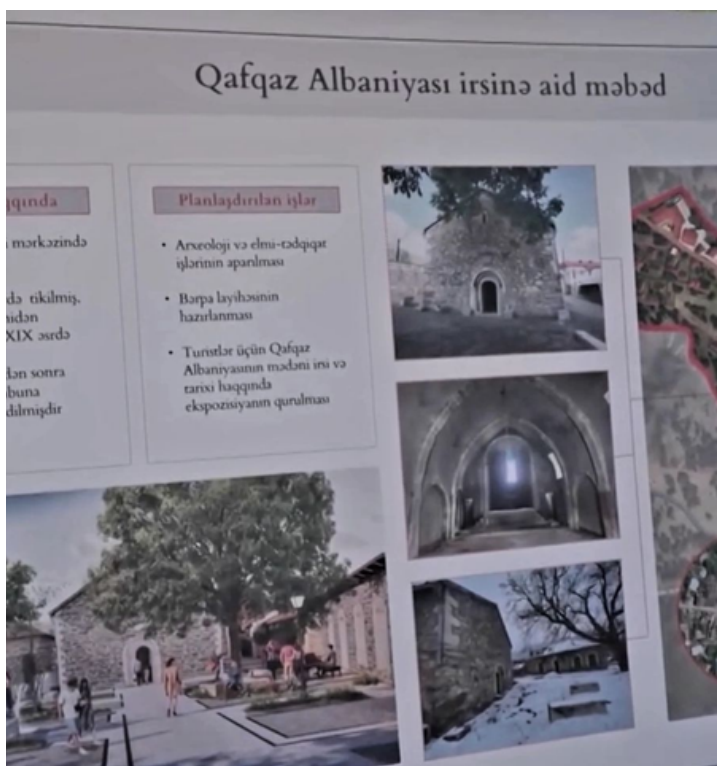
L'ARMÉNIE ORIENTALE A REJOINT LE VOLET « CIMETIÈRES IMPORTANTS D'EUROPE » AVEC LE CIMETIÈRE-MONUMENT MÉDIÉVAL HISTORIQUE DE NORATUS

Le « Service des réserves historiques et culturelles des musées et de la préservation de l'environnement historique » du ministère de l'Éducation, des Sciences, de la Culture et des Sports de l'Arménie Orientale a officiellement rejoint l'association « Association des cimetières importants d'Europe/ASCE ».

L'association « Cimetières importants d'Europe » du programme des Itinéraires culturels du Conseil de l'Europe est considérée comme l'un des plus grands réseaux européens de destinations culturelles et touristiques, présentant au grand public la culture et l'importance historique des cimetières européens.

L'association comprend plus de 150 cimetières importants en Europe, créant une alliance solide entre de nombreuses organisations européennes de protection de la culture et des monuments.

L'Arménie Orientale est membre de l'association « Cimetières importants d'Europe » avec le cimetière-monument médiéval historique de Noratus, qui ouvre de larges perspectives dans le contexte de la vulgarisation du patrimoine historique et culturel arménien, de l'expansion des itinéraires touristiques et de l'internationalisation.

LA TÉLÉVISION D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, FIDÈLE À SES PRINCIPES ET À SES TÉLÉSPECTATEURS, POURSUIT SON TRAVAIL ININTERROMPU AVEC DE NOUVELLES APPROCHES. COMME VOUS LE SAVEZ DÉJÀ, NOTRE TÉLÉVISION NE FAIT PAS D'AUTOPROMOTION, ELLE DIFFUSE PRINCIPALEMENT DES CONTEXTES POLITIQUES ET AUTRES LIÉS À L'HISTOIRE, AU PRÉSENT ET À L'AVENIR DE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE, AINSI QUE DES INFORMATIONS SOULEVANT DIVERSES QUESTIONS.

NOUS PRÉSENTONS ÉGALEMENT LA TRANSITION POLITIQUE DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, DU GOUVERNEMENT, DE L'ASSEMBLÉE NATIONALE ET D'AUTRES STRUCTURES DE MANIÈRE TRANSPARENTE ET ACCESSIBLE. CHERS COMPATRIOTES, AVEC VOTRE SOUTIEN, LES POSSIBILITÉS DE NOTRE TÉLÉVISION SERONT ENCORE ÉLARGIES ET RENFORCÉES. NOUS SOMMES FORTS ENSEMBLE.

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Ce journal hebdomadaire est publié sous les auspices de la télévision d'État d'Arménie Occidentale.
Tous les droits d'auteur sont réservés.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

WHAT IS WESTERN ARMENIA?

The homeland of the **Armenians** is the **Armenian Highlands**, which cover an area of 400,000 km² and are located **between three seas**: the Mediterranean, the **Caspian and the Black**, with an average altitude of 1,500 to 1,800 m above sea level.

The highest point in the **Armenian highlands** is Mount Masis (5,165 metres). **The Armenian people** are the original **inhabitants of 6 Armenian provinces** (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), **historically known** as Armenia, then Turkish Armenia, and now **Western Armenia, and Cilicia**.

Prosperous states. However, the **Armenian highlands were the scene** of conquests and wars **by the Achaemenid** and Byzantine empires, the Arabs, the Mongols and the Seljuk Turks. **Between 1894 and 1923**, three successive **Turkish governments**, the Hamidian government, **the government** of the Young Turks and that of **Mustafa Kemal**, perpetrated the genocide of Armenians in Western Armenia, killing **almost 2 million people**.

After the genocide, most of the **indigenous Armenians** of Western **Armenia** were expelled from **their ancestral homeland** and dispersed **throughout the world**. Today, most of them live in exile, **victims of** assimilation processes.

The Armenians who **still live in occupied Western Armenia** continue to suffer **under the colonial yoke** of the invading **Turkish forces**. As part of the process of **national reconstruction**, a structure of the State of **Western Armenia**, a continuation of the **State of Armenia** recognised in 1920, has been **formed, based on** the National Council of **Western Armenia**, which declared its existence in **Shushi in Artsakh in 2004**.

HISTORICAL REMINDERS:

- - By Russian decree of December 29, 1917, Russia recognized the right to self-determination of the Armenians of Turkish Armenia until their independence,
- - On February 26, 1919, the President of the Armenian National Delegation Boghos Nubar Pasha presented a Memorandum on Armenia before the Supreme Council of the Allied Powers.
- - On May 15, 1919, the National Delegation, the first governance of Western Armenia, elected by the Armenian National Conference in Paris, was composed of His Excellency Boghos Nubar Pasha, Professor A. Der-Hagopian, doctors H. Nevrouze and K. Pasternadjian and MM. A. Tchobanian and V. Tékéyan. She will work in concert with the Delegation of the Armenian Republic, composed of MM. Aharonian, H. Ohandjanian and M. Bahadjanian will form with the latter the Delegation of Integral Armenia, whose motto will be "Integral Armenia, free, and independent within its historical limits".
- - The State of Armenia on the territory of Western Armenia was recognized de facto on January 19, 1920 (Independence Day), by the Supreme Council of the Allied Powers.
- - The draft Treaty of Sèvres was prepared at the London Conference in February 1920 and finalized within the framework of the San Remo Conference on April 24, 1920.
- - The State of Armenia on the territory of Western Armenia was recognized de jure on May 11, 1920 by the Supreme Council of the Allied Powers and by the United States of America. It is decided that the capital of the Armenian state will be Erzeroum (Karin).
- - In order to facilitate the adoption of the Treaty and to apply the Sèvres clauses, the Greek army attacked on June 23, 1920 in Anatolia and Thrace with the encouragement and support of the Allied States. With the invasion one after the other of Bursa, Balikesir, Uşak and Nazilli, the essential aim of these attacks was to provoke the application of the Treaty of Sèvres and not to allow any modification in the articles of the Treaty.
- - By a Memorandum in response to the draft Treaty of Sèvres submitted on May 11, 1920, Turkey recognized a new Armenian State on June 25, 1920. (Based on the Treaty of Batoum of June 4, 1918).
- - On June 25, 1920, Damat Ferit Pasha, in a delegation in Paris, presented this alternative peace proposal from the Ottoman Empire. But this alternative was not accepted by the Allied Powers.
- The Council of Sovereignty meeting on July 22, 1920, under the presidency of Sultan Vahidettin considered "that he preferred to have a weak existence than to have a heavy loss" and decided to adopt the Treaty. After Tevfik Pasha had not signed this Treaty which divided Turkish territory and which did not at all suit national honor and feelings, Reşat Halis Bey, (bey; title given to notable people), and Rıza Tevfik (Bölükbaşı) Bey, charged by Damat Ferit signed the Treaty on August 10, 1920.
- The State of Armenia, the main Allied Powers, the Associated Powers and Turkey signed the International Treaty of Sèvres on August 10, 1920.
- On November 22, 1920, President Woodrow Wilson signed the Arbitral Award defining the borders between the State of Armenia on the territory of Western Armenia and Turkey.
- On December 17, 2004, at the initiative of Arménag Aprahamian, the National Council of Armenians of Western Armenia declared its existence in Shushi in liberated Artsakh.
- On January 20, 2007, in Stepanakert in Artsakh, the delegates of the Assembly of Armenians of Western Armenia adopted an official declaration on the rights of the Armenians of Western Armenia, an indigenous nation.
- On September 17, 2007, by 144 states, the UN adopted the Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, which recognizes their right to self-determination.
- On February 4, 2011, the National Council under the presidency of Arménag Aprahamian constituted a government of Western Armenia.
- On January 24, 2013, the National Council and the government of Western Armenia commonly declared the project of constituting a Parliament of Western Armenia through democratic elections. On December 16, 2013, 64 deputies were officially elected by the Armenians of Western Armenia registered on the electoral list.
- On December 16, 2013, the 1st President of the Republic of Western Armenia, Arménag Aprahamian, was officially elected by the deputies of the Parliament. - On February 23, 2014, a Presidential decree declared that the Republic of Western Armenia is the continuing State of the State of Armenia recognized in 1920.
- - On February 16, 2014, a Presidential Decree formalized the headquarters of the National Council and the Government in Karin (Erzeroum) in Western Armenia.
- - On May 9, 2016, on behalf of Western Armenia, by decree, the President of the Republic of Western Armenia adopts the National Constitution of the Republic of Armenia which is signed and approved by all citizens of Western Armenia.

-
- - On June 24, 2016, on behalf of Western Armenia, President Arménag Aprahamian ratified the International Treaty of Sèvres.

Thus, the Treaty of Sèvres officially and indisputably enshrined the rights of Armenians on certain territories apprehended by the Turks.

And, these territories of Western Armenia having been emptied of their populations by deportations and massacres, it was certainly necessary, both historically and legally, that these rights were proclaimed. The first contemporary genocide was thus sanctioned by the reparation granted to the Armenian people who were its victims.

It was admitted that violence and crime did not confer a right on the people who perpetrated it. It is highly regrettable that the signatories of the Treaty of Sèvres then, out of weariness or illusory interest, forgot the Armenians. But the Treaty of Lausanne could not eliminate the rights of the latter.

Moreover, this Treaty is unenforceable, in accordance with International Law, against the Armenian people who were not party to it although they were signatories to the Treaty of Sèvres. Public international law decides that when a collective treaty is abrogated and replaced by another, the latter will not be enforceable against the signatory State of the first which has not been a party to the second. For this State, the first treaty continues to have effect.

Consequently, Armenia, signatory to the Treaty of Sèvres, but excluded from the Treaty of Lausanne, can legitimately request the application of the provisions of the Treaty of Sèvres. Moreover, this is the typical case of the leonine treaty obtained by military or diplomatic force or coercion and the validity of which is generally contested.

No doubt the International Law Commission created by the UN on November 21, 1947, and which examines leonine treaties, will be led to examine the validity of the Treaty of Lausanne with regard to public international law. A treaty that flouts law and equity is always ephemeral. It is a source of imbalance and not of peace. The Armenian people of Western Armenia, even though genocided, are tenacious, they demand that justice finally be done to them. His rights are imprescriptible, as are crimes against humanity under international law. For its part, the French Parliament recalled this through a law; "crimes against humanity, as defined by the United Nations Resolution of February 13, 1946 taking note of the definition of crimes against humanity as it appears in the Charter of the International Tribunal of August 8, 1945, are imprescriptible by nature."

Even if the Treaty of Sèvres was not ratified by all parties, such as France for example, it was applied by the same parties who did not ratify it, for example the question of Protection Mandates for civilian populations from France in Cilicia, Great Britain, and Italy who were not respected.

To better understand the ratification system of the signatory parties to the Treaty of Sèvres, it is important to study the national Constitution of each of the signatory states, including the Ottoman Empire (Turkey). For example, following the Sovereignty Council of Sultan Mehmed VI dated July 22, 1920, the Sultan ordered the signing of the Treaty of Sèvres, which is equivalent to ratification on the basis of the Ottoman Constitution.

The figures revealed on Reparations in this study do not take into account the entire genocidal period, as well as the characteristics presented at the Peace Conference by Boghos Nubar in February 1919 in Paris.

The Armenians must demand, among other things, from the signatory states, the ratification of the Treaty of Sèvres.

Claiming the non-enforcement of the Treaty of Sèvres or its replacement is part of Turkish anti-Armenian and obviously anti-Western Armenia policy.

Never has a Peace Treaty commonly called the Treaty of Sèvres been the subject of such an aggressive policy to try to replace it, in the face of the populations concerned.

All this was not enough (these agreements are not legally legitimate), and will not be enough to replace the Treaty of Sèvres and to curb the demands of Western Armenia and the enforcement of President Woodrow Wilson's arbitral award. .

The separation of the Soviet Republic of Armenia from the Republic of Armenia in 1920 was recorded by the parliament of the newly declared republic on September 21, 1991. The new Republic of Armenia, declaring itself neither as a successor state nor a continuation state of the Republic of Armenia of 1920, has renounced all claims towards Turkey. Therefore, a distinct assignment of tasks and separation of roles between the Western and Eastern components of the Armenian nation, and the coordination of their efforts could contribute to an optimal solution of their national problems. This is why not only has Western Armenia not renounced its rights, but also it has not renounced its duties towards its population and towards the States which have recognized it as sovereign, free and independent. .

- On August 9, 2016, on behalf of Western Armenia, the President ratified the United Nations Convention on the Law of the Sea.

- On October 1, 2016, on behalf of Western Armenia, the President ratified the Convention concerning the Rights and Duties of States.

- On January 20, 2017, on behalf of Western Armenia, the President ratified the United Nations Charter.

- On December 17, 2018, 77 deputies were officially elected by the Armenians of Western Armenia registered on the electoral list.

- On January 18, 2019, the President of the Republic of Western Armenia, Arménag Aprahamian, was officially re-elected by the deputies of Parliament for a second term.

- On January 19, 2020, the new government presented its government project to the deputies of the National Assembly of Western Armenia.

- On August 10, 2020, the Armenians of Western Armenia, their president, their government, and their parliament officially commemorate the Centenary of the signing of the international peace treaty signed in Sèvres.

- On September 27, 2020, the second war in Artsakh began, triggered by Azerbaijan supported by an international coalition of states and jihadist terrorists from Syria.

- On November 8, 2020, the Azeri armed forces announced the occupation of Shushi.

- On March 1, 2021, the Parliament of Artsakh declared the territories under the control of Azerbaijan following the 44-day war as occupied territories.

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- On March 1, 2021, the Parliament of Western Armenia adopts the Law on Artsakh recognizing the right to self-determination of Artsakh Armenians and their autonomy on the basis of the territorial recognition of the San Remo Conference and the Treaty of Sèvres as an integral part of the Republic of Armenia of 1920.

VOTE FOR FUTURE THE LIST OF FUTURE DEPUTIES OF WESTERN ARMENIA

Vote for the list of future deputies of Western Armenia

(legislative elections of 2023)

The Electoral Commission of the Parliament of the Republic of Western Armenia presents below the official list of candidates for the 2023 legislative elections of the Parliament of Western Armenia.

You are invited to participate in the elections for future parliament of the Republic of Western Armenia. All you have to do is to fill out the requested form and apply.

Confirmation of your choice, “For, against, or I abstain” and duly completed form will be done by clicking on the final button “Send”.

You can only check this from the list “for, or against or abstain”. Any other choice will be invalid.

Under these conditions, you support or reject the list of candidates.

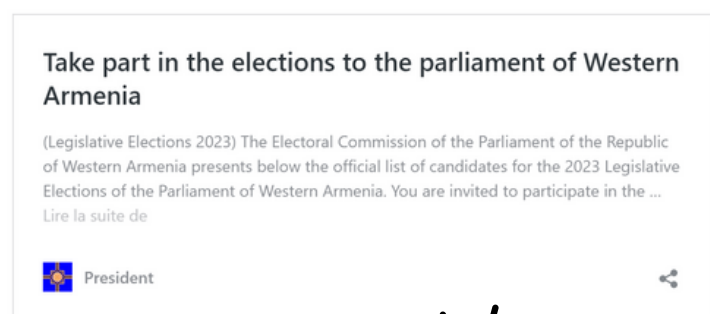
The voting form will be open from December 8, (at 08:00)until the deadline of December 15, 2023.(at 22:00).

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԹՅԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՔՈՒՆԱՐԿԵՔ
ԱՊԱԳԱ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐՈՒ
ՑՈՒՑԱԿԻՆ

- ✓ Կողմ եմ
- ✓ Դեմ եմ
- ✓ Ձեռնպահ եմ

ՔՈՒՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՁԵՒՐ ԲԱՅ ԿԵԼԱ
08.12.2023 ժամը 08:00-
15.12.2023 ժամը 24:00
ՔՈՒՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՖՈՐՄԱՏ
Online
www.president-western-armenia.eu

Take part in the elections to the parliament of Western Armenia

(Legislative Elections 2023) The Electoral Commission of the Parliament of the Republic of Western Armenia presents below the official list of candidates for the 2023 Legislative Elections of the Parliament of Western Armenia. You are invited to participate in the ...
Lire la suite de

 President

ZOOM MEETING OF CANDIDATES FOR THE NATIONAL ASSEMBLY OF WESTERN ARMENIA

On December 3, the Zoom meeting organized by the Election Commission of the National Assembly of Western Armenia took place. Speaker of the National Assembly of the Republic of Western Armenia Nelly Harutyunyan introduced the deputies who exceeded the temporary threshold.

Out of 112 candidates 62 passed the threshold, Vrej Aprahamian, Jean Ghazarossian, Armenag Aprahamian, Lydia Margossian, Nelly Harutyunyan, Seda Melikyan, Gayane Tadevosyan, Benjamin Hovhannisyan, Simon Daronian, Andranik Pertakian, Sargis Stamboltsyan, Arman Khatchikyan, Vardan Simonian, Aramazd Arbagian , Shant Yergatian, Areg Pilvankian, Sarkis Naroyan, Arman Grigoryan, Hovhannes Davtyan, Vrej Abejian, Margarita Davtyan, Simon Gasparyan, Murad Surenyan, Ashod Harutyunyan, Suren Shahumyan, Paruyr Shahumyan, Armen Petoyan, Hrach Yagan, Narine Sahakyan, Ashot Harutyunyan, Marieta Dunikyan, Karine Grigoryan, Alexandro Dorumian, Violeta Aghayan, Arman Hakobyan, Vartan Zarenikian, Zaruhi Khachatryan, Mardiros Cakoyan, Anahit Ohanian, Ararat Hovhannisyan, Samuel Julian, Vazgen Sislyan, Armenuhi Sahakyan, Khachik Haykanyan, Martin Khanyan, Khachik Haykanyan, Anna Grigoryan, Mirta Satchian, Alexander Nazaryan, Lala Aslikyan, Pathilia Aprahamian, Ara Pahlevayan, Ruzan Mkhitarian, Hovhannes Manukyan, Nune Balayan, Grigor Amirzayan, Simon Melkonyan, Khosrov Ilyozer, Armen Davdalyan, Arman Mazgertyan, Igor Azaryan, Suzy Vardanyan.

We remind you that the elections will be finalized on December 15, 2023.

ԱՐԵՎՄԱՍԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ԱՐԵՎՄԱՍԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ/ԱՐՑԱԽԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

2023թ. դեկտեմբերը կայանալիք ԱԺ ընտրություններու նախընտրական քարոզարշավ

ZOOM

www.WESTERNARMENIATV.COM

THE CONDOLENCE SPEECH OF ARMENAK ABRAHAMYAN, PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF WESTERN ARMENIA

On December 5, at the age 86, died from long lasting illness T.Taron Chercheryan, Bishop of Mother See of Holy Echmiadzin.

The president of Western Armenia Armenak Abrahamyan expresses his deepest condolences to The Mother See of Holy Echmiadzin ,to the Presbitery of Armenian Diocese of France, to freinds and relatives.

Bishop Taron Tchertcheryan was clergyman with high human and spiritual qualities bearing the values of the Armenian church and Western Armenian valus and was the true characteristic clergyman.

He considered his mission to stand next to our national values, next to Armenian culture, church, army family ,faith. Son of Armenian imigrant parent was born in Beirut but devoted his all life to the Armenian history and culture.

ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA

From January 9, 1918, reconciliation negotiations resumed in Brest-Litovsk. The head of the Russian delegation was already Lev Trotsky, who was trying in every possible way to gain time, hoping that there would soon be a revolution in Germany and Austria.

But the revolution had not yet begun and Germany's demands were becoming more and more severe and humiliating. Lenin and Trotsky were forced to declare that "the revolutionary masses of Europe have not come to our aid, therefore the continuation of the war is inevitable." In early January, information spread in the Caucasus that Turkey wanted to conclude a separate peace with the Transcaucasian Commissariat. The "Mshak" newspaper warned that the Turkish government could begin its advance in the spring and that, as national military units were not formed, this could have disastrous consequences. Even if national military units could protect the borders of the Caucasus, the defense of Turkish Armenia would be almost impossible. "There is no doubt that the salvation of Armenia is in danger and that it will probably be passed on to Turkey either by the Lenin-Trotsky government or by the Transcaucasia commissariat," the newspaper writes.

Negotiations with the "Independent Government of the Caucasus".

On January 3, 1918, the commander of the Caucasus Front, Ilya Odishelidze, reported that Vehib Pasha, the commander of the Turkish army on the Caucasus Front, had proposed to begin negotiations with the "Independent Caucasian Government".

On January 4, the Commissioner examined the Turkish proposal. Gegechkor reports that the Turks are ready to make peace with the Caucasus.

Following the discussion, the Commissariat declared that it was a temporary body, that it "had no opinion" on the matter and left the responsibility for making a decision to the center of the country. Gegechkori also reports that during the armistice negotiations, the representative of the Russian delegation, General Vyshinsky, used the expression "independent government of the Caucasus", which the Turks now use.

As a result of heated discussions, they decided to announce to the Turks that they would participate in the Constituent Assembly, where the issue of reconciliation will be resolved. Ramishvili observes that in the event of a ceasefire violation, "they have no possibility of going to war against the Turkish government, so the response must be structured in such a way that it does not give the Turks the "opportunity to violate the ceasefire and destroy the ceasefire."

"A few days after the signing of the armistice, Vehib Pasha sent a new request to Odishelidze, the commander of the Caucasian army, reporting that Enver Pasha would like to know how to restore relations with the independent Caucasus. The Council of Labor, Military and Peasant Deputies will respond to the bait so cleverly thrown by Enver for the "independent Caucasus":

"We are part of the Russian Republic, we can negotiate with you for peace after the decisions of the Constituent Assembly »

(Astvatatur Khachatryan, Diplomatic relations between Eastern Armenia and Turkey, November 30, 1917, – October 30, 1918, Yerevan, 1920. Published in Yerevan, 2010).

On January 15, 1917, the Transcaucasian Commissariat sent a response to Vehib Pasha. On the occasion of the main message of General Commander-in-Chief Enver Pasha, the Transcaucasian Government asks you to be assured that the Commissariat is fully united with the Commander-in-Chief of the Ottoman Army in his humanitarian effort to soon restore the mutually desired conciliatory relations between the two countries. »

In the letter, the Commissariat informed Enver that in order to end the war, they also had to negotiate with the other autonomous governments of the Russian Republic, which is why they asked for time.

“The Transcaucasian government hopes that the three-week period will not make it difficult for you, General, wait. I ask you to believe in my great respect for you,” was the end of the letter signed by Gegechkori to Enver.

The Tatars were impatiently waiting for the Turks

Although Transcaucasia acted as a single unit, it was evident that the goals of the Armenians, Georgians and Tatars were very different. If the Turkish invasion meant total destruction for the Armenians, the Tatars impatiently awaited the Turks. Nor were the Georgians particularly worried about a possible Turkish invasion.

“While it is an exaggeration to say that the Tatars would like Turkish rule, it is safe to say that they would like the success of the Turks in Turkish Armenia and their patronage over themselves and Transcaucasia.

This was fundamentally contrary to Armenian aspirations and goals. The Georgians did not want Turkish patronage,

but to make the weight of the Armenians in Transcaucasia insignificant, they would have wanted the Turks to take Turkish Armenia from the hands of the Armenians, and in this direction they would have succeeded which was necessary through Odeshelidze, the commander of the Caucasus Front, brother-in-law of Vehib Pasha,” wrote Ruben Ter-Minasyan.

The Ottoman Empire in decline, what we can remember during the Armenian genocide is that the only state that obtained international recognition (by Russia) in the region was Turkish Armenia and that the constitution of an artificial transcaucasian government aimed to weaken Armenian resistance on the Turkish Armenian front.

The renunciation of Eastern Armenia to support the resistance of the Armenians of Artsakh in September 2023, allowing the genocide of the indigenous Armenian population to be perpetrated on this ancestral territory is already recorded in the history of Armenia and Azerbaijan .

And as Prime Minister Pashinyan says and continues to repeat, this story was already included in the Alma Ata agreements of 1991, which he only applies to the letter, of course, as a pretext for not taking into account that Artsakh has always been part of Armenia.

At the end of January in 1918 the Brest-Litovsk negotiations, the second stage of which started in 1917, were again at the core of the events taking place in the Caucasus. at the end of December and continued with partial interruptions until January 28,1918. In Brest-Litovsk, Trotsky refuses to accept Germany's ultimatum, does not sign any document and declares that Russia unilaterally ends war and disbands the army.

The next day, Commander-in-Chief Krylenko addresses to the soldiers and officers, urging them to arm themselves with patience, to maintain military equipment, not to obstruct the movement of railway vehicles, process

and retreat by unit by unit. Germans inform to Russian delegation if they don't accept their ultimatum therefore means that the armistice signed between the two states shall lose its force. Despite the protest notes of the Bolsheviks, on February 5, 1918, the German troops attack from all directions and capture Russian settlements one after the other and approach to Petrograd. In a few days, the German troops, without encountering any resistance, advance for 200-300 kilometers. Max Hoffman, head of the German delegation, wrote: "I have never seen such an absurd war. We fought The head of the German delegation, Max Hoffman, wrote: "I have never seen such an absurd war. We were fighting in trains and cars. You put a group of soldiers with machine guns and one cannon on a train and move to the next settlement. You take over the station, arrest the Bolsheviks and move on." The failure of the Brest-Litovsk negotiations is accepted in Transcaucasia with alarm and concern. The Transcaucasian Commissariat had to clarify its position on concluding a separate peace with the Turks.

On February 3, the Commissariat calls on the population not to give in to provocations, to remain steadfast in revolutionary positions and remember that anarchy can lead to a great bloodshed. The Turks immediately take advantage of the collapse of the negotiations and of the advance of the German troops. At the beginning of February, the commander of the Turkish army, Vehib announced that in order to end the anarchy, their army should move forward until they will meet the Russian troops. The Turks knew very well that they would not meet Russian units for a simple reason that they simply doesn't exist.

"Every day Russian troops, military and civilian institutions, hospitals are leaving Trabzon. There is a small regiment of Georgian soldiers, to whom the defense of the city is left. Officials of all institutions, whether Armenian, Russian, Greek or Georgian, are also leaving the city.

There are no Turkish troops in the area, so there is no immediate danger from them, but there are gangs (maybe they are askyars in bandits' clothes) who regularly attack Greek villages and Russian and Georgian soldiers when they meet them in small groups.

Getting out of Trabzon is a great act of heroism. A person leaving there faces great difficulties, There are no Turkish troops in the area, so there is no immediate danger from them, but there are gangs (maybe they are askyars in bandits' clothes) who regularly attack Greek villages and Russian and

Georgian soldiers when they meet them in small groups.

Getting out of Trabzon is a great act of heroism. A person departing from there faces great difficulties, because there are few ships, and the passenger ships are always full of soldiers.

Anarchy is perfect. Due to the lack of transport and the difficulty of leaving the city, the institutions are unable to transport their goods to

Transcaucasia. The families of the volunteers, of about 200 women and children, were forced to hire a private Greek for 25,000 rubles.

Due to the retreating troops, the city is situated in the worst sanitary condition. There is stench everywhere and everywhere. The pestilence, which had been completely weakened due to cold, due to may raise again in Spring when it becomes warmer. In general, the situation, both in the city and in the region, is very dangerous and deplorable.”

Felix Smith, US consul in Tiflis in 1918. on February 12, telegraphed to US Secretary of State Robert Lansing by following: “The Russian troops actually left the Caucasian front. The Erzurum-Van-Yerznka line was captured by Armenian forces.

Turkish irregular groups occupy the east and west of Trabzon. Trebizond’s huge arsenals are threatened by the Kurds and the local Muslim population.

A Threat to Armenians Only

The Turkish proposal to conclude a separate peace with Transcaucasia put Armenians in a difficult situation. The Turkish invasion was a threat only to the Armenians among the three peoples of Transcaucasia. both the Georgians and, even more so,

they did not consider the Turks as enemies, therefore they had no intention of war.

The Georgian press, analyzing the situation in 1918 At the end of January, wrote that the Turkish reconciliation proposal should be accepted immediately. Tatar author Akhliev wrote in particular:

“There is no doubt that we have lost the current war and we are unable to continue the war, because we no longer have money, no military barracks, no experienced commanding staff, no discipline and enthusiasm, no military equipment, and no other goal of the war. Only the Armenians have some goal of the war, and hardly any other

“There is no doubt that we have lost the current war and we are unable to continue the war, because we no longer have money, no military barracks, no experienced commanding staff, no discipline and enthusiasm, no military equipment, and no other goal of the war. Only Armenians have some goal of the war, and hardly any other nation shall warmly support that goal. Georgians will not go to war against the Turks, because the Turks do not immediately threaten Georgia. The Russians themselves are leaving the front, and the Muslims will not go war against turks.

At the beginning of 1918 the Transcaucasian Commissariat decided to stop its activities, instead decided to create a representative body that would deal with solving many problems inside Transcaucasia. In the first place was the peace negotiations with the Turkish government. Receiving the telegram from the Turkish side, the Commissariat promised to respond within three weeks, and the final decision had to be taken by the newly formed Transcaucasian Seim.

The first session of the seim was convened in 1918, on February 10. Deputies were elected and distributed according to the principle of parties and associations. The largest among them was Social-Democratic Menshevik faction, which had 32 deputies. In second place was “Musafat and the group of non-partisans” with 30 members. Armenians had 27 deputies: Rostom, Kostik Hambardzumyan, Hamo Ohanjanyan, Hakob Zavryan, Hovhannes Kajaznuni, Simon Vratsyan, Alexander Khatisyan, Khachatur Karchikyan and others.

In the second session of the Seim, on February 13, Nikolay Chkheidze was elected president, and then Gegechkor made a speech.

After talking about the complications that appeared in the period of administration of the commissariat, Gegechkori touches on the issue of reconciliation. "I have a document in my hands regarding the ceasefire and reconciliation. Terrible dark clouds are approaching us.

How to disrupt lightning Sejm will decide. In any way, the primary issue is the reconciliation. Apparently, for the problem it can be solved quite beneficially" for Transcaucasia." The "democratic reconciliation" with Turkey meant to achieve primarily through Armenians, because during the war the Russian army appeared in the territory of Western Armenia.

Peace without annexation.

In a regular sitting of sejm on February 15, the majority believed that it was necessary to make peace with the Turkish government, however, by the same principle that the Bolsheviks were guided by, without annexation, without war fines and on the basis of the right of people for self-determination. The representatives of "Musafat" and the leader of the Mensheviks, Noah Jordan, were against to this approach. According to him, "Transcaucasia cannot make a shameful peace with Turkey. it would be better to die with honor.'

Jordan's speech also contained remarkable episodes regarding the territorial problems of the peoples living in Transcaucasia

He stated that the only way to avoid from the ethnic conflicts in Transcaucasia is the equality of all nations.

"Every nation in order to have an opportunity to self-determination, shall have demand of territory. However, in the Transcaucasus, almost no nationality can get such a flat territory, not consisting another nation in it. In this case, then it is possible that everywhere the national majority will persecute the national minority, that is, the very issue that needs to be resolved, the national issue, will remain unresolved," said Jordania. Confederation puts out of order the question of ending the war and concluding peace by the principles announced by Russia's revolutionary democracy, peace without confiscation and without war fines, on the basis of peoples' self-determination. On our front, this principle should lead to the creation of the autonomy of Turkish Armenia

Most troubling was the point stated that Turkey should give back the territories lost during war against the monarchical Russia. It means that, in other words, the "democratic reconciliation" with Turkey was achieved first through Armenians, because during the war the Russian army appeared in the territory of Western Armenia. As for Western Armenia, the Armenians and Assyrians there could get autonomy.

In addition, the approach put forward by Sejm, that a final peace should be concluded with Turkey, meant that all the hopes of the Armenians that the Armenian issue could be resolved through international agreements or with the support of the allied states. Newspaper "Horizon" was more optimistic. First, he recorded that the unanimous decision of the reconciliation commission in Sejm and the start of negotiations with the Turks meant that Transcaucasia was acting as a separate state.

By this step, the Transcaucasia should stop playing the role of a state entity and takes on one of the functions of a sovereign and independent state is foreign relations.”-wrote newspaper. Representative of the Kadet Party, deputy Semyonov announced in the Seims “Separating Transcaucasia from Russia, you will go further you will have to separate Azerbaijan and Georgia from Transcaucasia, Armenia from Transcaucasia...

After declaring independence, either you will enter the Turkish orientation, or you will unwillingly become a part of Turkey, or dependent of it, or under its patronage. You will fall into the group of states that are at war with England, France and Russia.”

Later, Vratsyan wrote that Semyonov correctly presented the situation. “Transcaucasia was rapidly moving towards Turkey. Armenians fought against it, and due to their opposition, the resolution of independence was delayed.” The unanimous vote of all deputies of the Seim, including Muslims, in favor of the self-determination of the Western Armenia , raised the hope that the people of Transcaucasia understood that without a solution to this issue, it is not possible to establish peace in Transcaucasia.

This initiative belonged to Noah Jordan and Muslim deputies of the Seym. The main argument was that in case of declaring independence, the Turks will back down from demanding Batumi and Kars states. Before that, the Turkish side had already agreed to start negotiations with the Transcaucasia representatives

Vehib Pasha tried to hold the negotiations in Tiflis and then in Batumi, but the Transcaucasian Seym chose Trabzon for the meeting with Turks.

At the end of January, in 1918, after the fall of Yerznka , the Turkish army one after the other, occupied the regions, which were previously under the control of the Russian army and moved towards Karin. The mighty fortress city that was considered the key to Western Armenia was occupied by 25,000-strong Russian army in 1916. at the beginning of February.

The Turkish attack was to be continued in the Ardahan-Batum, Trabzon-Batum, Batum-Tiflis.

On February 10, the Turks entered Trabzon, where a few days later the next round of regular negotiations with the Transcaucasian delegations began, during which the Turkish army incessantly continued its military operations.

1918 in February, several Armenian military units, a large number of refugees, Armenian forces, retreating from Yerznka and other places were concentrated in Karin.

At the beginning of February, Andranik was sent to Karin, and soon he was joined by various volunteer squads composed mainly of Western Armenians.

The internal situation of the city was unstable. the demoralization of the troops, the lack of central leadership and command had destroyed the defense capability.

In addition, in Karin there were a rather well-armed Turkish population of about 25 thousand who were eagerly waiting for Vehib Pasha's army.

The writer Vahan Totovents, who participated in military operations as part of Andranik's military units, describes the situation in Erzurum (Karin) in the book of “Zoravar

Andranik and his Wars”.

“There was the Armenian Committee of Moscow with its authority.

This was half a political body, because it had operated in Karno for several years and obtained a loan. The committee had grocery stores and troops under its control.

The National Council was here, the Security Council of Armenia was here, Torgom with his regiment and dual position. Murad's staff, Kghi's regiment with his senior, Yerznka's regiment with his senior, Baberd's regiment with his senior.” All of these are in dispute and struggle with each other, and each of them unlovable to the other.”

“Diverse and Amazing authorities”

Totoventc wrote; there were “diverse and amazing” authorities ashirets, unicycles, groups (in Karin). He speaks particularly negatively about Tigran Aghamalyan, who “was a teacher who had the impudence to interfere in military affairs.

This man had various positions: governor of Karno district, commissioner of Karno, chairman of the Karno branch of the National Council, etc.

Tigran Aghamalyan, according to various sources, was engaged in the sale of weapons and other goods.

Aram Amirkhanyan writes in his memories that “that he he had sold 75 boxes of Mosin rifles with 60,000 bullets to turks.

Aghamalyan cooperated with General Odishelidze, in dark financial affairs who had already left Karin in those days.

Totovents writes that Odishelidze took 5 million rubles with him when he left.

Aghamalyan accused soldiers against Andranik, saying that they should not obey the orders of a non-military person like Andranik. Aghamalyan, as the local chairman of the National Council, A. and D. the regiment was poisoned by the idea of retreating. “It is in meaningless to try resistance in Karno. The National Council has decided to retreat to the border of 1914, to strengthen in Kars, and if the enemy breaks the truce, the Turkish offensive can be pushed back in front of Kars.

Aghamalyan’s mafia, doing the propaganda of this high theory of military science, when they learned about Andranik’s arrival, A. and D. He instructed the officers and soldiers of the regiments not to listen to the orders of a non-military man like Andranik. “There is no one to give command”

Karin had strong walls and powerful artillery. around 400 cannons of the fortress were intended for long-term defense and siege.

However, following various revolutions and as a result of months of demoralization and looting, most of the fort’s artillery was out of order.

Avetis Terzibashyan, describing the Armenian military forces, wrote that there was complete chaos in the city, and everyone was ordering everyone else. “There is no one who does not command so that I can command him too.”

“We have four thousand regular and as many irregular infantry troops, five hundred regular and irregular horsemen, and although the strength is 400 cannons, 200 of them do not have the keys in the middle, 100 of them are buried in the snow, 100 of them are unusable, but we have mountain artillery in good condition. and a dozen field cannons,” he wrote.

The general demoralization and lack of faith becomes evident when Karsum Andranik addresses the thousands of people who came to meet him, saying:

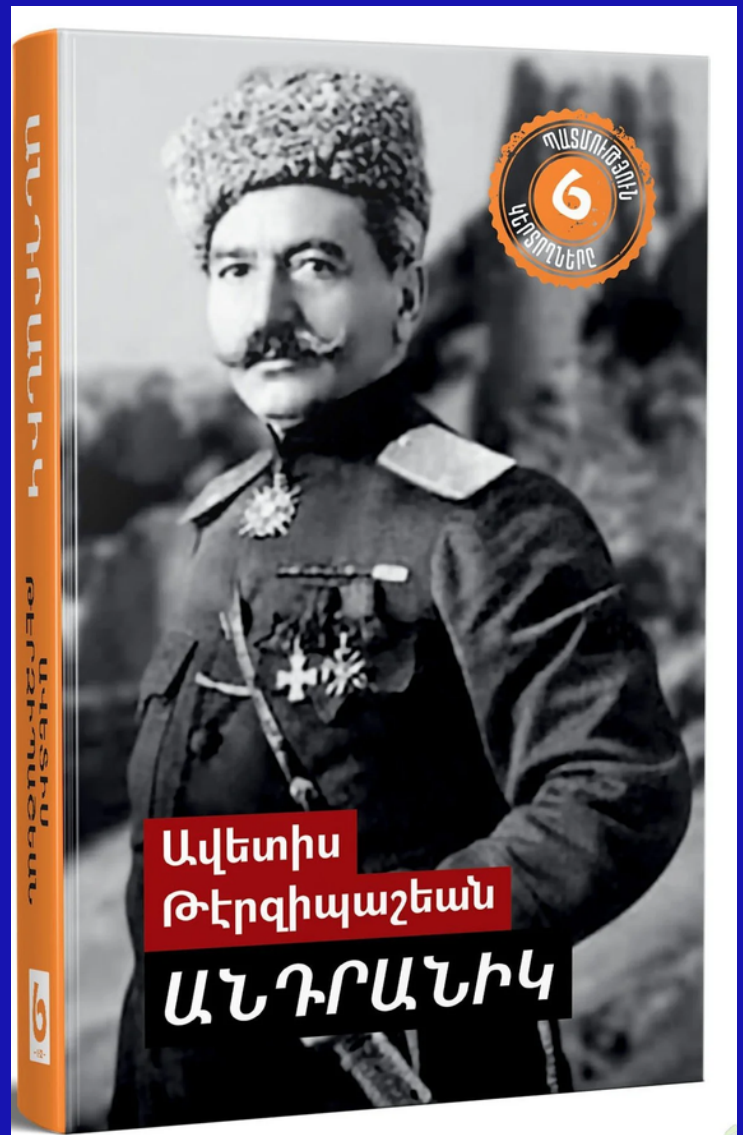
“I am an old soldier, I will go to defend our native country. Who will join me?” “About 2,000 people lined up, but when Andranik went to lead them to the barracks, only 25 people were left.”

The arrival of Andranik in Karin was unexpected for General Nazarbekyan. He said that he found out about the departure of Andranik and the chief of staff (headquarters) Zinkevich to Kar. “...He was appointed the head of the Erzurum detachment and guard of the Erzurum fortress, instead of Colonel Morel.

It is my personal opinion that the appointment of Andranik was wrong.”

Of course, Andranik understood very well that it would be difficult to organize the defense of the fortress city in the conditions of anarchy.

Months ago, while discussing the military capabilities of Armenians and Turks with Nazarbekyan and Areshyan, Andranik said: “The Turks have something that we don’t have and that’s why they will defeat us. That thing is discipline, and discipline in the army is punishable by death.”

Children of Western Armenia

ISHKHAN PETROSYAN

Reserve captain Ishkhan Petrosyan was born on June 2, 1977 in Yerevan.

The father returned to the country in 1945, from Tehran. His mother was from the Haytagh village of Etchmiadzin. Ishkhan Petrosyan studied at the N-70 secondary school named after Hamo Sahyan in Yerevan.

In 1995 he was drafted and served in Sisian. He completed his service in 1997. He got married in 1999. In 2000, he joined the military police. Thanks to his dedication and great patriotism, he reached the rank of captain.

In 2004, it was transferred to the Fourth Division of the Air Defense Forces of the Armenian Armed Forces.

After the division was dissolved in 2015, it was transferred to the Arabkir military station. In 2016, he actively participated in the Four Day War. Even the news of the death of our heroic boys to their parents rested on the captain's shoulders. He had to reveal these facts to his loved ones and suffer and feel this pain with each parent. He served in the Armenian army for twenty years, retiring in 2018, but volunteered to go to the front on the eve of the war.

My daughters told me that in the first days of the war, I did not find my place, I was ashamed of still being in Yerevan.

He achieves his objective, goes to volunteer at the Arabkir military police station. He went to the war field with the simple realization that this was not an ordinary war, nor a territorial conflict, but a struggle for existence, a patriotic war, where the right of all of us to remain Armenian is decided. On October 3, he left to defend the positions of Jrakan. Friends say that as a fierce fighter, there was one more thing that saved the boys. It is said that the captain told the boys. "Guys, let's win, let's go, because on October 19, I will call you all for my daughter's wedding." His military friends emphasize that, as a true commander, he rushed to help his friends and fought until his last breath for the defense of the homeland, because he fought against the enemy with the slogan "No turning back."

TARON SAHAKYAN

On November 16, 2021, Taron Sahakyan, who was heroically killed during the battles by the attack of the Azerbaijan Armed Forces units from the eastern direction of Eastern Armenia, was born in the village of Voskepar in the Tavush region. He moved to Koghb at the age of 15, and then lived in the Russian Federation for some time.

Taron's father, Major Jivan Sahakyan, is a veteran who served for many years in the Noyemberyan border guard military unit, he was an artillery commander, in the 1990s the artillery he led acted powerfully and unmistakably, causing great losses to the enemy.

Taron Sahakyan's mother, Ms. Alvard, gave birth to and brought up three patriotic sons, Taron's elder brother Roman Sahakyan serves in the border guard military unit, he is a captain, his younger brother Tigran graduated from a military university and is a doctor.

The body of senior lieutenant Taron Sahakyan was found in 2021. on November 17, Rustam Muradov, the deputy commander of the southern district of Russia, was transferred from Baku to Yerevan by a special flight.

Handing over the body, Muradov conveyed the words of the Azerbaijanis that Taron was a hero, bury him like a hero.

EDIK AND ARMEN KARAPETYAN

Father and son Karapetyans died in the third Artsakh war. The father, Edik Karapetyan, was a volunteer, the son, Armen, a conscript soldier. The son died on October 2, the father on October 3. The funeral and burial of the father and son took place on the same day. Armen was a conscript soldier, 19 years old, he was the youngest in the family, he has 2 older sisters. He was a patriotic young man, proactive, very active in the community, friendly, he was brought up with patriotism and great devotion to the motherland, following his father's example. The father, Karapetyan Edik, was 56 years old, he was a participant in the Artsakh war of survival in 1992-1994, he had the fighting name "Shun Edo". As soon as the war started, he volunteered and went to fight. He did not go to the boy, he fought at another point. The Turkish-Azerbaijani attack of September 27 was Edik Karapetyan's last war. The combat service medalist freedom fighter participated in both the first Artsakh liberation war and the 2016 four-day war.

Even his mother, who was left alone at home, did not deter him from the idea of going to war. His wife and daughter were not in Armenia, he assured his wife Alina that he will not go to war. The Karapetyans are from Syunik marz, from Goris, but they have been living in Parakar community of Armavir marz for several years. the father reassured his son that he will not be taken to the front line, he has a vision problem, and the son told his father that he is a driver, they will not be taken to positions. Both the son and the father were killed by a drone strike, the father in Karvachar, the son in Mekhakavan. Edik was not aware that his son was killed. The last time Armen talked to the residents, he said that everything is normal, we are fighting. Father and son went to conscious death.

GEVORG KULIJANYAN

Gevorg Kulijanyan was born on May 23, 2002, in Horatagh village of Martakert. He is one of the immortal heroes of 44-day war. Gevorg was orphaned on both sides, and lived with his aunt and grandmother in Tsaghkunk village of Etchmiadzin.

He liked to walk wherever he went, and he liked to have everything on his own.

Teachers and friends say that he was a very friendly and kind boy, willing to help everyone.

Gevorg tried his hand at various fields, attended chess, but as he liked active life, he started playing sports.

Has achieved many successes in sports, took mostly 1st or 2nd positions.

Before leaving for the service, he was already awarded by the rank of junior sergeant by the Union of Earth Guard Volunteers.

He went to serve on July 9, 2020 in one of the military units of the Martuni region of Artsakh, then moved to Haykazov.

He had been a servant for a few months when he enlisted in the war. He reassured his relatives that everything was fine, that they were new recruits and did not participate in the war. But Gevorg was an artilleryman.

The last time when he spoke to his aunt was on October 31, and he specially turned off the phone so that she would not hear the sound of the shots, because he did not say that he was also participating in the war.

According to Virab, Gevorg's closest friend, he called him and said that they were going to Shushi, and he might not call for a few days, and asked his friends to go and chop wood for their house, there was not enough wood for the winter.

On November 2, Gevorg was immortalized by an artillery shell during the stubborn battles for Shushi.

After Gevorg's death, a tree named after Gevorg was planted in "Haverzhneri Purak" emorial under number 305. Gevorg Kulijanyan was posthumously awarded by the medal of "Martakan Tsarayutyun".

TIGRAN HARUTYUNYAN

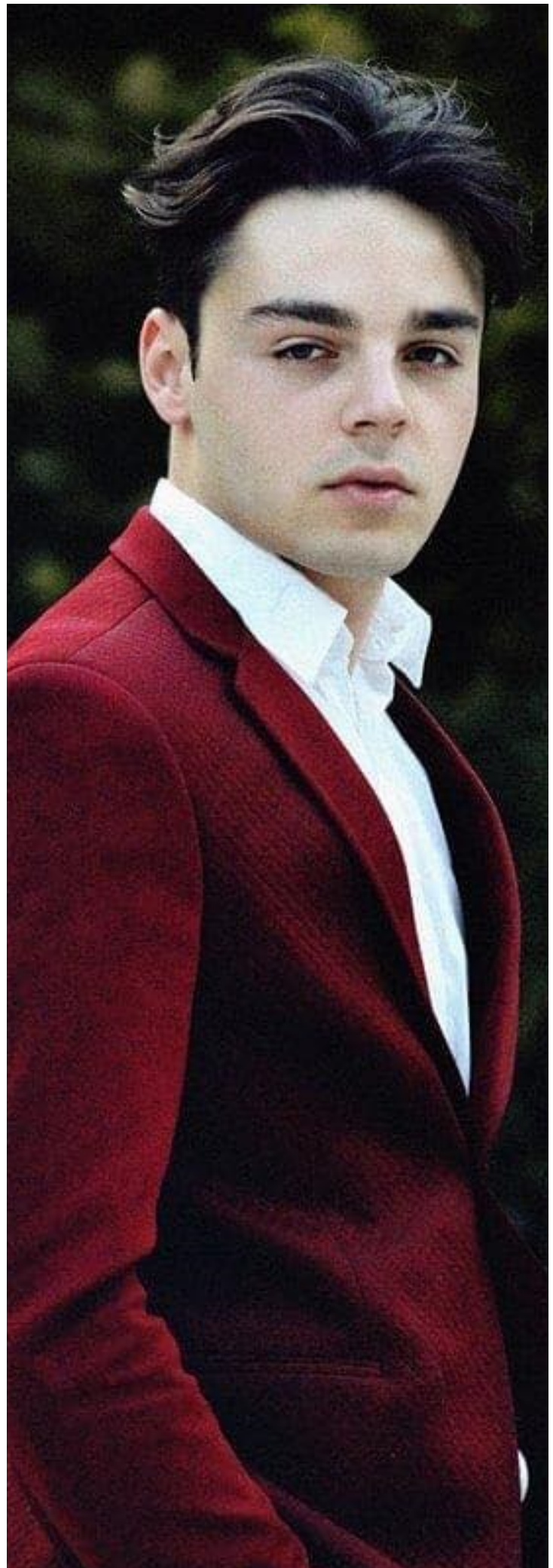
Tigran Harutyunyan was an artist in all his qualities. his beautiful and impressive appearance, attractiveness and artistry did not allow him to go anywhere other than the stage and screen.

Friends often called Tigran young DiCaprio. After studying at a dancing college and dancing in various groups for many years, Tigran chose the Yerevan Institute of Theater and Cinema.

Along with studying, he danced in the "Amaras" ensemble, and with them he managed to go to concerts abroad, particularly in Paris and Moscow. Tigran did not have an acting education, but due to his natural talent, he received many offers to star in the videos by Armenian show business representatives.

Played in the sintcom "Outdance" and danced in the theater named after Hakob Paronyan. Tigran was admitted for free with a difference of one point and went to the service later than his peers. Tigran has been working since the age of 14 and had experienced in many different fields before his service. According to his friends opinion it was impossible to be sad and bored with Tigran. In any case, he was positive and optimistic. He was a fan of extreme sports and even bought a motorcycle. He could be found flying from any height

Tigran served in Hadrut, and was there during the war. His friends from the army say that he was a strong soldier, willing and ready to help his friends. He became a hero while saving his friend life in 2020.

A photograph of ancient stone ruins under a starry night sky. The ruins consist of several stone walls and pillars, some of which are partially collapsed. In the foreground, there are two large, rounded stone blocks, one of which has a small hole in it. The ground is covered in loose stones and debris. The sky is dark with many stars visible.

CULTURE

www.westernarmeniatv.com

MONUMENTS OF ARTSAKH. EXHIBITION IN THE MUSEUM OF HISTORY OF EASTERN ARMENIA

The exhibition of photos of Artsakh memorials has started in the History Museum of Armenia. Before that, a competition was announced in which dozens of photographers from Artsakh participated. 3 works each won in two nominations: artistic and documentary photo. On November 5, 60 photos were shown, which depict various monuments, churches and monuments from Artsakh.

The purpose of the exhibition is to preserve the memory of the lost monuments so that they are not forgotten, as well as to show the monuments that are currently

The main goal of the exhibition is to preserve the memory of the lost monuments so that they are not forgotten, as well as to show the monuments that are currently endangered in Artsakh. It is especially important after the ethnic cleansing and forced displacement of the Armenian majority

EVERY ARMENIAN VALUE WILL REMAIN ARMENIAN IN JERUSALEM

The Armenian Patriarch of Jerusalem Nurhan Archbishop Manukyan visited the Armenian district of the old city of the fenced part of the "Cow Garden" . and expressed his support for activists to save the neighborhood.

The movement reports this on a X's microblog. "Every Armenian thing will remain Armenian," the patriarch assured.

Manukyan also discussed with the activists the further steps on preserving city's Armenian community.

L'ÉGLISE SAINT HARUTYUN D'HADRUT CONTINUE D'ÊTRE VANDALISÉE

Baku announced that Hadrut St. About restoring the Church of the Resurrection as an Aghvanian church. Artsakh State Council for the Protection of Cultural Heritage reports this on its Facebook page.

It is noted that according to the newly developed master plan of Hadrut city, it will be restored after carrying out archaeological excavations.

It is also planned to create a museum representing the "limestone" culture in the church. Let's remind that after the 44-day war, the authorities of Baku, under various

pretexts, prohibit the entry of the UNESCO mission to the occupied territories of Artsakh. A UNESCO mission did not go to Artsakh even after the forced deportation of Artsakh Armenians in September 2023.

It should be noted that according to Makar Barkhudaryan, the church was built in 1621. The church was renovated in 1819, when the dome was installed. The renovation was carried out in 2007 with the financial support of Mikhail Baghdasarov, a Russian-born philanthropist from Azok.

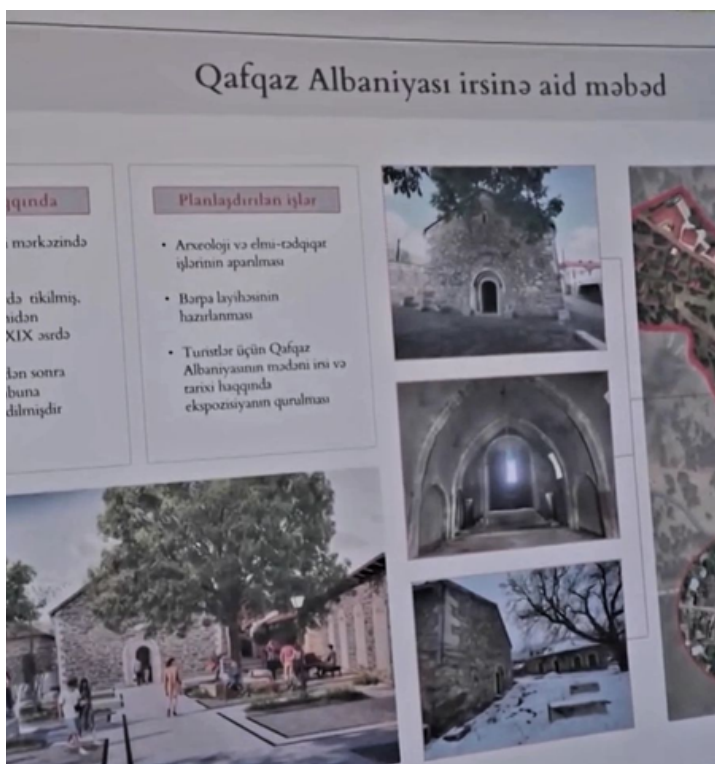
EASTERN ARMENIA JOINED THE "IMPORTANT CEMETERIES OF EUROPE" SECTION WITH THE HISTORIC MEDIEVAL MONUMENT-CEMETERY OF NORATUS

The "Service of historical and cultural reserves of museums and preservation of the historical environment" of the Ministry of Education, Science, Culture and Sports of Eastern Armenia officially joined the association "Association of important cemeteries of Europe/ASCE".

The "Important Cemeteries of Europe" association of the Cultural Routes program of the Council of Europe is considered one of the largest European networks of cultural and tourist destinations, presenting to the general public the culture and historical importance of European cemeteries.

The association includes more than 150 important cemeteries in Europe, creating a strong alliance between many European cultural and monument protection organizations.

Eastern Armenia is a member of the "Important Cemeteries of Europe" association with the historic medieval monument-cemetery of Noratus, which opens broad perspectives in the context of the popularization of the Armenian historical and cultural heritage, the expansion of tourist routes and internationalization.

DEAR COMPATRIOTS, WESTERN ARMENIA TELEVISION DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION. THE LEADERSHIP OF WESTERN ARMENIA, REMAINING TRUE TO ITS IDEA AND PRINCIPLES, CONTINUES THROUGH TELEVISION AND OTHER MEDIA PLATFORMS TO PRESENT EVENTS RELATED TO THE HISTORY, PRESENT AND FUTURE OF OUR COUNTRY IN A NEW WAY, INFORMS ABOUT POLITICAL AND SOCIAL EVENTS OF THE GOVERNMENT, AND ALSO PROVIDES AN OPPORTUNITY TO COMMUNICATE CLOSER WITH EACH OTHER . WITH THE HELP OF OUR TELEVISION, YOU CAN ESTABLISH DIRECT COMMUNICATION WITH THE GOVERNMENT, MEMBERS OF THE NATIONAL ASSEMBLY, RAISE ALL THE ISSUES THAT CONCERN YOU THAT ARE DIRECTLY RELATED TO WESTERN ARMENIA AND ITS CITIZENS, AND ALSO MAKE VARIOUS PROPOSALS. BESIDES BEING A TV VIEWER, YOU ALSO HAVE THE OPPORTUNITY TO BECOME A CITIZEN OF WESTERN ARMENIA BY FOLLOWING THE APPROPRIATE PROCEDURE.

LET US REMIND YOU THAT WESTERN ARMENIA TV DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION, BUT STRIVES TO EXPAND CONNECTIONS WITH YOUR HELP. YOUR SUPPORT IS OUR COMMON VICTORY. TOGETHER – WE ARE FORCE!

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

The weekly journal is compiled under the auspices of the State Television of Western Armenia.
All copyrights are reserved.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu